ประเพณี นิติธรรม พิธีของทหารเรือ และการถือลางของชาวเรือบางอย่าง

ของ

พลเรือตรี สงวน จิตรางกูร ณ อยุธยา

Sanguan 'Itsarāngkūn
Na 'Ayutthayā

ประเพณี นิติธรรม พิธีของทหารเรือ

และการถือลางของชาวเรือบางอย่าง

ของ

พลเรือตรี สงวน อิศรางกูร ณ อยุธยา

Praphēnī ...

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๓,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๐๔

องค์การค้าของคุรุสภา

ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

ถนนราชดำเนินกลาง

จัดพิมพ์จำหน่าย

1607

สารบาญ

สารบาญภาพ

ประเพณี นิติธรรม พิธีของทหารเรือ
และการถือลางของชาวเรือบางอย่าง

ประเพณีคืออะไรนั้น มีผู้กล่าวไว้ต่าง ๆ กัน วูลเสย์ กล่าวว่าประเพณีของแต่ละประเทศได้มีมาก่อนบทบัญญัติ และในการปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเคร่งครัดบ่อยครั้งเข้า ก็ทำให้บังเกิดความเคยชิน เป็นประเพณีขึ้นโดยไม่รู้ตัว และควบคุมในความประพฤติของประชาชาติ อีเมอร์สันกล่าวว่า เราทั้งหมดมีชีวิตอยู่ตามประเพณี เบคอนกล่าวว่า โดยที่ประเพณีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ ขอให้ทุกคนนำเอาประเพณีที่ดีมาใช้ แต่อย่างไรก็ดี อาจกล่าวอย่างง่าย ๆ ได้ว่า ประเพณีนั้นคือความเคยชินในการกระทำ จนก่อให้เกิดเป็นแบบอย่างหรือวิธีการขึ้น

นิติธรรมนั้นคือความนิยม หรือลัทธิ ซึ่งได้มอบให้แก่กันต่อมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ ด้วยการติดต่อทางวาจา หรือทางปฏิบัติ

พิธีนั้นเป็นแบบแผนในการกระทำ แต่เดิมได้มาจากการกระทำของพวกทาส ซึ่งต้องกระทำอย่างนั้นอย่างนี้ ด้วยความเกรงกลัว แต่ในปัจจุบัน ภายในวงการทหารถือว่า เป็นระเบียบในการเคารพต่อรัฐ หรือระเบียบในทางปฏิบัติต่อการนั้น

ประเพณี นิติธรรม และพิธีของทหารเรือนั้นมีอยู่มากมายหลายอย่าง สืบเนื่องกันมาแต่โบราณพร้อมด้วยเหตุผลไม่ในทางมารยาท ก็ในทางความรู้สึก หรือไม่ก็ในทางก่อให้เกิดประโยชน์ หรือหลายประการรวมกัน ในปัจจุบันนับว่าแพร่หลายไปทั่วโลกในหมู่ประเทศที่มีนาวี และมากยิ่งขึ้นทุกทีบางอย่างก็มีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร บางอย่างก็ยังหามีไม่ ดิสราเอลิกล่าวว่า ประเพณีต่าง ๆ นั้น ไม่มีผลในทางบังคับเหมือนกฎหมาย แต่ก็เป็นที่ทราบและนิยมปฏิบัติกันมากกว่ากฎหมาย นอกจากนั้นยังมีประเพณีเป็นอันมากที่ในทางปฏิบัติยังมิได้รับการรับรองเป็นทางการ แต่ทหารเรือของประเทศทั้งหลายก็ไม่ยอมให้ประเพณีเหล่านั้นเปลี่ยนไป หรือทอดทิ้งละเลยให้สูญสิ้นเสีย และเป็นหน้าที่ของผู้ที่มามีชีวิตเป็นทหารเรือชั้นหลังทุกคน จะต้องปฏิบัติและศึกษาให้รู้ไว้ ดังที่

ท่านนายพลเรือตรีอาลเบอรฺตกลีฟสฺ สหปาลีรัฐนาวีได้กล่าวไว้ว่า เราผู้สืบต่อมาชั้นหลัง อาจจะกล่าวไม่ได้เจียวหรือว่าอย่างน้อยที่สุด เราก็จะเป็นผู้มีส่วนจรรโลงความรุ่งเรืองนี้ไว้ ? แน่นอนทีเดียว เป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องรักษานิติธรรมให้มีชีวิตจิตใจ และอยู่ในความทรงจำของพวกเราเสมอ เราจะไม่ปล่อยให้ผ่านไปยังผู้ที่มาชั้นหลัง ด้วยการเปรอะเปื้อนและข้อบังคับของโรงเรียนนายเรือสหปาลีรัฐนาวีที่ว่าเป็นหน้าที่และความภูมิใจประการแรกของนักเรียนนายเรือ ที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามประเพณีและนิติธรรมของทหารเรือ กฎเกณฑ์ในกิริยามารยาท ของทหารได้เกิดขึ้นจากประเพณีและนิติธรรมและการปฏิบัติตามในสิ่งเหล่านี้อย่างเคร่งครัดนั่นเอง ย่อมเป็นปัจจัยอันสำคัญในการที่จะก่อให้เป็นผู้มีวินัยดี ทั้งต้องเข้าใจให้ตลอดไปถึงว่า การเคารพในประเพณีและมรรยาทอันดีงามแต่แรกเริ่มนั้น จะต้องกระทำด้วยกันทุกคน ทั้งนายทหารและทหารในนาวี ยิ่งเป็นผู้น้อยด้วยแล้ว ย่อมต้องเป็นฝ่ายลงมือปฏิบัติก่อนเสมอทีเดียว

ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงประเพณี นิติธรรม และพิธีบางอย่างของทหารเรือเท่าที่รวบรวมได้ ทั้งของเก่าและใหม่ ทั้ง

ของราชนาวีไทยเราเองและของนาวีต่างประเทศ ตลอดถึงเรือสินค้า ซึ่งท่านที่คุ้นเคยกับทะเล หรือกับทหารเรือ หรือแม้แต่เพียงเป็นผู้ช่างสังเกตอาจจะได้ทราบและเห็นมาบ้างแล้ว

ห้องโถง

ห้องซึ่งใช้ร่วมกันในการพักผ่อน อ่านหนังสือ สนทนาวิสาสะรับประทานอาหาร ทำการงาน หรือปรึกษาหารือกิจการใด ๆ ในเรือนั้น เรียกว่าห้องโถง เรือบางลำที่มีขนาดเล็กมากอาจไม่มีห้องโถงก็ได้ โดยใช้สถานที่บนดาดฟ้าท้ายเรือแทน เรือบางลำก็มีแต่ห้องโถงนายทหาร บางลำก็มีห้องโถงพันจ่าด้วย ทั้งนี้สุดแต่ขนาดของเรือ

ห้องโถงนายทหารสำหรับเรือใหญ่นั้น แบ่งออกเป็น ๒ ห้อง คือห้องโถงน้อย (Gunroom) และห้องโถงใหญ่ (Wardroom)

ห้องโถงน้อย ได้นามในภาษาอังกฤษ ตามความจริง ที่ว่าครั้งแรกเป็นห้องเก็บของ และห้องรับประทานอาหาร หรือทำกิจการงานใด ๆ ของต้นปืน และนายทหารในบังคับบัญชาของเขา นักเรียนทำการนายเรือ ครั้งแรกออกทำการฝึกในทะเล

ย่อมอยู่ในบังคับบัญชาและดูแลของต้นปืน เพื่อที่จะได้รับคำแนะนำชี้แจงตักเตือนและสั่งสอนการงานทุกอย่างทุกชนิด ที่อยู่ของนักเรียนทำการนั้นมีต่างหาก แต่สำหรับผู้ที่อาวุโสจะได้อยู่ในห้องนี้ และนักเรียนทำการอื่น ๆ มีที่รับประทานอาหารอยู่ที่ดาดฟ้านอกห้องนี้

ตามเหตุผลที่กล่าวมานี้ นายทหารผู้น้อยเหล่านี้ก็ติดนิสัยในการใช้ห้องต้นปืนมากขึ้นทุกที และเมื่อเวลาล่วงมา ที่อยู่ของนักเรียนทำการนายเรือก็หายไป และห้องโถงน้อยนี้ก็กลายเป็นที่อยู่ของนายทหารผู้น้อย หาใช่ต้นปืนไม่

ห้องโถงน้อยเป็นที่สำหรับใช้รับประทานอาหารของนายทหารผู้น้อยนั้น ได้รับการรับรองเป็นทางการในราชนาวีอังกฤษในปี ค.ศ. ๑๘๕๓

ในปี ค.ศ. ๑๖๓๕ ราชนาวีอังกฤษได้จัดให้มีห้องโถงนายทหารขึ้น ๒ ห้อง ห้องหนึ่งอยู่ที่ดาดฟ้าชั้นล่าง และอีกห้องหนึ่งอยู่ที่ดาดฟ้าใหญ่ ต่อมาห้องโถงที่ดาดฟ้าข้างบนได้กลายเป็นห้องเก็บของต่าง ๆ หรือเป็นห้องเก็บของที่ไม่สู้จะมีประโยชน์หรือของที่นาน ๆ จะได้ใช้อีกสักครั้งหนึ่ง และยิ่งกว่านั้น เสื้อผ้าของนายทหารที่ไม่ได้ใช้ ก็ได้เอาไปเก็บไว้ในห้องนี้ด้วย

เหมือนกัน เมื่อเช่นนั้น ห้องนี้จึงได้ชื่อว่าห้องเก็บเสื้อผ้า (Wardrop or Wardrobe) เพื่อให้เหมาะแก่สภาพของห้อง และเป็นต้นกำเนิดของคำว่า "Wardroom" ซึ่งเรียกในภาษาไทยว่า "ห้องโถงหรือห้องโถงใหญ่"

ห้องโถงใหญ่ไม่ได้รับการรับรองเป็นทางการ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๗๕๘ เมื่อผู้สอนศาสนาในเรือ (อนุศาสนาจารย์) ผู้ซึ่งมียศเป็นเพียงพันจ่า ได้รับอนุญาตให้ร่วมอยู่ในห้องโถงใหญ่ได้ในปี ค.ศ. ๑๘๐๑ ราชนาวีอังกฤษได้ใช้ห้องโถงใหญ่เป็นที่นอน และ ที่รับประทานอาหารของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ในปี ค.ศ. ๑๘๕๐ เรือประจัญบานและเรือลาดตระเวน ได้จัดให้มีห้องโถงใหญ่สำหรับนายทหารผู้ใหญ่ขึ้นในเรือ ในเรือเล็กคงรวมกันอยู่ในห้องโถง

ปัจจุบัน ในราชนาวีอังกฤษ ห้องโถงน้อยเป็นห้องของนายทหารตั้งแต่นายเรือตรีขึ้นไป ห้องโถงใหญ่เป็นห้องของนายทหารตั้งแต่นายเรือเอกลงไป (นายเรือโทในราชนาวีอังกฤษไม่มี)

แม้จะได้มีห้องโถงเช่นกล่าวนี้แล้วก็ตาม โดยเหตุที่ชาวอังกฤษเป็นผู้ชอบในระเบียบแบบแผน เรือในราชนาวีบางลำ

ยังมีห้องโถงผู้บังคับการและห้องโถงนายพลเรือ ซึ่งเป็นที่สำหรับผู้บังคับการเรือ และนายพลเรือ โดยเฉพาะอีกด้วย ต่างหาก และเพื่อที่จะให้นายทหารชั้นพันจ่า ได้รับความสุขขึ้นบ้าง ในเรือจึงมีห้องโถงจ่าพันด้วย ทั้งนี้นาวีอื่นได้ดำเนินตามอย่างไปแล้วเป็นอันมาก

ข้อห้ามในห้องโถง

๑. ในห้องโถงนั้น ก่อนดื่มถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีประเพณีอยู่ว่า ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอ่ยถึงนามของสตรีคนใดคนหนึ่ง หรือกล่าวขวัญถึงเรื่องสตรี และห้ามมิให้มีการพนันขันต่อกัน ไม่ว่าในกรณีใด ๆ เพราะทั้งสองสิ่งนี้อาจก่อให้เกิดขัดใจกันขึ้นได้ง่าย ผู้ที่ฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ

๒. เช่นเดียวกัน ในห้องโถงนั้น ก่อนที่จะได้รับอนุญาต ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดชักกระบี่ออกจากฝัก ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีเหตุร้ายเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่นิยมการประดาบ นายทหารเรือก็มีอยู่ไม่น้อยที่ถือการนี้เป็นการแสดงความองอาจกล้าหาญไว้เกียรติของชาย

๓. เป็นประเพณีในทางมารยาทที่ห้ามมิให้จัดกงระบี่เข้าไปในห้องโถงของเรืออื่น หรือเรือรบต่างประเทศ การทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการเสียกิริยา ทั้งนี้เพราะอาจเป็นเหตุให้เกิดความระแวงว่า ผู้ทำเช่นนั้นจะเข้ามาท้าการประดาบ หรือทำร้ายผู้ใดในห้องโถง

การเข้าห้องโถง

ห้องโถงนั้นเป็นที่เฉพาะของพันจ่า นายทหาร ผู้บังคับการเรือ หรือนายพลเรือเท่านั้น พลทหารหรือจ่า จะเข้าไปในห้องโถงพันจ่า หรือทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร จะเข้าไปในห้องโถงนายทหาร ต้องถอดหมวก และขออนุญาตต่อผู้ที่อยู่ในห้องนั้นก่อน ถ้ามีผู้ที่อยู่ในห้องนั้นด้วยกันหลายนาย ก็ให้ขออนุญาตต่อผู้มีอาวุโสสูง เมื่อเสร็จธุระแล้วจะกลับออกไป ต้องแจ้งให้ทราบ

ในราชนาวีไทยเรา ก็ถือมารยาทเช่นนี้เป็นประเพณีอย่างเคร่งครัดเหมือนกัน

การเคารพด้วยการยิงปืนใหญ่

การเคารพด้วยการยิงปืนใหญ่ใช้ดินดำ หรือดินควันอ่อน ซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า "ยิงสลุต" นั้น ประวัติเดิมของ

ประเพณีจะเป็นมาอย่างไรไม่ทราบ แต่กระนั้นก็ดี อาจกล่าวเป็นการสันนิษฐานได้ว่า โดยเหตุที่ปืนใหญ่ในสมัยโบราณ เป็นปืนบรรจุทางปากกระบอก การจะยิงได้แต่ละครั้ง ย่อมต้องเสียเวลานาน ในสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ ๗ ปืนจะยิงได้ ๒ นัดต้องเสียเวลา ๓ ชั่วโมง เป็นระยะเวลาปานกลาง การใช้ปืนใหญ่เรือจึงต้องบรรจุไว้ก่อน ครั้นเมื่อบรรจุไว้แล้ว เรือจะเข้าไปในเขตที่ปราศจากภัย หรือในน่านน้ำประเทศอื่น หรือทำให้เรือเป็นเขตปลอดภัยเองก็ตาม การจะเอากระสุนออกเป็นการลำบาก การยิงทิ้งเสียเป็นการสะดวกมากกว่า จึงเลยเกิดเป็นประเพณีขึ้นและสืบต่อมา ทุกครั้งจำนวนนัดที่ยิงจะต้องเป็นจำนวนขอนเสมอ ซึ่งทั้งนี้จะเป็นด้วยเหตุผลอย่างใดหาเป็นที่ทราบกันแน่ชัดไม่ แต่เรื่องเก่าแก่ที่เล่ากันมาแต่ปี ค.ศ. ๑๖๘๕ นั้นมีว่า ผู้บังคับการเรือได้แถลงว่าผู้มาเยี่ยมเรือคนใดเมื่อได้ลาไปจากเรือ และได้รับการยิงปืนมากเท่าที่เรือจะยิงให้ได้นั้นจำนวนนัดจะต้องเป็นจำนวนขอนเสมอ

นายพลเรือ: ทำไมจึงต้องเป็นจำนวนขอน ?

ผู้บังคับการเรือ: จำนวนขอนในประเพณีของการยิงสลุต

และการพิธีนั้น ควรถือเป็นการปฏิบัติ
ในทะเล เพราะว่าเมื่อเรือยิงปืนจำนวน
อย่างอื่น ย่อมเป็นการแสดงว่า ผู้บัง
คับการเรือหรือนายเรือ หรือต้นปืน
ถึงแก่กรรมในขณะเดินทาง

"และพิธียิงปืนแสดงความเคารพยังใช้เมื่อผู้โดยสาร ผู้มีเกียรติคนใด หรือผู้บังคับการเรือ ไปจากเรือและขึ้นฝั่งด้วย"

ประเพณีการยิงสลุตนี้ ในราชนาวีไทยเข้าใจว่าสืบเนื่องมาจากประเพณีทหารเรือของอารยะประเทศที่เจริญในทางทหารเรือมาก่อน

ในพระราชกำหนดการยิงสลุตของไทย ห้ามมิให้เรือลำหนึ่งลำใดยิงสลุตในลำแม่น้ำเจ้าพระยา เหนือป้อมเสือซ่อนเล็บขึ้นมา (เวลานี้ป้อมนี้เป็นโรงพยาบาลโรคเรื้อน) เว้นไว้แต่เป็นการพิเศษโดยคำสั่งของกระทรวงทหารเรือ (กองทัพเรือ) แต่จะด้วยเหตุผลอย่างใด ยังไม่พบหลักฐาน ในราชนาวีอังกฤษข้อห้ามเช่นนี้ก็มีเหมือนกัน ดังมีเรื่องที่ควรทราบ ตามคำแนะนำของกระทรวงทหารเรืออังกฤษที่ให้ไว้ว่า เรือจะยิงสลุตเหนือเกรฟเสนดไม่ได้ และกำเนิดของคำแนะนำนี้เนื่องมาจาก

เหตุที่ว่า เมื่อพระนางเอลิซาเบธกำลังทรงทอดพระเนตรอยู่ที่พระแกล ณ พระราชวังที่เมืองกรีนิชนั้น เรือลำหนึ่งขณะอยู่ในแม่น้ำได้ยิงสลุตถวาย ซึ่งในเวลานั้นกระสุนที่ใช้ในการยิงสลุตหาใช่มีแต่การยิงดินเปล่าเท่านั้นไม่ มีกระสุนกลมด้วยและกระสุนนัดหนึ่งที่ยิงสลุตนั้นได้ไปตกในระยะใกล้

สลุตสากล

การเคารพบุคคลทุกวิธี อาจกล่าวได้ว่า เป็นการสืบเนื่องมาจากโบราณ เพื่อให้เป็นการแน่ว่า ผู้ที่ทำการเคารพก่อนเป็นผู้ปราศจากอาวุธ และอยู่ในอำนาจของผู้ได้รับการเคารพ การนี้จะเห็นได้จากการเคารพด้วยดาบ ที่เอาปลายดาบชี้ลงดิน การเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ การลดใบเรือ การให้ทหารขึ้นประจำพรวน (ศัพท์ทหารเรือไทยแต่เดิมเรียกว่า "บัญญัติ") การหยุดกระเชียง การเอาเครื่องประดับที่ศีรษะออก ฯลฯ

การเคารพด้วยการยิงปืนนั้นเป็นพิธีเก่าแก่ ในสมัยโบราณประเทศอังกฤษได้บังคับให้ชาติอื่นที่อ่อนในกำลังทหารกว่าตน กระทำการเคารพก่อน แต่ปัจจุบันนี้ ตามทางปฏิบัติที่เป็นสากลย่อมกล่าวได้ว่า การยิงสลุตนั้นยิง "นัดต่อนัด"

และการพิธีนั้น ควรถือเป็นการปฏิบัติ
ในทะเล เพราะว่าเมื่อเรือยิงปืนจำนวน
อย่างอื่น ย่อมเป็นการแสดงว่า ผู้บัง
คับการเรือหรือนายเรือ หรือต้นปืน
ถึงแก่กรรมในขณะเดินทาง

“และพิธียิงปืนแสดงความเคารพยังใช้เมื่อผู้โดยสาร ผู้มีเกียรติคนใด หรือผู้บังคับการเรือ ไปจากเรือและขึ้นฝั่งด้วย”

ประเพณีการยิงสลุตนี้ ในราชนาวีไทยเข้าใจว่าสืบเนื่องมาจากแบบประเพณีทหารเรือของอารยะประเทศที่เจริญในทางทหารเรือมาก่อน

ในพระราชกำหนดการยิงสลุตของไทย ห้ามมิให้เรือลำหนึ่งลำใดยิงสลุตในแม่น้ำเจ้าพระยา เหนือป้อมเสือซ่อนเล็บขึ้นมา (เวลานี้ที่ตรงนั้นเป็นโรงพยาบาลโรคเรื้อน) เว้นไว้แต่เ[illegible] การพิเศษ โดยแต่งตั้งจากกระทรวงทหารเรือ (กองทัพเรือ[illegible] จะด้วยเหตุผลอย่างใด ยังไม่พบหลักฐาน ในรา[illegible] [illegible] ต้องมีเรื่องที่ควรหา[illegible] [illegible] ให้ได้ว่า [illegible] เหนือการพิเศษไม่ได้ และ[illegible]

เหตุที่ว่า เมื่อพระนางเอลิซาเบธกำลังทรงทอดพระเนตรอยู่ที่พระแกล ณ พระราชวังที่เมืองกรีนิชนั้น เรือลำหนึ่งขณะอยู่ในแม่น้ำได้ยิงสลุตถวาย ซึ่งในเวลานั้นกระสุนที่ใช้ในการยิงสลุตหาใช่มีแต่การยิงดินเปล่าเท่านั้นไม่ มีกระสุนกลมด้วยและกระสุนนัดหนึ่งที่ยิงสลุตนั้นได้ไปตกในระยะใกล้

สลุตสากล

การเคารพบุคคลทุกวิธี อาจกล่าวได้ว่า เป็นการสืบเนื่องมาจากโบราณ เพื่อให้เป็นการแน่ว่า ผู้ที่ทำการเคารพก่อนเป็นผู้ปราศจากอาวุธ และอยู่ในอำนาจของผู้ได้รับการเคารพ การนี้จะเห็นได้จากการเคารพด้วยดาบ ที่เอาปลาย[illegible]ชี้ลง [illegible]รเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ การลดใบเรือ การ[illegible]ทหา[illegible] พรวน (ศัพท์ทหารเรือไทยแต่เดิมเรียกว่า[illegible]บัญญ[illegible] หยุด[illegible]เสียง การเอาเครื่องประดับที่ศีรษะ[illegible]ออก ฯ[illegible]

[illegible]นั้นเป็นพิธีเก่าแก่ ในสมัยโบรา[illegible]ให้ชาติอื่นที่อ่อนในกำลังทหาร[illegible]กว่า[illegible] แต่ปัจจุบันนี้ ตามทางปฏิบัติที่[illegible]การยิงสลุตนั้นยิง "นัดต่อนัด"

คือหมายความว่า ยิงนัดหนึ่ง ตอบนัดหนึ่ง หรือต้องได้รับตอบในจำนวนเท่ากัน โดยถือหลักที่ว่าชาติทั้งหลายย่อมเท่ากัน แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น ฝ่ายเคารพยิงครบจำนวนก่อน แล้วฝ่ายได้รับการเคารพจึงยิงตอบ ในสมัยโบราณการยิงสลุตคำนับชาติอังกฤษ ใช้จำนวน ๗ นัดอันเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าจำนวน ๗ เป็นจำนวนที่มีตำนานมาแต่ครั้งโบราณ เพราะว่าประเทศที่เจริญแล้วในทางตะวันออก จำนวน ๗ ถือว่าเป็นจำนวนศักดิ์สิทธิ์ ดังเช่นทางดาราวิทยาได้ตั้งนามดาวพระเคราะห์เป็น ๗ ดวง ดวงจันทร์เปลี่ยนเสี้ยวทุก ๗ วัน โลกสร้างเสร็จภายใน ๗ วัน ทุก ๆ ๗ ปีเป็นปีหยุดของพวกอิสราเอล และ ๗ ปี ๗ ครั้งเป็นปีฉลอง ถึงแม้ข้อบังคับแต่ดั้งเดิมกล่าวว่า เรือให้ยิงสลุตคำนับแต่เพียงจำนวน ๗ นัดเท่านั้นก็ตาม แต่ป้อมจะต้องยิงให้เกียรติยศ เป็นการตอบการเคารพ ให้แก่เรือ ๓ นัด เมื่อเรือยิง ๑ นัด อันเป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญตามตำนานของจำนวน ๓ อีกเหมือนกัน เพราะว่าในสมัยนั้นดินดำ (โซเดียมไนเตรท) เก็บไว้บนบกได้ดีกว่าในทะเล ต่อมาเมื่อลักษณะของดินปืนได้จัดทำให้ดีขึ้น โดยใช้โปแตสเซียมไนเตรท การยิงสลุตจากเรือกับจากสถานที่บนบกจึงมีจำนวนเท่ากัน คือ

๒๑ นัด ซึ่งไทยเรียกว่า "สลุตหลวง" เป็นการให้เกียรติยศสูงสุดแก่ชาติ ถึงแม้ว่าในสมัยหนึ่ง ชาติที่เป็นราชาธิปไตยได้รับสลุตมากกว่าชาติที่เป็นมหาชนรัฐก็ตาม ในการต่อมาประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของชาติ ก็ขอร้องให้ได้รับสิทธิเท่ากัน การนี้ย่อมเป็นการยุ่งยากมาก เนื่องจากประเทศที่มีอาณาเขตจดทะเล มีประเพณีต่างกัน แต่ในที่สุดรัฐบาลอังกฤษก็ได้เสนอต่อรัฐบาลสหปาลีรัฐอเมริกา ถึงข้อบังคับสำหรับ "การยิงสลุตตอบนั้นให้เป็นนัดต่อนัด" ในครั้งนั้นอังกฤษให้ถือเป็นทางราชการว่า จำนวนนัดสลุตที่เป็นสากลนั้น ๒๑ นัด และประเทศสหปาลีรัฐอเมริกายอมตกลงเห็นพ้องด้วยตามข้อเสนอทั้งสองประการ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๗๕

แต่เดิมประเทศสหปาลีรัฐอเมริกา ถือหลักการยิงสลุตคำนับชาติ ๑ นัด ต่อรัฐ (มลรัฐ) การปฏิบัติเช่นนี้ได้ใช้เมื่อครั้งจอฮ์นพอลโจนส์ ยิงสลุตคำนับประเทศฝรั่งเศส ด้วยจำนวน ๑๓ นัดที่อ่าวควิเบอรอน เมื่อประเทศสหปาลีรัฐอเมริกาได้รับการเคารพก่อน การกระทำเช่นนี้ยังไม่ได้รับการรับรองเป็นทางการจนถึงปี ค.ศ. ๑๘๑๐ เนื่องจากรัฐต่างๆ ได้เข้ามารวมกันมาก

ขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๘๑๘ การยิงสลุตจึงได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๒๑ นัด ในปี ค.ศ. ๑๘๕๑ การยิงสลุตคำนับชาติได้ลดลงมาเหลือเพียง ๒๑ นัดอีก ความจริงในปี ค.ศ. ๑๘๗๕ ที่สหปาลีรัฐอเมริการับตามข้อเสนอของอังกฤษนั้น ได้ประกาศเป็นทางการว่า ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกายอมรับการยิงสลุตจำนวน ๒๑ นัดเป็นสลุตสากล

การยิงหนึ่งนัดต่อรัฐนั้น ได้มีจำนวนถึง ๔๘ นัด เพราะมลรัฐของสหปาลีรัฐอเมริกามีอย่างมาก ๔๘ รัฐ ซึ่งการยิงด้วยจำนวนนัดที่มากมายเช่นนี้ ใช้แต่การยิงเมื่อเที่ยงวันที่ ๔ กรกฎาคม อันเป็นวันประกาศอิสรภาพเท่านั้น ในวันนั้นในนาวีจะได้จัดการแต่งเรือให้งดงาม และทหารแต่งกายเต็มยศทุกคน แต่บางครั้งก็ใช้ในกรณีอื่นอีก เช่นเมื่อประธานาธิบดีถึงแก่กรรมเป็นต้น

สลุตหลวงพิเศษ

การแสดงความเคารพด้วยการยิงสลุต อันมีจำนวน ๒๑ นัด ตามที่นิยมถือกันเป็นสากล สำหรับแสดงความเคารพแก่ชาติ และผู้เป็นประมุขของชาติ ตามที่ไทยเรียกว่าสลุตหลวงนั้น จัดเป็นจำนวนนัดสูงสุด แต่ในพระราชกำหนดการยิงสลุต

> และการพิธีนั้น ควรถือเป็นการปฏิบัติในทะเล เพราะว่าเมื่อเรือยิงปืนจำนวนอย่างอื่น ย่อมเป็นการแสดงว่า ผู้บังคับการเรือหรือนายเรือ หรือต้นปืนถึงแก่กรรมในขณะเดินทาง

"และพิธียิงปืนแสดงความเคารพยังใช้เมื่อผู้โดยสาร ผู้มีเกียรติคนใด หรือผู้บังคับการเรือ ไปจากเรือและขึ้นฝั่งด้วย"

ประเพณีการยิงสลุตนี้ ในราชนาวีไทยเข้าใจว่าสืบเนื่องมาจากประเพณีทหารเรือของอารยะประเทศที่เจริญในทางทหารเรือมาก่อน

ในพระราชกำหนดการยิงสลุตของไทย ห้ามมิให้เรือลำหนึ่งลำใดยิงสลุตในลำแม่น้ำเจ้าพระยา เหนือป้อมเสือซ่อนเล็บขึ้นมา (เวลานี้ป้อมนี้เป็นโรงพยาบาลโรคเรื้อน) เว้นไว้แต่เป็นการพิเศษโดยคำสั่งของกระทรวงทหารเรือ (กองทัพเรือ) แต่จะด้วยเหตุผลอย่างใด ยังไม่พบหลักฐาน ในราชนาวีอังกฤษข้อห้ามเช่นนี้ก็มีเหมือนกัน ดังมีเรื่องที่ควรทราบ ตามคำแนะนำของกระทรวงทหารเรืออังกฤษที่ให้ไว้ว่า เรือจะยิงสลุตเหนือเกรฟเสนดไม่ได้ และกำเนิดของคำแนะนำนี้เนื่องมาจาก

เหตุที่ว่า เมื่อพระนางเอลิซาเบธกำลังทรงทอดพระเนตรอยู่ที่พระแกล ณ พระราชวังที่เมืองกรีนิชนั้น เรือลำหนึ่งขณะอยู่ในแม่น้ำได้ยิงสลุตถวาย ซึ่งในเวลานั้นกระสุนที่ใช้ในการยิงสลุตหาใช่มีแต่การยิงดินเปล่าเท่านั้นไม่ มีกระสุนกลมด้วยและกระสุนนัดหนึ่งที่ยิงสลุตนั้นได้ไปตกในระยะใกล้

สลุตสากล

การเคารพบุคคลทุกวิธี อาจกล่าวได้ว่า เป็นการสืบเนื่องมาจากโบราณ เพื่อให้เป็นการแน่ว่า ผู้ที่ทำการเคารพก่อนเป็นผู้ปราศจากอาวุธ และอยู่ในอำนาจของผู้ได้รับการเคารพ การนี้จะเห็นได้จากการเคารพด้วยดาบ ที่เอาปลายดาบชี้ลงดิน การเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ การลดใบเรือ การให้ทหารขึ้นประจำพรวน (ศัพท์ทหารเรือไทยแต่เดิมเรียกว่า "บัญญัติ") การหยุดกระเชียง การเอาเครื่องประดับที่ศีรษะออก ฯลฯ

การเคารพด้วยการยิงปืนนั้นเป็นพิธีเก่าแก่ ในสมัยโบราณประเทศอังกฤษได้บังคับให้ชาติอื่นที่อ่อนในกำลังทหารกว่าตน กระทำการเคารพก่อน แต่ปัจจุบันนี้ ตามทางปฏิบัติที่เป็นสากลย่อมกล่าวได้ว่า การยิงสลุตนั้นยิง "นัดต่อนัด"

คือหมายความว่า ยิงนัดหนึ่ง ตอบนัดหนึ่ง หรือต้องได้รับตอบในจำนวนเท่ากัน โดยถือหลักที่ว่าชาติทั้งหลายย่อมเท่ากัน แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น ฝ่ายเคารพยิงครบจำนวนก่อน แล้วฝ่ายได้รับการเคารพจึงยิงตอบ ในสมัยโบราณการยิงสลุตคำนับชาติอังกฤษ ใช้จำนวน ๗ นัดอันเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าจำนวน ๗ เป็นจำนวนที่มีตำนานมาแต่ครั้งโบราณ เพราะว่าประเทศที่เจริญแล้วในทางตะวันออก จำนวน ๗ ถือว่าเป็นจำนวนศักดิ์สิทธิ์ ดังเช่นทางดาราวิทยาได้ตั้งนามดาวพระเคราะห์เป็น ๗ ดวง ดวงจันทร์เปลี่ยนเสี้ยวทุก ๗ วัน โลกสร้างเสร็จภายใน ๗ วัน ทุก ๆ ๗ ปีเป็นปีหยุดของพวกอิสราเอล และ ๗ ปี ๗ ครั้งเป็นปีฉลอง ถึงแม้ข้อบังคับแต่ดั้งเดิมกล่าวว่า เรือให้ยิงสลุตคำนับแต่เพียงจำนวน ๗ นัดเท่านั้นก็ตาม แต่ป้อมจะต้องยิงให้เกียรติยศ เป็นการตอบการเคารพ ให้แก่เรือ ๓ นัด เมื่อเรือยิง ๑ นัด อันเป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญตามตำนานของจำนวน ๓ อีกเหมือนกัน เพราะว่าในสมัยนั้นดินดำ (โซเดียมไนเตรท) เก็บไว้บนบกได้ดีกว่าในทะเล ต่อมาเมื่อลักษณะของดินปืนได้จัดทำให้ดีขึ้น โดยใช้โปแตสเซียมไนเตรท การยิงสลุตจากเรือกับจากสถานที่บนบกจึงมีจำนวนเท่ากัน คือ

๒๑ นัด ซึ่งไทยเรียกว่า "สลุตหลวง" เป็นการให้เกียรติยศสูงสุดแก่ชาติ ถึงแม้ว่าในสมัยหนึ่ง ชาติที่เป็นราชาธิปไตยได้รับสลุตมากกว่าชาติที่เป็นมหาชนรัฐก็ตาม ในการต่อมาประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของชาติ ก็ขอร้องให้ได้รับสิทธิเท่ากัน การนี้ย่อมเป็นการยุ่งยากมาก เนื่องจากประเทศที่มีอาณาเขตจดทะเล มีประเพณีต่างกัน แต่ในที่สุดรัฐบาลอังกฤษก็ได้เสนอต่อรัฐบาลสหปาลีรัฐอเมริกา ถึงข้อบังคับสำหรับ "การยิงสลุตตอบนั้นให้เป็นนัดต่อนัด" ในครั้งนั้นอังกฤษให้ถือเป็นทางราชการว่า จำนวนนัดสลุตที่เป็นสากลนั้น ๒๑ นัด และประเทศสหปาลีรัฐอเมริกายอมตกลงเห็นพ้องด้วยตามข้อเสนอทั้งสองประการ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๗๕

แต่เดิมประเทศสหปาลีรัฐอเมริกา ถือหลักการยิงสลุตคำนับชาติ ๑ นัด ต่อรัฐ (มลรัฐ) การปฏิบัติเช่นนี้ได้ใช้เมื่อครั้งจอฮ์นพอลโจนส์ ยิงสลุตคำนับประเทศฝรั่งเศส ด้วยจำนวน ๑๓ นัดที่อ่าวควิเบอรอน เมื่อประเทศสหปาลีรัฐอเมริกาได้รับการเคารพก่อน การกระทำเช่นนี้ยังไม่ได้รับการรับรองเป็นทางการจนถึงปี ค.ศ. ๑๘๑๐ เนื่องจากรัฐต่างๆ ได้เข้ามารวมกันมาก

ขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๘๑๘ การยิงสลุตจึงได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๒๑ นัด ในปี ค.ศ. ๑๘๔๑ การยิงสลุตคำนับชาติได้ลดลงมาเหลือเพียง ๒๑ นัดอีก ความจริงในปี ค.ศ. ๑๘๗๕ ที่สหปาลีรัฐอเมริการับตามข้อเสนอของอังกฤษนั้น ได้ประกาศเป็นทางการว่า ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกายอมรับการยิงสลุตจำนวน ๒๑ นัดเป็นสลุตสากล

การยิงหนึ่งนัดต่อรัฐนั้น ได้มีจำนวนถึง ๔๘ นัด เพราะมลรัฐของสหปาลีรัฐอเมริกามีอย่างมาก ๔๘ รัฐ ซึ่งการยิงด้วยจำนวนนัดที่มากมายเช่นนี้ ใช้แต่การยิงเมื่อเที่ยงวันที่ ๔ กรกฎาคม อันเป็นวันประกาศอิสรภาพเท่านั้น ในวันนั้นในนาวีจะได้จัดการแต่งเรือให้งดงาม และทหารแต่งกายเต็มยศทุกคน แต่บางครั้งก็ใช้ในกรณีอื่นอีก เช่นเมื่อประธานาธิบดีถึงแก่กรรมเป็นต้น

สลุตหลวงพิเศษ

การแสดงความเคารพด้วยการยิงสลุต อันมีจำนวน ๒๑ นัด ตามที่นิยมถือกันเป็นสากล สำหรับแสดงความเคารพแก่ชาติ และผู้เป็นประมุขของชาติ ตามที่ไทยเรียกว่าสลุตหลวงนั้น จัดเป็นจำนวนนัดสูงสุด แต่ในพระราชกำหนดการยิงสลุต

การเยี่ยมเป็นทางการ

แสดงให้เห็นถึงวิธีกระทำการเคารพด้วยการยกมือ

ของไทยยังมีการยิงที่มีจำนวนมากกว่านี้อีก คือยิงถึง ๑๐๑ นัด เรียกว่า "สลุตหลวงพิเศษ" ซึ่งจะยิงได้แต่เมื่อมีคำสั่งพิเศษเฉพาะคราวเท่านั้น ประเพณีในเรื่องนี้มีมาอย่างไร และการสั่งให้ยิงสลุตหลวงพิเศษกระทำในกรณีเช่นใด ยังไม่พบหลักฐาน

การเคารพด้วยการยกมือ

การเคารพของทหารด้วยการยกมือ ที่เรียกว่าวันทยาหัตถ์ หรือการเคารพแบบใดอื่น เช่นแบบฟาซิสต์หรือนาซีนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากการแข่งขัน ผู้ชนะเมื่อไปปรากฏต่อหน้านางพระยาแห่งความงาม ผู้ซึ่งเป็นประธานอยู่ในที่ประชุมการแข่งขันนั้น ตามธรรมดาจะต้องขยี้ตาหรือเช็ดตาทั้งสองข้าง เมื่อเข้าไปรับรางวัลจากมือของเธอ ความคิดในเรื่องนี้มีว่า ถ้าไม่กระทำเช่นนั้นแล้ว เขาเหล่านั้นจะต้องเป็นคนตาบอด เนื่องจากต้องรัศมีประกายแห่งความงามของนางพระยานั้น ทั้งนี้จัดเป็นประเพณีที่เกี่ยวด้วยมารยาทและความกล้าหาญ แต่ถ้าการเคารพแบบใหม่มาจากประเพณีที่กล่าวนี้ ก็ต้องนับว่าเป็นการนอกรีต

การเคารพของทหารเรือในสมัยเนลสันก็คือ การแตะผม

หน้านายทหารและทหารถอดหมวกเมื่อเข้าไปอยู่ต่อหน้าผู้มีอาวุโสสูงกว่า

กล่าวกันในอังกฤษว่า กองทหารโคลดสตรีม เป็นกองทหารกองแรก ที่ใช้การเคารพแบบใหม่ และในปี ค.ศ. ๑๗๔๕ กองทหารกองนี้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติดังนี้ "ทหารไม่ต้องถอดหมวก เมื่อผ่านหรือพูดกับนายทหาร แต่ให้เอามือแตะหมวกและโค้งตัวเมื่อเขาผ่านไป"

คำสั่งเช่นเดียวกันนี้ ได้ให้ทหาร พรรค นาวิกโยธิน ปฏิบัติในปีค.ศ. ๑๗๗๙

ในราชนาวีอังกฤษ การคำนับด้วยวิธีเปิดหมวกยังคงใช้อยู่เป็นต้นว่า เมื่อนายนาวาเอก หรือนายพลเรือจัตวาไปตรวจกองเรือ

ในปี ค.ศ. ๑๗๙๖ ลอรด เซนต วินเซนต ได้ออกคำสั่งว่า นายทหารจะต้องถอดหมวก เมื่อรับคำสั่งจากผู้มีอาวุโสสูงกว่า และจำต้องทำด้วยท่าทางแข็งแรงอย่างทหาร

ในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ อังกฤษได้แก้ข้อบังคับใหม่ดังต่อไปนี้ "การเคารพของทหารเรือนั้น ให้กระทำโดยเอามือแตะหมวกหรือหมวกแก๊ป หรือไม่ก็ถอดออกเสียเลย แล้วมองไปยังหน้า

นายทหารผู้รับคำนับ นายพลเรือ นายนาวาเอก นายทหารอื่นที่มียศเช่นเดียวกัน และนายทหารซึ่งบังคับบัญชาเรือ ซึ่งแสดงความเคารพไม่ว่ายศชั้นใด ๆ ใน ทุกกรณี ให้ถอด หมวกกระทำความเคารพ''

ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๘๙๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่คือใช้แต่วันทยาหัตถ์เท่านั้น พระนางวิคตอเรียได้ทรงออกคำสั่งนี้ เนื่องจากพระนางไม่พอพระราชหฤทัย ที่ได้เห็นนายทหารและทหารยืนเปิดหมวก เมื่ออยู่เฉพาะพระพักตร์ที่ออสบอรฺน

ตามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเคารพของทหารเรืออังกฤษนั้นมาจาก แบบ อย่าง การ เคารพของ ทหาร บก อังกฤษและในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกา ได้จำแบบ อย่างไปใช้ อีกต่อหนึ่งจากราชนาวีอังกฤษ

นอกจากนั้น ในเรื่องที่มาของประเพณีการเคารพด้วยมือก็กล่าวกันต่างๆ เหมือนอย่างประเพณีการเคารพดาดฟ้าท้ายเรือเหมือนกัน และท่ากระทำการเคารพก็ไม่ตรงกันทีเดียว เช่นในกองทัพบกอังกฤษและฝรั่งเศส ท่าวันทยาหัตถ์หันฝ่ามือออกข้างนอก เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า ในมือของผู้นั้นไม่มีอะไร

อยู่เลย ซึ่งเป็นการแตกต่างจากท่าวันทยาหัตถ์ของทหารเรือ ที่ใช้หันฝ่ามือเข้า

ในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกา นายทหารเมื่ออยู่ในที่แจ้งจะเปิดหมวกได้ก็แต่ในพิธีที่เกี่ยวแก่ศาสนา ทหารจะเปิดหมวกได้เมื่อได้รับคำสั่งให้ขึ้นไปเป็นยามยอดเสา เพื่อดูแลเหตุการณ์และในบริเวณที่อยู่ของนายทหาร เมื่อไม่ได้สรวมเครื่องสนาม

สำหรับในราชนาวีไทย ประเพณีการเคารพจะมีมาอย่างไรยังไม่พบหลักฐาน ตามคำให้การต่างๆ นั้นกล่าวว่าใช้ท่าวันทยาหัตถ์แต่แรกเริ่ม ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า การเคารพด้วยมือนี้ สืบเนื่องมาจากแบบธรรมเนียมทหารของอารยประเทศ ที่เจริญในทางทหารก่อนไทย แต่สมัยหนึ่ง เมื่อครั้งไทยยังใช้เรือไม้ลำยาวเล็กเป็นเรือรบสำหรับเดินในแม่น้ำนั้น เวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จลงเรือ พลฝีพายย่อมใช้การถวายบังคมเป็นการแสดงความเคารพ

การเคารพด้วยดาบ

ประเพณีการเคารพด้วยดาบนั้น ย่อมกล่าวถึงที่มาต่างๆ กัน โรงเรียนนายร้อยทหารบกอเมริกัน สอนว่ามาจากธรรมเนียมของชาวตะวันออก ที่ผู้น้อยยกดาบขึ้นและใช้มือเช็ดตา

เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้มีอาวุโส โรงเรียนดาบก็สอนว่ามาจากธรรมเนียมของชาวตะวันออกแต่หลักฐานอื่นกล่าวว่า การเคารพด้วยดาบนั้น มาจากพวกครูเสด

ไม้กางเขนซึ่งทำเป็นเครื่องหมายไขว้ ในสมัยนักรบนั้นแสดงไว้ที่ผักและด้ามดาบ เป็นประเพณีที่นักสู้นิยมว่าจะต้องจูบด้ามดาบก่อนที่จะเข้าสงครามหรือทำการสู้รบ และการทำเช่นนั้นเป็นการปฏิญาณและสาบานไปในตัวด้วย กากะบาดยังคงใช้อยู่ที่มีดเหน็บของนักเรียนนายเรืออังกฤษ ดาบของนักธนูชาวสก็อต และดาบที่ใช้กับเครื่องแต่งกายปกติของทหารไฮแลนด์ และดาบที่ใช้กับเครื่องแต่งกายของนักการทูตหลายประเทศ

ท่าดาบที่ใช้กันแต่โบราณนั้น ส่วนมากยังคงเหลืออยู่จนทุกวันนี้ การถือดาบแขนเหยียดนั้นเป็นต้นกำเนิดของการเคารพต่อผู้ใหญ่ การที่ให้ปลายดาบชี้ลงดินนั้น เป็นการยอมอยู่ใต้อำนาจมาแต่โบราณ การเริ่มท่าดาบ คือเอาด้ามดาบยกขึ้นถึงปากหรือคางนั้น เป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากการจูบกางเขนที่ดาบ

ราชนาวีอังกฤษมีประเพณีในเรื่องดาบเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เมื่อนายทหารถูกพิจารณาพิพากษายังศาลทหาร และปรากฏว่ามีความผิด กระบี่ของเขาที่วางอยู่บนโต๊ะ จะถูกทำให้ปลายชี้ไปทางผู้ต้องหา แต่ถ้าด้ามกระบี่หันไปหาเขา เขาเป็นผู้ปราศจากมลทิน การนี้สืบเนื่องมาจากประเพณีของอังกฤษโบราณ เมื่อนายเพชฌฆาตนำนักโทษเดินไปตามทางจากศาลเพื่อส่งแก่เรือนจำ จะบอกประชาชนด้วยใบขวานตัดหัวว่านักโทษรับคำพิพากษาให้ตายหรือไม่

เครื่องแต่งกายในจักรพรรดินาวีเยอรมัน ที่ยังคงใช้อยู่ในสมัยนาวีแห่งมหาชนรัฐเยอรมัน ก่อนสมัยของฮิตเลอร์ ก็มีแต่มีดเหน็บที่ใช้แต่งกายเวลาปกติที่นายทหารใช้ขัดขืนบกเท่านั้น อาวุธนี้มีประวัติสำคัญโดยเฉพาะ ในการให้ได้กระทำโดยฉันทมิตรภาพ แห่งพระเจ้านิโคลาสที่ ๒ จักรพรรดิแห่งรัสเซียผู้ล่วงลับไปแล้ว แต่จักรพรรดินาวีของพระเจ้าวิลเฮลมที่ ๒

การเคารพด้วยดาบในเวลาเดินนั้น เป็นประเพณีสืบเนื่องมาจากการกระทำของนายทหารบก ในการสวนสนาม ในศตวรรษที่ ๑๗

การเคารพด้วยดาบในราชนาวีไทยจะมีประเพณีและประ

วัติมาอย่างไรยังไม่มีหลักฐาน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นแบบของอารยประเทศที่เจริญในทางทหารมาก่อน

การเคารพด้วยปืนเล็กยาว

ทหารที่ถือปืน เมื่ออยู่กับที่ไม่ว่าจะอยู่ตามลำพังหรือเป็นแถวในความควบคุมก็ตาม ย่อมใช้ทำความเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ ซึ่งหมายความว่าการเคารพด้วยปืน หรือผู้นั้นควรได้รับการเคารพด้วยปืน แต่คำว่าวันทยาวุธภาษาอังกฤษเรียกว่า "Present arms" ซึ่งแปลว่าส่งอาวุธให้

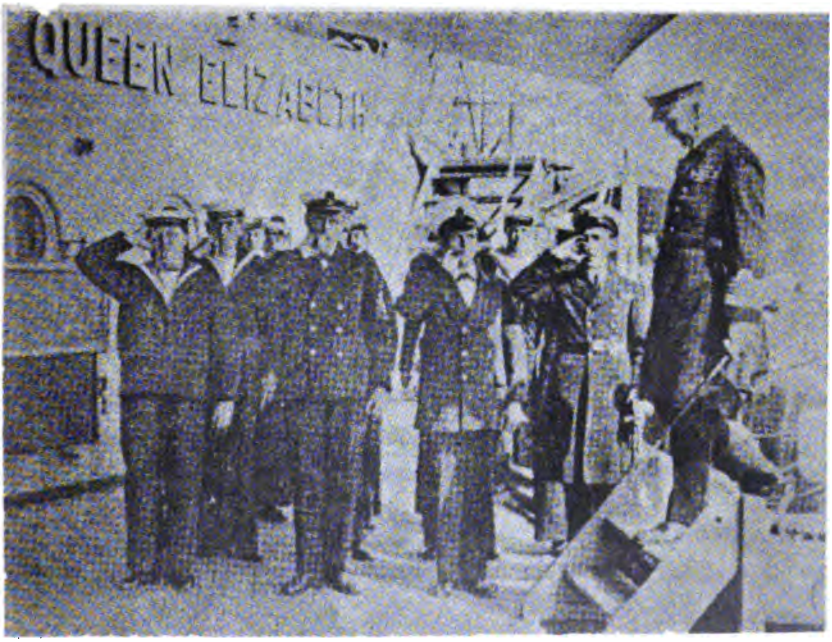
การแสดงความเคารพทุกวิธี แรกเริ่มย่อมมาจากกฎที่ว่าผู้แสดงความเคารพก่อน เป็นผู้น้อยในยศหรืออาวุโส กระทำตัวของเขาเองหรือเรือให้ปราศจากอำนาจในเวลานั้น เป็นต้นการเคารพด้วยวันทยาหัตถ์ เป็นการแสดงว่าเป็นผู้ไม่มีอาวุธอยู่ในมือ การเคารพด้วยดาบ ที่เอาปลายดาบชี้ลงดิน เป็นการแสดงว่าหมดอำนาจที่จะใช้ดาบนั้น การเคารพด้วยการยิงสลุตเป็นการแสดงว่าเรือหมดอำนาจในเวลานั้น การเคารพด้วยปืนเล็กยาว ในท่ายื่นอาวุธให้ซึ่งใช้อยู่ทุกวันนี้ ก็มีความหมายเช่นเดียวกัน

การเคารพด้วยนกหวีดเรือ

นกหวีดเรือที่จ่ายามใช้นั้น เป็นสิ่งที่เก่าแก่ที่สุด และแน่ชัดที่สุดในการเป็นเครื่องประดับของบุคคล ผู้มีอาชีพในทางทะเลอย่างหนึ่ง นกหวีดเรือหรือขลุ่ยในสมัยโบราณ ซึ่งทาสในเรือแกลเลย์ของกรีซ และโรมเป็นคนกระเชียงนั้น ใช้สำหรับการบอกจังหวะกระเชียงตามรายงานปรากฏว่า นกหวีดเรือได้ใช้ในสงครามครูเสด ในปี ค.ศ. ๑๒๔๘ เมื่อคนถือหน้าไม้ชาวอังกฤษถูกเรียกขึ้นมาบนดาดฟ้าเพื่อให้ทำการยิงตามสัญญาณ

ในสมัยหนึ่งนกหวีดเรือได้กลายเป็นเครื่องประดับสำหรับตำแหน่งราชการ และในบางกรณีก็ใช้เป็นเครื่องประดับสำหรับเกียรติยศตามตำแหน่งด้วยเหมือนกัน จอมพลเรือมีนกหวีดทองคำ ผูกติดกับโซ่ห้อยคอ นกหวีดเรือทำด้วยเงินใช้สำหรับผู้บังคับบัญชาสูงสุดทั้งหลาย เป็นเครื่องหมายสำหรับราชการหรือห้อยนกหวีดเงินที่คอ เพิ่มจากนกหวีดทองคำเกียรติยศอีกด้วย นกหวีดเรือในปัจจุบันใช้สำหรับการเคารพ และสำหรับออกคำสั่งต่อแก่ทหาร

ในการรบที่นอกเมืองเบรสต์ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ค.ศ. ๑๕๑๓ ระหว่าง เซอร์ เอดเวอร์ด โฮวาร์ด จอมพลเรือและบุตร

QUEEN ELIZABETH

การเคารพด้วยนกหวีดเรือ

เอิร์ล แห่งเชอร์เรย์ และเชอวาลิเอ เปรกังต์ เดอ บีดูซ์ เล่ากันว่าเมื่อจอมพลเรือเป็นที่แน่ใจว่า จะต้องถูกจับเป็นเชลยแล้ว ท่านได้ขว้างนกหวีดทองคำลงทะเลไป นกหวีดเงินซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งการบังคับบัญชา ต่อมาได้ค้นพบว่าซ่อนอยู่ในตัวของท่าน

น้ำหนัก อันถือ เป็นเกณฑ์ ของ นกหวีด เกียรติยศ และชื่อของส่วนต่าง ๆ ของนกหวีดนั้น พระเจ้าเฮนรีที่ ๘ เป็นผู้ทรงตั้งขึ้น พระองค์ได้ออกกฤษฎีกาว่า นกหวีดจะต้องหนัก ๑๒ อูนส์ทองคำ ซึ่งคำว่าอูนส์เป็นที่มาของคำว่าเอาซ์ สร้อยที่ใช้ห้อยต้องทำด้วยทองคำเหมือนกัน และจะต้องมีเนื้อทองดีเท่ากับเนื้อทองของเหรียญดูกัต

นอกจากนกหวีดจะใช้เป็นเครื่อง ประดับ สำหรับตำแหน่งในทางการและสำหรับนายทหาร ใช้เมื่อออกคำสั่งเอง ยังใช้สำหรับการรับรองบุคคลชั้นสูงอีกด้วย

การที่ทหารมาแถวที่ข้างกราบเรือ ตามที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้สืบเนื่องมาจากการใช้แต่กาลก่อน การเป่านกหวีดเรือเคารพพร้อมด้วยยามยืนรับรอง จึงกลายมาเป็นประเพณี

ประเพณีในสมัยเรือใบนั้น ย่อมจัดให้มีการประชุมกัน

ในเรือธง และเพื่อที่จะเชื้อเชิญนายทหารไปรับประทานอาหารร่วมกันขณะที่เรือจอดอยู่ในทะเล ในเมื่ออากาศอำนวย บางครั้งอากาศทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องทำการชักผู้ที่เชิญมานั้นขึ้นทางเก้าอี้ของจ่ายาม โดยใช้นกหวีดเรือเป่าบอกเพลงชักขึ้นหรือหย่อนลง เนื่องจากทหารประจำเรือต้องคอยชักคนขึ้นเรือนี้เอง และด้วยความมุ่งหมายที่เขามารวมกันที่ข้างเรือ จึงทำให้เกิดประเพณีที่จะต้องมาคอยต้อนรับขึ้น ต่อมาก็เลยกลายเป็นมารยาทของชาวเรือไป ในอันที่จะต้องกระทำ ในราชนาวีอังกฤษทุกวันนี้ เมื่อได้รับรายงานว่าผู้บังคับการเรือมาใกล้จะถึงเรือ นายยามจะออกคำสั่งว่า "Hoist him in" ซึ่งแปลว่า ชักเขาขึ้นบนเรือ ซึ่งถึงแม้จะได้ใช้บันไดขึ้นลงทางข้างเรือกันแล้วก็ตาม ในราชนาวีไทยใช้คำบอกตามธรรมดาให้ทราบถึงการมาของผู้บังคับการเรือ และการทำเช่นนี้ไม่หมายรวมถึงยามใหญ่ในเรือด้วย

มีนิทานท้ายเรือ ซึ่งจะมีความจริงเพียงใดนั้น ยังไม่กล้ายืนยันเล่ากันว่า เมื่ออังกฤษทำสงครามกับฝรั่งเศส ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๗๘๒ ณ การยุทธที่เกาะเซนต์ โดยมีนายพลเรือรอดนีย์เป็นแม่ทัพ ได้ชัยชนะนั้น วันหนึ่งทางฝ่ายบ้านเมืองได้จัด

ให้มีการเลี้ยงฉลองชัยชนะ บรรดานายทหารในกองทัพเรือทั้งหมดได้รับเชิญไปในงานนี้ เนื่องจากการดื่มอวยชัยให้พร ขากลับท่านแม่ทัพจึงถึงกับต้องถูกผู้อื่นช่วยให้ลงเรือเล็ก ประกอบกับวันนั้นอากาศไม่ดีด้วย เมื่อถึงเรือ คนอื่นต่างต้องผ่าอันตรายตัวเองในการขึ้นเรือ แต่ท่านแม่ทัพซึ่งถึงแม้จะทำการใหญ่สำเร็จมาแล้ว ก็ไม่สามารถจะทำการเช่นนั้นอย่างคนอื่นได้ ผู้บังคับการเรือจึงสั่งให้ถอยเรือโบตไปที่หลักเดวิทเรือโบต และชักเอาร่างของท่านแม่ทัพขึ้นทางนั้น

รุ่งขึ้นท่านแม่ทัพได้ทราบความ จึงมีคำสั่งไปยังเรือทั้งหลายในกองเรือนั้นว่า "ถ้านายพลจะมาขึ้นบนเรือ ให้เป่านกหวีดเพลงสัญญาณชักขึ้น เพื่อเป็นการเคารพ ๑ จบ" ครั้นต่อมาเมื่อเห็นว่าไม่เป็นการสมควร โดยที่เมื่อมาขึ้นเรือ นกหวีดเรือได้เป่าเพลงคำนับแล้ว ขาไปจากเรือก็ควรได้รับการเคารพเช่นเดียวกันด้วย จึงได้มีคำสั่งอีกครั้งหนึ่งว่า "เมื่อนายพลจะไปจากเรือ ให้เป่านกหวีดเพลงหย่อนลง เพื่อเป็นการเคารพอีกจบหนึ่ง" ดังเรื่องที่เล่ามานี้จึงเป็นอีกทางหนึ่งซึ่งเป็นที่มาของประเพณีการเคารพด้วยนกหวีดเรือ

การรับรองที่ข้างเรือ ในปัจจุบันนี้ เป็นมารยาทที่นิยม

กันในระหว่างชาวเรือ แต่ในนาวีประเทศสหปาลีรัฐอเมริกาได้ขยายออกไปถึงทหารบก ทูตและกงสุล และเจ้าหน้าที่ในแผนกนิติบัญญัติและเจ้าหน้าที่บริหารของรัฐด้วย ซึ่งการนี้เป็นประเพณีเช่นเดียวกับในราชนาวีไทย

แม้จะมีประเพณีดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ดี สำหรับนายทหารเรือในนาวีเดียวกัน ผู้ที่จะได้รับการเคารพด้วยนกหวีดเรือนั้น ทุกนาวีย่อมกระทำแก่ผู้บังคับการเรือทุกคนไม่ว่าจะมียศชั้นใด และนายทหารตั้งแต่ชั้นนายนาวาขึ้นไป แต่ถ้าเป็นนายทหารต่างประเทศแล้วไม่ว่าจะมียศชั้นใด ย่อมได้รับการเคารพด้วยนกหวีดเรือด้วยเสมอไป

การเคารพดาดฟ้าท้ายเรือ

ทุกครั้งที่นายทหารหรือทหาร ไปยังดาดฟ้าท้ายเรือ จะต้องกระทำความเคารพ ทั้งนี้เพราะว่าในสมัยโบราณ แท่นบูชาตั้งไว้ที่ดาดฟ้าท้ายเรือ และทุกคนในเรือจะต้องแสดงความเคารพต่อแท่นบูชานั้น กฎเก่าแก่ของชาวเรือบทหนึ่งมีว่า จะต้องถูกลงโทษถึงตาย สำหรับผู้หมิ่นประมาททำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แก่แท่นบูชา

หลักฐานอื่นกล่าวว่า เป็นการเชื่อทั่วไปว่า การเคารพ

ดาดฟ้าท้ายเรือนั้น มาจากประเพณีของชาวเรือแต่ดั้งเดิม ในการเคารพและเชื่อถือแท่นบูชาในเรือ และกาลต่อมาก็เลยกลายเป็นการเคารพต่อไม้กางเขนและสถูป มีบางท่านที่ไม่สนับสนุนประเพณีและนิติธรรมนี้ และให้เหตุผลว่า ความจริงมีอยู่คือตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว ในราชนาวีอังกฤษ นายทหารทุกคนที่อยู่บนดาดฟ้าท้ายเรือ ได้เปิดหมวกเป็นการเคารพครั้งแรกแก่บุคคล แต่กระนั้นก็ดี ก็ควรเชื่อความเห็นของบุคคลส่วนมากที่ว่าเป็นการเคารพต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ คือดาดฟ้าท้ายเรือย่อมเป็นที่ใกล้ที่สุดกับธงนาวี แต่อย่างไรก็ดี ประเพณีนี้ก็เกิดขึ้นจากการคุกเข่าลงกระทำความเคารพต่อสถูปในเรือ ในสมัยของชนชาติกรีซ โรมัน และคาเธจมีสมุททานุภาพ ครั้นถึงสมัยที่คริสตศาสนาแผ่เข้าไปในยุโรป การแสดงความเคารพเช่นว่านี้ก็มีอยู่เหมือนกัน แต่เปลี่ยนเป็นว่า การเคารพนั้นกระทำต่อแม่พระผู้บริสุทธิ์ ต่อมาธงประจำพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน ได้กลายเป็นเครื่องหมายในทางศาสนาของรัฐ และของราชวงศ์กษัตริย์ที่ทรงปกครองประเทศนั้น ในสมัยที่ธงมีความสำคัญทั้งในทางศาสนาและในทางรัฐ แม้สถูปในเรือจะไม่มีแล้ว แต่ประเพณีการเคารพก็ยังคงใช้กระทำกันอยู่ หรือเชื่อกันไป

อีกอย่างหนึ่งว่า กษัตริย์ซึ่งทรงปกครองประเทศ ซึ่งบัดนี้ไม่มีผู้ใดเชื่อเช่นนั้นแล้ว เป็นผู้รับสิทธิมาจากพระผู้เป็นเจ้า และเมื่อธงของพระเจ้าแผ่นดินเป็นเครื่องหมายในทางศาสนาและในทางรัฐรวมกัน ธงก็เป็นสิ่งที่เคารพกันทั่วไป

การเคารพเช่นว่านี้ไม่มียกเว้นเลย แม้แต่ผู้บังคับการเรือเองหรือผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่สูงกว่าผู้บังคับการเรือ เมื่อจะเข้าไปในเขตดาดฟ้าท้ายเรือ และเมื่อผู้ที่จะเข้าไปในเขตนั้นได้กระทำความเคารพแล้ว ผู้อื่นที่อยู่ในเขตนั้น จะต้องกระทำการเคารพตอบแม้ผู้นั้นจะมียศเป็นนายพลเรือก็ตาม

ประเพณีการเคารพดาดฟ้าท้ายเรือนี้ สำหรับในราชนาวีไทย เข้าใจว่าสืบเนื่องมาจากประเพณีของการทหารเรืออารยประเทศที่เจริญมาก่อน

การเคารพในเรือเล็ก

การเคารพในเรือเล็กทั้งหลายสืบเนื่องมา จาก ประ เพ ณีการลดใบ ซึ่งเป็นการแสดงความเคารพ ที่เรือต่างประเทศใช้เมื่อพบกับเรือรบอังกฤษ ในทะเลซึ่งเรียกว่าทะเลอังกฤษหรือทะเลทั้งสี่ คือทะเลเหนืออ่าวบิสเกย์ ช่องอังกฤษ ทะเล

ไอริช อันมีอาณาเขตจากแหลมฟีนิสแตร ในประเทศเสปญ ถึงแหลมสตาเดนในประเทศนอรเวย

เป็นที่เข้าใจกันว่า เพื่อเป็นการเคารพต่ออธิปไตยของอังกฤษในทะเลเหล่านี้ ซึ่งอังกฤษได้อ้างตนเป็นเจ้าของมาแต่ครั้งกษัตริย์ราชวงศ์แซกซอน แต่โดยเฉพาะในสมัยนอรแมนปกครองอังกฤษ ในสมัยนั้นการลดใบ เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง เพราะว่าเรือในสมัยนั้น ไม่แต่เพียงหยุดเรือโดยลดใบใหญ่ ซึ่งมีใบเดียวในเรือเท่านั้น แต่จะต้องแสดงว่าไม่มีการป้องกันตัวอย่างใดอีกด้วย เพราะว่าใบเรือ เมื่อลดต่ำลงแล้ว ย่อมเป็นน้ำหนักถ่วงดาดฟ้าบนและเครื่องประกอบส่วนบน ดังนั้นการลดใบ จึงกระทำให้เรืออยู่ในฐานะที่เรือรบอังกฤษจะทำการตรวจได้ง่าย และถ้าจำเป็นก็เข้าทำการยึดได้ ต่อมาการเคารพในเรือเล็กด้วยการหยุดกระเชียง ตั้งกระเชียงปล่อยตามันและหยุดเครื่องจักรจึงได้เข้ามาแทนที่สำหรับการเคารพในเรือเล็ก ซึ่งใช้ใบและเคารพด้วยการลดใบดังกล่าวมา

ในราชนาวีไทย การกระทำความเคารพในเรือเล็กนั้นมีตลอดจนถึงเรือแจวและเรือพายด้วย

การเคารพระหว่างเรือต่อเรือ

การช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเรือต่อเรือ ที่เดินไปมาอยู่ในทะเล เมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นนั้น เป็นประเพณีมีมาแต่โบราณ การเป่าแตรตรงเมื่อเรือผ่านกันนั้น ก็เนื่องมาแต่ในสมัยโบราณ เรือย่อมคำนับซึ่งกันและกัน เมื่อพบกัน ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าจะช่วยเหลือแก่กันดังกล่าวแล้วนั่นเอง และการนี้ถือเป็นต้นกำเนิดของการเคารพระหว่างเรือต่อเรือในปัจจุบัน

เรือสินค้าและเรือโดยสารทั้งหลาย ต้องเคารพต่อเรือรบทั้งนี้ไม่จำกัดว่าเรือสินค้าหรือเรือโดยสารนั้นจะใหญ่โตสักเพียงใด หรือเป็นของรัฐใด และเรือรบนั้นจะมีอาวุธหรือขนาดเป็นอย่างใด การที่เรือสินค้าหรือเรือโดยสารต้องเคารพต่อเรือรบนั้น หาใช่เพราะจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันประการเดียวเท่านั้นไม่ ในสมัยที่ทะเลเต็มไปด้วยโจรภัย เรือรบย่อมให้ความคุ้มครองแก่เรือเหล่านั้น ไม่ว่าของรัฐใด เพราะกฎหมายระหว่างประเทศถือว่าโจรสลัดย่อมเป็นผู้ละเมิดต่อรัฐที่เจริญแล้ว ทั่วไปในปัจจุบัน เวลาสงครามเรือเหล่านั้นย่อมได้รับความคุ้มครองจากเรือรบ อันเป็นผลสืบเนื่องมาแต่กาลก่อน

กระบวนแห่ศพแม่ทัพเรืออังกฤษ จอมพลเรือ เอิรฺล เจลลิโค แห่งสคาปา

พิธีปลงศพแม่ทัพเรืออังกฤษ จอมพลเรือ เอิรฺล บิตตี

ส่วนเรือรบต่อเรือรบกระทำการเคารพกันตามชั้นของเรือ และอาวุโสของผู้บังคับการเรือ ถ้าเป็นเรือรบต่างประเทศ ซึ่งไม่อาจทราบอาวุโสได้ ต่างฝ่ายจะต่างกระทำความเคารพพร้อมกัน

การเคารพ ของเรือ สินค้าหรือ เรือโดยสาร ต่อเรือรบนั้น ใช้การลดธงชาติลงถึงเสา ซึ่งเรียกว่า "ลดุธง" เรือรบรับการเคารพด้วยการลดุธงนาวี ส่วนการเคารพของเรือรบต่อเรือรบนั้น ใช้ทหารยืนรายกราบ

การอวยพรระหว่างเรือ

เรือรบของรัฐเดียวกันหรือของรัฐต่างกันก็ตาม เมื่อได้มาจอดร่วมอ่าวกัน หรือผ่านกันในทะเล เมื่อทราบพฤติการณ์แน่นอนว่า ฝ่ายหนึ่งจะต้องจากไปเป็นเวลานาน เช่นต้องไปประจำอยู่ในอาณาเขตประเทศราช หรือต้องเดินทางไกล เช่นต้องเดินทางไปสู่น่านน้ำต่างประเทศ ดังนี้เป็นต้น เมื่อเรือนั้นออกเดินทางและผ่านกันในระยะทรรศนวิสัย ฝ่ายอยู่จะชักธงอวยพรขอให้การเดินทางเป็นไปโดยสวัสดิภาพ ฝ่ายเดินทางชักตอบขอบใจ ถ้าไม่เห็นกันได้ก็ใช้การสื่อสารทางวิทยุโทรเลข

กระบวนแห่ศพ

ศพของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งได้เคยกระทำการสำคัญเพื่อชาติ เป็นต้นได้รับการแต่งตั้งเป็นแม่ทัพ เข้าทำการต่อสู้กับข้าศึก หรือได้ทำการใด ๆ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า เมื่อจะทำการปลงศพ และในฐานะที่รัฐได้เข้าเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นการสนองความดีอันผู้นั้นได้กระทำไว้เป็นครั้งสุดท้าย การแห่ศพไปยังเมรุหรือสุสานนั้น ศพจะได้จัดตั้งอยู่บนรถปืนใหญ่เป็นเกียรติยศค่อย ๆ เคลื่อนไปตามถนน มีกองทหารนำกระบวน ทหารเป็นผู้ลากรถศพ ทหารที่กระทำการลากรถศพนี้ มักจะจัดเอาผู้ที่เคยอยู่ในบังคับบัญชาหรือใกล้ชิด เช่นเป็นทหารอยู่ในเรือรบ หรือได้ประจำอยู่ในกองทัพครั้งนั้น นายทหารผู้ใหญ่เป็นคู่เคียงสองข้าง นายทหารผู้น้อยและทหารที่ได้ร่วมทำการในบังคับบัญชามานั้น เดินตามรถศพการแต่งกายเต็มยศ ประเพณีนี้เข้าใจว่าได้ใช้ในทางบกมาก่อนและจะสืบเนื่องมาอย่างไร ยังไม่พบหลักฐาน

พิธีปลงศพ

ในพิธีปลงศพนั้น ทหารถือปืนเอาปากกระบอกลง และยิงปืนพร้อมกัน ๓ ครั้ง ในนามของพระไตรสรณคมน์คือพระ

บิดา พระบุตร และพระจิตต์ อันเป็นประเพณีถอยหลังไปครั้งศพ เดอร์ พีลิป ซิดนีย์ และมีการอ้อนวอนด้วยการร้องเพลงส่งวิญญาณ ความหมายของเสียงเพลงเมื่อจวนจบที่ค่อย ๆ สูงขึ้นนั้น เป็นความหวังและคาดคะเนว่าวิญญาณจะไปสู่ที่สูง

มีผู้บันทึกไว้ว่า "เมื่อทหารถึงแก่กรรม ร่างของเขาจะถูกคลุมด้วยธงชาติ เพื่อเป็นการแสดงว่า เขาได้ถึงแก่กรรมในงานของรัฐ และเพื่อแสดงว่ารัฐ ได้รับผิดชอบสำหรับการทั้งหลายที่ได้สั่งให้เขากระทำลง เมื่อครั้งเขาเป็นทหาร

"การถือปืนเอาปากกระบอกลง เป็นการแสดงความอับอายในการที่ได้ฆ่ามนุษย์ ความตายได้ทำให้ปืนเล็กยาวที่ถือนั้นได้รับความอับอาย และการกลับลำกล้องปืนนั้นเป็นการแสดงการอยู่ในความสงบ

"การยิงปืนพร้อมกัน ๓ ครั้งขึ้นสู่อากาศนั้น เป็นการไล่ปีศาจซึ่งคาดว่า อาจจะเข้าสู่หัวใจของเพื่อนทหารที่จะถูกฝังในขณะนั้น ไสยศาสตร์ในสมัยโบราณเชื่อกันว่า ประตูหัวใจกำลังเปิดอ้าในขณะนั้นและปีศาจอาจเข้าสู่ได้ง่าย

"เพลงส่งวิญญาณทหารที่ถึงแก่กรรม เป็นเสมือน

เสียงแตร แต่เป็นเสียงแตรที่เต็มไปด้วยความหวัง ซึ่งในที่สุดเทวทูตเกเบรียลจะเป่าตอบ (รับทราบ)"

พิธีปลงศพทหารในราชนาวีไทยใช้ตามศาสนาพุทธ เว้นแต่ถ้าเป็นทหารประจำการ จึงจะมีกองเกียรติยศเคารพศพ และแสดงความเคารพในเวลาฝังหรือเผา โดยให้แตรเดี่ยวเป่าเพลงนอน ๑ จบ หน่วยทหารเคารพศพกระทำวันทยาวุธ แตรบรรเลงเพลงเคารพ เมื่อจบแล้วทหารกระทำเรียบอาวุธ แต่คงอยู่ในท่าตรง ต่อไปถ้ามีแตรวงให้บรรเลงเพลงโศก ๑ จบ เป็นเสร็จการ การใช้ผ้าคลุมศพที่มีสีเป็นธงชาตินั้น ใช้ได้ทั้งทหารประจำการและนอกประจำการ ประเพณีในเรื่องนี้เข้าใจว่าเดินตามแบบของอารยประเทศ

พิธีปลงศพในทะเล

พิธีที่น่ากลัวและสลดใจที่สุดของชาวเรือนั้น คือพิธีที่ให้ผู้ถึงแก่กรรมลงในเรือไปสู่ก้นทะเล อันเรียกว่าพิธีปลงศพในทะเล หรือพิธีปลงศพอย่างชาวเรือ พิธีนี้จัดว่ามีมาก่อนพิธีใด ๆ ทั้งสิ้น พิธีปลงศพของพวกนอกศาสนาได้ใช้ทำกันในทะเลในสมัยกรีซและโรม พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายได้รับการแก้บน เงินเหรียญได้ถูกเอาใส่เข้าไปในปากผู้ถึงแก่กรรม เพื่อเป็นการ

พิธีปลงศพในทะเล

ชำระค่าโดยสารให้แก่ชารอน ในการที่จะพาข้ามแม่น้ำสติกซ อันอยู่ใต้บาดาล

ตามประเพณีโบราณเก่าแก่ในการเตรียมเอาร่างผู้ถึงแก่กรรมทำพิธีปลงศพในทะเลนั้น ช่างเย็บผ้าใบ ในการเย็บผ้าใบห่อศพ ได้เอาเข็มที่จะต้องเย็บเป็นครั้งสุดท้าย แทงลอดเข้าไปในจมูกของผู้ถึงแก่กรรม ในการใช้เข็มแทงลอดเข้าไปให้ทะลุจมูกของผู้ถึงแก่กรรมนี้ เข้าใจกันว่า อาจทำให้ผู้ถึงแก่กรรมคงคืนชีวิตได้ เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว ซึ่งได้เป็นประเพณีใช้อยู่ในราชนาวีอังกฤษ ที่ตามธรรมดาทหารผู้กระทำหน้าที่เป็นพนักงานศพ จะได้รับเงินค่าจ้าง ๑ กินีต่อ ๑ ศพ ภายหลังการยุทธที่จัดแลนด์ ในสงครามโลก ค.ศ. ๑๙๑๔–๑๙๑๘ เรือรบหลวงอังกฤษชื่อคัสเตอร ได้กระทำพิธีปลงศพทหารในทะเลและต้องจ่ายเงินถึง ๒๓ กินี จากเงินทุนของสาธารณกุศล ให้แก่ทหารผู้กระทำหน้าที่เย็บผ้าใบหุ้มศพ

ในสมัยนี้–ตามปกติ การปลงศพในทะเลแทบจะไม่มีเลย ถึงกระนั้นทุกท่านก็ควรทราบถึงประเพณีนี้ไว้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดกลางวัน หรือกลางคืน ในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกา เมื่อมีการถึงแก่กรรมเกิดขึ้นในเรือ จะต้องรายงานให้ผู้บังคับ

การเรือทราบ ตามข้อบังคับเก่า นายแพทย์จะต้องรายงานให้นายยามทราบ ซึ่งนายยามจะต้องจดลงไว้ในสมุดปูมเรือ และในทันทีนั้นเองนายยามจะได้รายงานให้ผู้บังคับการเรือทราบต่อไป

ในกรณีใด ๆ ที่มีการปลงศพในทะเล ร่างของผู้ถึงแก่กรรมจะต้องหุ้มห่อด้วยผ้าใบหรือไม่ก็หีบศพ พร้อมด้วยน้ำหนัก ซึ่งจะทำให้จมได้ ผ้าคลุมนั้นใช้ธงชาติอเมริกา และจะค่อย ๆ ดึงเอาออก เมื่อศพเคลื่อนจากข้างเรือลงสู่ทะเล

ในพิธีนี้นายทหารและทหารทุกคน ที่ไม่มีกิจจำเป็นจะต้องมาในพิธีของเพื่อนร่วมเรือ ซึ่งได้เสียชีวิตลง ในราชนาวีไทยก็เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีการให้เกียรติยศศพด้วยผู้สอนศาสนาในเรือ ผู้บังคับการเรือ หรือนายทหารซึ่งแทนผู้บังคับการเรือจะได้อ่านคัมภีร์ พิธีปลงศพในทะเล พิธีได้จบลงด้วยคำยกย่องและให้เกียรติยศ

............ดังนั้นเราจึงขอมอบร่างของผู้ถึงแก่กรรมนี้ให้แก่ห้วงสมุทร ซึ่งร่างนี้จะเน่าเปื่อยไปทุก ๆ ที ในการที่จะปกปักรักษาให้คงคืนชีวิต เมื่อทะเลจะไม่ปกปักรักษาร่างนี้แล้ว และชีวิตแห่งโลกใหม่อันจะมา................

เมื่ออ่านคัมภีร์ถึง ดังนั้นเราจึงขอมอบร่างของผู้ถึงแก่กรรมนี้ให้แก่ห้วงสมุทร ทหารคนหนึ่งก็จะเขี่ยตะกรับหรือยกพื้นไม้ ซึ่งเป็นฐานรองศพ ผ้าธงเปิดออก และร่างของผู้ตายก็จะพุ่งลงทะเลไป

ในราชนาวีไทยเคยทราบว่ามีการทำพิธีเช่นนี้บ้าง เหมือนกัน แต่การอ่านคัมภีร์ไม่มี และผู้ทำหน้าที่เย็บผ้าใบคลุมศพก็ไม่ได้เงินค่าจ้าง เพราะไม่มีเงินสำหรับการกุศลเช่นนี้ตั้งไว้

การยิงปืนเคารพศพ

การยิงปืนเคารพศพนั้น เนื่องมาจากการถือทางไสยศาสตร์ในสมัยโบราณ ที่ว่าวิญญาณแห่งความชั่วร้ายนั้นย่อมหนีไปเพราะเสียง และยิ่งยิงได้มากหรือดังเท่าใด วิญญาณแห่งความชั่วนั้นก็มีโอกาสน้อยที่จะเข้ามาปะปนอยู่ ในระหว่างพิธีปลงศพ ฉะนั้นในบางโอกาส เช่นในพิธีพระศพของพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย หรือประมุขบุคคลสำคัญของรัฐ จึงมีการยิงปืนเคารพศพตั้งแต่เคลื่อน หรือถ้ามีการรับส่งกันด้วยแล้วก็จัดการยิงปืนเคารพหลายครั้ง

การยิงปืนพร้อมกัน ๓ ครั้ง

ในพิธีปลงศพนั้น การกล่าวได้กระทำมาก่อนการยิงปืน ๓ ครั้งพร้อมกัน ตามความเชื่อในทางไสยศาสตร์ เป็นการคาดกันว่า ปีศาจได้ถูกขับออกไป เมื่อวิญญาณออกจากหัวใจผู้ถึงแก่กรรม

ก่อนการใช้ปืน จำนวน ๓ มีความหมายสำคัญเป็นตำนานใช้ในพิธีปลงศพของชาวโรมันโบราณ โดยทำการขว้างก้อนดิน ๓ ครั้งลงในหลุมฝังศพ บรรดาญาติมิตรสหายเรียกชื่อผู้ตาย ๓ ครั้ง และเมื่อเขาเหล่านั้นจะจากสุสานไป เขาจะกล่าวคำอำลา ๓ ครั้ง

จำนวน ๓, ๕ และ ๗ มีความหมายสำคัญเป็นตำนานมาก่อน ความรุ่งเรืองของชาวโรมัน ประเพณีที่ยังใช้สืบเนื่องมาจนทุกวันนี้ก็มีการยิงปืนพร้อมกัน ๓ ครั้ง ในการ พิธีปลงศพ การเปล่งเสียง แสดงความ ยินดีหรือต้อนรับต้องกล่าว ๓ ครั้ง และเป็น ประเพณี ของ กรมกอง ทหารบางแห่ง ในการ เรียกชื่อเมื่อมีการตรวจ ถ้ามีทหารหายไป จะต้องเรียกขานชื่อให้ครบ ๓ ครั้ง

การไว้ทุกข์ของเรือ

การกระทำเพื่อเป็นการแสดงว่าเรือได้ไว้ทุกข์นั้น ใช้ทำให้พรวนต่าง ๆ กระดกขึ้นแนบเสา และนบปรันถูกปลดออก การชักธงครึ่งเสาที่เป็นเครื่องหมายแสดงว่าเรือได้ไว้ทุกข์ ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันนี้นั้น เป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากครั้งการไว้ทุกข์ โดยปล่อยให้เรืออยู่ในสภาพที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่นเดียวกับบุคคลที่อยู่ในระหว่างไว้ทุกข์ไม่แต่งกายให้สวยงามนั้น เป็นต้นว่าเรือในราชนาวีอังกฤษได้ปล่อยให้หางเชือกห้อยอยู่ เสาใหญ่ล้มไปทางกราบขวา เสาหน้าล้มไปทางกราบซ้าย และทำการยิงปืนทุก ๑๕ นาทีตั้งแต่เวลา ๐๘๐๐ จนถึงเวลาดวงอาทิตย์ตก ในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกานั้นเท่าที่เคยกระทำมา นอกจากการชักธงครึ่งเสาตลอดวัน ในเวลาเที่ยงวันยังทำการยิงปืนจำนวน ๒๑ นัดอีกด้วย เมื่อยิงปืนนัดแรกพรวนก็เริ่มกระดก และมากขึ้นตามจำนวนนัด จนถึงพรวนเอียงเป็นมุมประมาณ ๗๐ องศากับระดับขอบฟ้า เมื่อยิงปืนนัดสุดท้าย พรวนล่างต่างเอียงไปทางกราบขวา เสาหน้าและเสาท้ายเอียงไปทางกราบซ้าย ส่วนพรวนบนทุกเสาเอียงตรงข้ามกับพรวนล่าง ในนาวีฝรั่งเศสและออสเตรีย ก็มีการทำเช่น

กล่าวนี้เป็นการไว้ทุกข์ประจำปีใน ๓ วันสุดท้ายของสัปดาห์เทศกาลอีสเตอร์ (สัปดาห์อันศักดิ์สิทธิ)

ในราชนาวีไทย เมื่อได้จัดให้มีกองทัพเรืออย่างแบบอารยประเทศนั้น มีเรือทูลกระหม่อมลำเดียวที่เป็นเรือใบ นอกนั้นเป็นเรือที่ใช้ได้ทั้งใบและเครื่องจักร ต่อมาจึงเป็นเรือที่ใช้จักรอย่างเดียวต่อภายหลัง โดยเหตุที่ในสมัยนั้นยุคเรือกลไฟได้เริ่มต้นนานแล้ว หากแต่การใช้ใบอย่างเดียวหรือควบกับเครื่องจักรเป็นต้นกำลังทำให้เรือแล่นนั้นยังคงมีอยู่ แต่จะได้มีการใช้ประเพณีเช่นกล่าวนี้บ้างหรือไม่ ยังไม่มีหลักฐาน

ในปัจจุบันนี้ ประเพณีการชักธงครึ่งเสาเป็นการไว้ทุกข์ที่ยังคงเหลืออยู่นั้น เป็นประเพณีสากลของรัฐที่มีนาวีทั่วโลก และประเพณีเช่นนี้ย่อมใช้ทั่วไปถึงเรือสินค้าและเรือโดยสารด้วย และยิ่งกว่านั้นย่อมจัดเป็นประเพณี สากลของการ ชักธงชาติ ทั่วโลกอีกด้วย

ทหารพรรคนาวิกโยธิน

กำเนิดของทหารเหล่าพรรคนาวิกโยธินในเรือรบนั้น สืบเนื่องมาจากการที่ลูกเรือในสมัยโบราณ มักจะก่อการยุ่งยากหรือกำเริบบ่อย ๆ จึงได้มีผู้คิดเอาทหารพรรคนาวิกโยธินลง

มาประจำไว้ในเรือจัดให้อยู่ระหว่างนายทหารกับทหาร เพื่อเป็นการคุ้มภัยให้นายทหารเมื่อมีการกำเริบเกิดขึ้นในเรือ ทุกวันนี้แม้จะไม่มีการกำเริบเช่นว่านั้น แล้วก็ตาม แต่ในบางนาวีก็ยังคงมีทหารเหล่าพรรคนาวิกโยธินอยู่ในเรือ เพื่อเป็นการรักษาประเพณีอันเก่าแก่นี้ไว้ และจัดให้มีหน้าที่ในเรือตามสมควร

ในราชนาวีไทย ทหารพรรคนาวิกโยธินที่จัดให้มีขึ้นไม่ได้ดำเนินตามความมุ่งหมายเดิมของการมีทหารเหล่านี้ในเรือ แต่ดำเนินตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเมื่ออยู่ในเรือ อันเป็นความประสงค์ขึ้นต่อมา ตามคำให้การมีปรากฏว่า ได้ตั้งเป็นโรงเรียนนายสิบขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ ร.ศ. ๑๑๓ ในบริเวณวัดทรงประมูล ภายในที่ว่าการกองทัพเรือปัจจุบันนี้ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วจึงส่งลงประจำหน้าที่ ในเรือ เมื่อมียศ เป็นนายสิบเอก (ยศสำหรับทหารเหล่าพรรคนาวิกโยธินแต่เดิมใช้อย่างทหารบกทั้งสิ้น) ก็ให้กลับเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนายร้อยได้ เมื่อสอบไล่ได้ก็ได้เลื่อนยศและหน้าที่ขึ้นเป็นลำดับและเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรได้ ต่อมาโรงเรียนทั้งสองได้ยกเลิกหมด

ในปัจจุบัน ทหารพรรคนาวิกโยธินของราชนาวีไทย

เป็นกำลังรบฝ่ายบกในหน้าที่ของทหารเรือ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ โดยยกเลิกทหารเรือหน่วยเดิมที่เรียกว่ากองพันพาหนะนั้นเสีย

การยิงปืนเวลาดวงอาทิตย์ตก

เพื่อที่จะให้เรือในกระบวนที่จอดอยู่ด้วยกันหลายลำ ทำพิธีชงลงพร้อมกัน จึงได้จัดให้มีการยิงปืนเล็กยาว ๑ นัดเป็นสัญญาณขึ้นด้วยลูกปืนชนิดซ้อมยิง ในราชนาวีไทยใช้ยิงทั้งธงขึ้นและลง

ประเพณีนี้สืบเนื่องมาจากที่ในเรือแต่เดิมนั้น มักจะมีการกำเริบเกิดขึ้นบ่อย ๆ เมื่อได้จัดทหารพรรคนาวิกโยธินลงไว้สำหรับปราบและป้องกันภัยให้แก่นายทหารแล้ว การกำเริบก็ค่อยลดน้อยลงเป็นลำดับ เพื่อที่จะทดลองดูว่า การกำเริบจะมีในเรืออีกหรือไม่ จึงได้จัดให้ยามเป็นผู้ยิงปืนเมื่อเวลาดวงอาทิตย์ตกขึ้น ในชั้นแรกได้จัดทำเป็นบทเรียนเพื่อทดลองหาผลด้วย จึงใช้กระสุนจริง แต่เมื่อได้ปฏิบัติกันมานานเข้า จนเป็นที่แน่ใจว่า การกำเริบในเรือไม่มีแล้ว และเป็นการหมดเปลืองโดยใช่เหตุ จึงเปลี่ยนเป็นลูกปืนซ้อมยิง และแม้แต่ความจำเป็นจะได้หายไปแล้วก็ตาม ประเพณีนี้ก็ยังคงถูกรักษาไว้จนทุกวันนี้

การแต่งธงในเรือ

การตกแต่งเรือด้วยธงตามเสาหลักเพดานนั้น ย่อมทำในกรณีที่มีงานเป็นที่ระลึก หรือเพื่อเป็นการแสดงความรื่นเริงยินดี หรือเพื่อเคารพต่อการมาของผู้มียศตำแหน่งสูง การกระทำเช่นนี้ยังมิได้มีการรับรองเป็นทางการ แต่ก็ได้ปฏิบัติกันมาแล้วเป็นเวลานาน

การแต่งธงราว

การแต่งธงราวในเรือ ก็ทำในโอกาสเช่นเดียวกับการประดับธงในเรือเหมือนกัน แต่การแต่งธงราวมีลักษณะต่างกับการประดับธงที่ต้องทำแต่ในโอกาสที่เป็นทางการเท่านั้น มีในวันที่เป็นงานของชาติ เช่นวันประกาศอิสสรภาพ วันรัฐ-ธรรมนูญ วันเฉลิมพระชนม์พรรษา วันชาติ วันทหารเรือ หรือในกรณีพิเศษใด ๆ ซึ่งจะได้มีคำสั่งเป็นทางการ

อนึ่งการแต่งธงราวย่อมกระทำแต่ในเวลาเรือจอดเท่านั้น เรือเดินไม่มีการแต่ง

การแต่งธงราวของเรือสินค้า ไม่ใคร่มีระเบียบเหมือนเรือรบ เช่นบางทีชักไม่เต็มราว และไม่เรียงอักษร เว้นแต่เรือสินค้าหรือเรือเดินสมุทรใหญ่ ๆ เท่านั้น เพราะธงมักจะไม่

ได้มีเตรียมไว้โดยเฉพาะ และเรือเหล่านั้นมีการเดินมากกว่าการจอด โดยที่การขนสินค้าหรือรับผู้โดยสารเป็นงานสำคัญ

การแต่งธงราวเป็นวิธีเดียวเท่านั้น ที่ถือเป็นประเพณีของเรือในการที่จะแสดงความรื่นเริงหรือยินดีได้

นายทหารในเรือกระทำการสมรส

เมื่อนายทหารในเรือลำใดกระทำการสมรส ในวันนั้นพวงมาลาดอกไม้สดพวงใหญ่ ผูกริบบิ้นขาว จะได้แขวนขึ้นที่ยอดเสาเรือลำนั้น ประเพณีนี้ได้ใช้กันมาในราชนาวีอังกฤษนับถอยหลังไปได้ถึง ๒๐๐ ปี

ในราชนาวีไทยไม่มีประเพณีเช่นว่านี้

การติดเงินเหรียญใต้บันไดขึ้นเสา

ประเพณีที่เอาเงินเหรียญติดไว้ใต้บันไดขึ้นเสา เมื่อทำการสร้างเรือนั้นเป็นของโบราณเก่าแก่ การกระทำทั้งนี้เป็นการถือตามทางไสยศาสตร์ เรือพระที่นั่งของพระเจ้ากรุงอังกฤษลำปัจจุบันนี้ก็มีเงินเหรียญติดไว้ เรือนิวไอลีนส์ของสหปาลีรัฐอเมริกา ในระหว่างทำการสร้างได้เอาเงิน ๑๐ เพนนี วางไว้ใต้เสาหน้า และเหรียญไดม์ ๒ อัน (อันหนึ่งมีราคา ๑ ใน ๑๐

พวงมาลาแสดงว่านายทหารในเรือกระทำการสมรส

การเปล่งเสียงอวยชัยต้องกระทำ ๓ ครั้ง

เหรียญทอง) เหรียญนิเกิล ๓ อัน และอีก ๒๘ เพนนีติดไว้ที่โคนเสาใหญ่ เงินเหรียญทั้งหมดนี้วางเอาหัวขึ้น มีผู้อธิบายว่าประเพณีนี้สืบมาจากประเพณีของชาวโรมันโบราณ ที่เอาเงินเหรียญใส่ในปากผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้ว เพื่อเป็นค่าโดยสารให้แก่ชารอน ผู้พาวิญญาณข้ามแม่น้ำสติกซ์ใต้บาดาล การติดเงินเหรียญไว้ในเรือเช่นนี้ ก็เพื่อว่าเมื่อเกิดเรืออับปางขึ้นในทะเล เงินเหรียญที่ติดอยู่นั้นจะได้เป็นค่าโดยสารสำหรับพาวิญญาณของทหารทั้งลำเรือ

ประเพณีนี้ไม่มีใช้ในราชนาวีไทย แม้ประเพณีในการศพของไทยจะมีการเอาเงินเหรียญใส่ปากผู้ที่ถึงแก่กรรมก็ตาม และเข้าใจว่าประเพณีนี้ยังไม่เป็นประเพณีสากลด้วย โดยที่เรือรบไทย ซึ่งสั่งสร้างมาจากต่างประเทศ มีอิตาลีและญี่ปุ่นก็ไม่มีเงินเหรียญติดไว้ที่ใต้เสามาให้ นอกจากนั้นเรือที่ราชนาวีไทยซื้อมาจากราชนาวีอังกฤษ เช่น ร.ล. พระร่วง และ ร.ล. เจ้าพระยาเป็นต้น ก็ไม่มีเงินเหรียญติดไว้

การชักหวูดเรือ

หวูดเรือนั้นตามธรรมดา ใช้เป็นสัญญาณในการเดินเรือโดยปกติ เช่นการบอกทางเดินเรือ หรือในกรณีที่การเดินเรือ

เข้าที่คับขัน เช่นเวลามีหมอกลงเป็นต้น นอกจากนั้นก็มีใช้พิเศษในการฝึก การเรียกทหารหรือคนประจำเรือ เรือสินค้าและเรือโดยสาร มีการใช้เป็นพิเศษเหมือนกัน เช่นใช้เรียกผู้โดยสาร ใช้เป็นสัญญาณบอกแก่ผู้โดยสารและผู้ที่มาส่งก่อนที่เรือจะออกจากท่า ให้ทราบถึงการที่เรือเตรียมจะออกเดินทาง การใช้สำหรับแสดงความยินดีได้เกิดเป็นประเพณีขึ้นต่อภายหลัง และมีโอกาสใช้น้อย ทั้งไม่ต้องยึดตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับการเดินเรืออย่างใด เช่นในเวลาที่ผู้มีเกียรติซึ่งโดยสารมาในเรือขึ้นจากเรือ เป็นต้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือในพิธีปล่อยเรือลงน้ำ เพื่อเป็นการแสดงความยินดีในผลของงานที่ได้กระทำสำเร็จมา นอกจากนั้นยังมีการใช้เป็นสัญญาณร่วมกับสัญญาณป้องกันภัยทางอากาศ ซึ่งนับว่าเป็นของใหม่ด้วย

วันตรุษ

ในวันตรุษ ดาดฟ้าซึ่งใช้เป็นที่รับประทานอาหารทุกแห่งจะตกแต่งด้วยดอกไม้สด และทหารประจำเรือจะมีการรื่นเริงกันอย่างใหญ่ ประเพณีในเรื่องนี้มีอยู่ว่า ผู้บังคับการเรือและนายทหารประจำเรือจะเดินออกหน้า แล้วมีวงดนตรีเดินตาม

ไปข้างหลัง บรรเลงเพลง The Roast Beef of Old England ไปรอบ ๆ ที่รับประทานอาหาร ก่อนการลงมือรับประทาน ณ ที่รับประทานอาหารแห่งหนึ่ง ๆ ผู้บังคับการเรือจะหยุดกล่าวคำถวายพรในวันตรุษ และชิมขนมพุดดิง ในวันนั้นทหารรับใช้จะได้รับความสุขสบายเป็นพิเศษ เขาไม่ต้องทำอะไรเลย เขาได้รับอนุญาตให้นั่งอยู่เฉย ๆ คนอื่นต่างทำหน้าที่อันเป็นหน้าที่ของทหารรับใช้นั้นแทน

ประเพณีวันตรุษนี้ไม่มีในราชนาวีไทย

การดื่มถวายพระพร

การดื่มถวายพระพรพระเจ้ากรุงอังกฤษ ภายหลังการรับประทานอาหารนั้น นายทหารเรืออังกฤษไม่ต้องยืนขึ้น เขาได้รับเกียรติยศให้นั่งดื่มถวายพระพรได้ ตามที่เล่าสืบต่อมานั้นมีว่า โดยที่พระเจ้าวิลเลียมที่ ๔ ผู้ซึ่งดำรงพระยศเป็นนายทหารเรือด้วยนั้น มีพระวรกายสูงใหญ่ พระเศียรของพระองค์มักจะกระแทกเข้ากับเพดานเรือบ่อย ๆ เมื่อทรงลุกขึ้นดื่มถวายพระพร การนี้พระองค์ได้ทรงอนุญาตให้ถือประเพณี ภายหลังที่พระองค์ได้เสด็จขึ้นเสวยราชย์แล้ว แม้ในราชนาวีอังกฤษ จะมี

ประเพณีเช่นว่านี้ก็ตาม ถ้ามีผู้มาเยี่ยมเรือร่วมอยู่ด้วย นายทหารเรืออังกฤษก็ใช้วิธียืนดื่มถวายพระพรเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเกรงว่า แม้จะเป็นผู้ปฏิบัติถูกต้องตามประเพณี ความครหาว่าไม่เป็นผู้เคารพต่อกษัตริย์ก็อาจเกิดมีขึ้นได้

การประดับเหรียญตราที่อกซ้าย

เหรียญและตราส่วนมากนั้น ประดับที่อกเสื้อข้างซ้าย ประเพณีนี้อาจกล่าวได้ว่า มาจากพวกครูเสด ในการประดับตราเกียรติยศไว้ที่ใกล้หัวใจ นอกจากนั้นข้างซ้ายยังเป็นแขนที่พวกครูเสดมีโล่ห์ถือไว้สำหรับป้องกันทั้งหัวใจและตราเกียรติยศ

ในปัจจุบัน เครื่องหมายความสามารถในการใด ๆ ย่อมนิยมประดับกันทางอกเสื้อเบื้องขวา

การรับเงินเดือน

ในวันเงินเดือนออก เมื่อถึงเวลาจะรับเงินเดือน ทหารทั้งลำเรือมาแถวพร้อมกัน แล้วต่างเดินเข้าไปรับเงินเดือนจากผู้จ่าย ประเพณีในเรื่องการรับเงินเดือนนี้ ในราชนาวีอังกฤษ ทหารจะต้องถอดหมวกแล้วคว่ำหมวกเอาหลังหมวก

รับเงิน แต่ในราชนาวีไทย ตรงกันข้ามทหารต้องหงายหมวกขึ้นรับเงิน

ทางเดินบนดาดฟ้าใหญ่

แม้เรือจะเป็นที่คับแคบก็ตาม การเดินไปมาบนดาดฟ้าเรือ ก็ยังต้องมีระเบียบแบบแผนเป็นประเพณี ในราชนาวีอังกฤษ ตามปกติบนดาดฟ้าใหญ่ทางกราบขวานั้น สงวนไว้เป็นทางเดินของผู้บังคับการเรือ ขณะเมื่อผู้บังคับการเรืออยู่ที่ดาดฟ้านี้ ผู้อื่นจะใช้เป็นทางเดินไม่ได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตก่อน ในราชนาวีไทย นายทหารจะเดินทางกราบไหนก็ได้ทั้งสองกราบ แต่ทหารต่ำกว่าสัญญาบัตรจะเดินทางกราบขวาไม่ได้ ตามปกติต้องเดินทางกราบซ้าย เว้นแต่จะเป็นเวลางานหรือมีเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด

ทางขึ้นลงเรือใหญ่

เนื่องจากการที่ทหารต้องเดินบนดาดฟ้าใหญ่ทางกราบซ้าย นายทหารเดินทางกราบขวา ฉะนั้นเมื่อจะขึ้นเรือใหญ่หรือลงจากเรือใหญ่ก็ตาม จึงมีประเพณีปฏิบัติกัน ที่นายทหารใช้

บันไดขวา พันจ่าใช้บันไดซ้าย จ่าและพลทหารโดยปกติต้องขึ้นลงทางมุมซึ่งกางออกไปจากกราบเรือ เพื่อใช้สำหรับผูกเรือเล็กประจำเรือ ถ้าจะใช้บันไดต้องใช้บันไดซ้าย และต้องขออนุญาตก่อน เนื่องจากการได้รับอนุญาตจนเคยชิน ทหารมักขึ้นลงทางบันไดซ้ายมากยิ่งขึ้น และการขออนุญาตนั้นจะใช้บันไดขวาก็ได้ตามเหตุการณ์ นอกจากการขึ้นลงดังกล่าวแล้ว ถ้าเป็นเรือรบขนาดใหญ่ และมีนายทหารชั้นนายพลเรืออยู่ในเรือด้วย เรือบางลำมีบันไดโดยเฉพาะทางกราบขวาสำหรับนายพลเรือเท่านั้น เพื่อสงวนสิทธิไว้สำหรับผู้บังคับการเรือและนายทหารชั้นนายพลเรือให้มากยิ่งขึ้น เรือบางลำอาจมีบันไดทางกราบซ้ายมากกว่าบันไดทางกราบขวาก็ได้ และจัดให้คนอื่นใช้กราบซ้ายให้มากที่สุด แม้แต่นายทหารสัญญาบัตรเองและทุกคนเมื่อจะไปจากเรือ ต้องหันหน้าไปกระทำการเคารพดาดฟ้าท้ายเรือด้วยเสมอ

การขึ้นลงเรือ

การขึ้นลงเรือนั้นมีประเพณีอยู่ว่า เมื่อจะไปจากเรือใหญ่ ผู้มีอาวุโสน้อยย่อมต้องลงเรือเล็กก่อน และตรงกันข้ามเมื่อจะ

ขึ้นจากเรือเล็ก หรือเพื่อความสะดวกจะขึ้นก่อนก็ได้ แต่ต้องรอให้ผู้ใหญ่ขึ้นจากเรือเล็กและออกเดินไปเสียก่อน ตนจึงจะไปได้

ประเพณีนี้เข้าใจว่าเกี่ยวแก่มารยาท นอกจากนั้นยังเป็นการสะดวกแก่การรับรองอีกด้วย เพราะเรือรบย่อมมีการรับและส่งผู้ที่มาขึ้นเรือ มีผู้ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติเช่นนี้น่าจะเป็นด้วยเหตุที่ว่าการให้ผู้น้อยลงก่อน เพื่อจัดหาที่นั่งได้ตามสมควรและเหลือที่ไว้ให้ผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่ลงเรือแล้ว เรือออกเดินทางได้ทันที ถ้าอากาศไม่ดี คลื่นก็จะเปียกผู้ใหญ่แต่น้อยหรือไม่ก็ในสมัยโบราณ เรือใช้กราบสูง การขึ้นลงต้องใช้บันไดลิง ถ้าได้ทาสีหรือน้ำมันไว้ใหม่ๆ ก็จะเปรอะเปื้อนผู้น้อยเสียก่อน

สำหรับพลทหารและจ่าที่ไม่มีอาวุโสนั้น ในการขึ้นลงเรือโบตกระเชียงโดยเฉพาะ ผู้ใดลงเรือก่อนผู้นั้นจะต้องเข้าประจำเป็นคนกระเชียง สำหรับผู้ที่เหลือในเที่ยวกลับจะต้องลงเรือก่อน เพื่อเข้าประจำกระเชียง

การสละเรือใหญ่

เมื่อเรือต้องประสพภัยพิบัติในทะเล และเป็นความจำเป็นต้องทิ้งเรือไปเพื่อเอาชีวิตรอด ซึ่งเรียกว่าสละเรือใหญ่นั้นแล้วนิติธรรมของชาวเรือมีอยู่ว่า

"สตรีและเด็กจะต้องจัดให้ได้รับการ สละเรือใหญ่ก่อนผู้อื่น

ผู้บังคับการเรือ (นายเรือ) จะต้องไปจากเรือเป็นคนสุดท้าย"

สำหรับผู้บังคับการเรือ ถ้าไปจากเรือเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น โดยไม่พากเพียรจนสุดความสามารถ ในอันที่จะทำการแก้ไขให้เรือพ้นอันตราย หรือรู้อยู่ว่ายังมีคนอยู่ในเรือ นอกจากจะเป็นผิดนิติธรรมดังได้ยกมาแสดงข้างต้นแล้ว ในราชนาวีไทยยังถือว่า เป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายอาญาทหารอีกด้วย

ยศนายทหารเรือ

ยศนายทหารเรือของประเทศหนึ่งๆ นั้น ต่างเรียกตามภาษาของตน และเป็นการยากที่จะเทียบให้ตรงกันได้เสมอไป

สำหรับยศของนายทหารเรือไทยนั้น แต่เดิมเมื่อได้จัดให้มีทหารเรือขึ้นตามแบบของอารยประเทศนั้น ได้จัดจ้างชาวต่างประเทศมารับราชการด้วยในตำแหน่ง นายทหาร ชั้นสัญญาบัตร จึงยศเหล่านั้นตามคำให้การของนายทหารเก่าๆ ได้ความว่า ใช้ตามแบบอังกฤษทั้งสิ้น แม้บุคคลที่จ้างมานั้นจะมีชาติ

เดินมารุคเป็นส่วนมากก็ตาม ต่อมาจึงได้ใช้ยศเจ้ากรม ปลัดกรม จางวาง และปลัดจางวาง

ครั้นเมื่อจัดตั้งโรงเรียนนายเรือขึ้น และก่อนย้ายมาอยู่ยังพระราชวังเดิม คือโรงเรียนนายเรือในปัจจุบันนั้น มีผู้ที่เป็นนักเรียนนายเรือชั้นสูงสุดสอบไล่ได้ตามหลักสูตรอยู่แล้ว และเมื่อได้ทำพิธีรับกระบี่เป็นนายทหารแล้ว จะได้รับพระราชทานยศเป็นนายเรือตรีผู้ช่วยและยศนายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรในเวลานั้น เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันเป็นดังนี้

ร.ศ. ๑๒๓	ปัจจุบัน
นายเรือตรีผู้ช่วย	นายเรือตรี
นายเรือตรี	นายเรือโท
นายเรือโทผู้ช่วย	นายเรือเอก
นายเรือโท	นายนาวาตรี
นายเรือเอกผู้ช่วย	นายนาวาโท
นายเรือเอก	นายนาวาเอก
นายพลเรือจัตวา	นายพลเรือจัตวา
นายพลเรือตรี	นายพลเรือตรี
นายพลเรือโท	นายพลเรือโท

นายพลเรือเอก	นายพลเรือเอก
จอมพลเรือ	จอมพลเรือ

แต่ตามพระราชบัญญัติธง ร.ศ. ๑๑๐ บัญญัติว่าธงหางจรเข้เป็นที่หมายตำแหน่งผู้บังคับการเรือดังนี้ ตำแหน่งที่นายเรือเอกมีจักร ๔ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือโทมีจักร ๓ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือตรีมีจักร ๒ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือจัตวามีจักร ๑ ดวง จึงทำให้เป็นที่เข้าใจว่า ก่อนมีคนไทยเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรนั้น คือในร.ศ. ๑๒๓ ซึ่งมีคนไทยเป็นนายทหารเรือเป็นรุ่นแรก ยศนายทหารเรือชั้นนายเรือคงจะมีนายเรือจัตวา ตรี โท และเอก ตามลำดับ ใช้อยู่ก่อน ครั้นต่อมาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนใหม่ต่อจากนั้นอีกครั้งหนึ่งตามที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

ยศนายเรือตรี

ในปี ค.ศ. ๑๘๖๒ สหปาลีรัฐนาวีได้ใช้ยศ **Ensign** (นายเรือตรี) แก่นักเรียนนายเรือชั้นสูงสุด ที่ได้ผ่านการสอบความรู้แล้ว ทั้งนี้ตามการเปลี่ยนแปลงในราชนาวีอังกฤษ ซึ่งได้รับใช้ยศ **Sub-lieutenant** (นายเรือตรี) แทนคำว่า **mate** ซึ่งใช้อยู่แต่เดิม เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๘๖๑

คำว่า **Ensign** เป็นคำย่อของคำว่า **Ensign–bearer** (ผู้เชิญธง) ได้ใช้เป็นยศสำหรับนายทหารบกมาก่อน และในนาวีฝรั่งเศสก็ได้รับใช้ยศนี้ และใช้อยู่จนทุกวันนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น ชั้น ๒ คือ นายเรือตรี ชั้น ๑ คือนายเรือโท

ยศนายนาวาโท เอก และตำแหน่งผู้บังคับการเรือ

ในยุคเรือกระเชียงเป็นเรือรบ สมัย ๔๐๐ ปีก่อนคริสตศักราชนั้น ในเรือไตรรีม (เรือของชาวเชนส์ ยาวประมาณ ๓๐ ถึง ๖๐ เมตร กว้าง ๕ ถึง ๖ เมตร กินน้ำลึก ๒ ถึง ๓ เมตร ตอนหัวและท้ายยกขึ้นเป็นหอสูง ที่หัวเรือตรงแนวน้ำ และบางทีก็เหนือแนวน้ำเล็กน้อย ติดทวนซึ่งทำด้วยแกนไม้หุ้มเหล็ก ทำเป็น ๓ แง่มีเสาสำหรับใช้ใบสี่เหลี่ยม ๑ หรือ ๒ เสา บางลำก็ถึง ๓ เสา หางเสือมี ๒ อัน ติดอยู่กราบละอันใช้รอกช่วยดึง) ลำหนึ่งมีพลประจำเรือตั้งแต่ ๑๒๐ ถึง ๑๗๐ คน ส่วนมากเป็นคนกระเชียง และเป็นคนอิสระ บางครั้งก็ต้องใช้ทาสเข้าเพิ่ม นอกจากนั้นยังมีทหารอีก ๓๐ ถึง ๔๐ อยู่ในบังคับบัญชาของผู้บังคับการเรือ ซึ่งเรียกกันในเวลานั้นว่า **Triarc**

ครั้นต่อมาในยุคเดียวกันตอนปลายสมัย ซึ่งได้เริ่มใช้ใบ

เป็นต้นกำลังทำให้เรือแล่นกันบ้างประปรายแล้วนั้น ผู้บังคับการเรือได้นามใหม่ว่า Prefect

ในศตวรรษที่ ๑๓ เรือลำหนึ่งบังคับบัญชาโดย Batsuen (Boatswain) หรือนายทหารซึ่งมียศสูงกว่า เรียกว่า Rector ทั้งนี้เนื่องมาจาก Batsuen ทำการถือท้ายเรือ ตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ซึ่งเรียกว่า Captain ได้ถูกนำมาใช้ในปี ค.ศ. ๑๓๗๐ ตำแหน่งนี้สูงกว่าตำแหน่ง Master ผู้ซึ่งมีหน้าที่ทำการเดินเรือ และ Captain ได้รับเงินเดือนเป็น ๒ เท่า

โดยเหตุที่เรือมีความสำคัญยิ่งหย่อนกว่ากันตามชนิดของเรือ ผู้ที่จะเป็นผู้บังคับการเรือ จึงไม่จำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่ายศเท่ากันเสมอไป แต่กระนั้นก็ดี นายทหารเรือผู้ที่ได้รับตำแหน่งอันเต็มไปด้วยความรับผิดชอบ และมีเกียรติก็นับถือว่าเป็นผู้บังคับการเรือด้วยกันทั้งสิ้น

คำว่า Captain ยังมีความหมายถึงนายทหารเรือ ผู้มียศเป็นนายนาวาเอกได้อีกอย่างหนึ่ง และยศชั้นนายนาวาเอกนี้นับเป็นยศชั้นสูงสุด สำหรับผู้จะมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับการเรือ บางครั้งตำแหน่งผู้บังคับการเรือเรียกว่า Commander ซึ่งมีความ

หมายได้อย่างหนึ่งว่า นายทหารเรือยศชั้นนายนาวาโท แต่ในการใช้คำเช่นนั้น หมายถึงการบังคับบัญชา ซึ่งแต่เดิมคำนี้ใช้สำหรับผู้บังคับการเรือรบขนาดย่อม ซึ่งมีปืนน้อยกว่า ๒๔ กระบอก ผู้บังคับการเรือสลุป ผู้บังคับการเรือติดอาวุธ หรือผู้บังคับการเรือระเบิด

ส่วนเรือสินค้าหรือเรือโดยสารนั้น เรียกผู้บังคับบัญชาสูงสุดว่านายเรือ (Master) ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นการสืบเนื่องมาจากประเพณีที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ผู้อื่นที่เป็นชั้นนายทหารเรียกว่านายเรือรอง (Officer)

ยศนายพลเรือจัตวา

ยศนายพลเรือจัตวานั้น ได้คิดใช้ขึ้นใน ราชนาวีฮอลันดาเป็นครั้งแรก ในสงครามระหว่างอังกฤษกับฮอลแลนด์ปี ค.ศ. ๑๖๕๒ เนื่องจากการที่ฮอลันดาขาดนายทหารเรือยศชั้นนายพลเรือในเวลานั้น และทั้งไม่สมัครใจจะตั้งยศชั้นนายพลเรือเพิ่มจำนวนขึ้นใหม่ด้วย และได้นำมาใช้ในราชนาวีอังกฤษ ในแผ่นดินพระเจ้าวิลเลียมที่ ๓ ของยศชั้นนายพลเรือจัตวาก็ได้คิดขึ้นโดยชาวฮอลันดา ในคราวครั้งเดียวกันนั้นเหมือนกัน ยศชั้นนี้ไม่ได้รับการรับรองเป็นทางการจนถึงปี ค.ศ. ๑๘๐๖ และ

บางครั้งนายพลเรือจัตวาก็ต้องทำหน้าที่เป็นผู้บังคับการเรือด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง

ยศนายพลเรือจัตวาเป็นยศที่ต่ำที่สุดในบรรดายศชั้นนายพลเรือทั้งหลาย แต่สูงกว่ายศนายนาวาเอก ฉะนั้นผู้ที่จะได้เลื่อนขึ้นสู่ยศชั้นนี้ก็คือนายนาวาเอกอาวุโสนั่นเอง แต่บางประเทศก็ไม่นับว่ายศ ชั้นนี้เป็นยศที่ รวมอยู่ในบรรดายศ นายพลเรือและซ้ำบางประเทศก็ไม่มียศชั้นนี้เหมือนในนาวีอื่น

นายนาวาเอกที่จะได้เลื่อนเป็นนายพลเรือจัตวานั้น ตามธรรมดาก็คือนายนาวาเอกอาวุโส ที่ทำการบังคับบัญชากองเรือ และเป็นยศซึ่งอาจมีได้แต่เพียงชั่วคราวที่บังคับบัญชานั้นเท่านั้น ในราชนาวีไทยต้องเป็นไปโดยพระบรมราชานุญาตเฉพาะคราวที่นายนาวาเอก ผู้ซึ่งมียศเป็นนายพลเรือจัตวานั้นบังคับบัญชากองเรือ แต่ทั้งนี้ไม่หมายความว่า นายนาวาเอกผู้ใด บังคับบัญชากองเรือจะได้เป็นนายพลเรือจัตวาทุกคราวจะงดเสียไม่ตั้งก็ได้ และตามประวัติการสำหรับการแต่งตั้งยศชั้นนี้ดูเหมือนจะไม่เคยมีมาก่อนเลย และผู้ใดได้รับยศชั้นนี้แล้วถือรวมอยู่ในบรรดาชั้นนายพลเรือ ซึ่งไม่เหมือนกับในราชนาวีอังกฤษ ซึ่งไม่นับว่าเป็นนายทหารชั้นนายพลเรือ แม้ในราช

นาวีไทย จะนับว่ายศนายพลเรือ จัดว่าเป็นยศที่รวม อยู่ในยศชั้นนายพลเรือทั้งหลายก็ตาม ก็มีข้อจำกัดอยู่ข้อหนึ่งคือ จะรับสลุตไม่ได้เมื่อมีนายนาวาเอก ซึ่งได้รับสัญญาบัตรยศก่อนนายพลเรือจัตวาผู้นั้นอยู่ในที่เดียวกัน

ยศนายพลเรือเอก

คำว่า Admiral ซึ่งเป็นคำอังกฤษใช้เรียกยศนายทหารเรือชั้นนายพลเรือเอก หรือเป็นการทั่วไปสำหรับชั้นนายพลเรือโดยไม่จำกัดชั้น เมื่อมีความหมายโดยเฉพาะนั้น มาจากภาษาอาหรับว่า Amir-al-Bahr ซึ่งแปลว่าผู้เป็นใหญ่ในทะเลทั้งหลาย เมื่อใช้กันต่อมา คำว่า Bahr เลยหายไป เมื่อชาวอาหรับตีเกาะซิซิลีได้ในปี ค.ศ. ๘๒๕ ได้พบหลักฐานการจัดระเบียบกองทัพเรือเป็นหน่วย มีใช้อยู่แล้ว จึงได้ใช้กันเรื่อยมา ในบังคับบัญชาของ Emir ซึ่งมีผู้เข้าใจกันว่าเป็นต้นกำเนิดของคำว่า Admiral เหมือนกัน แต่หลักฐานอื่นกล่าวว่า Amir Admirals ได้ถูกเรียกว่า "Sarracenorum Admirati" ต่อมาจึงเป็นมูลเหตุทำให้เกิดเติมอักษร d เข้าตามแบบของภาษาลาตินในคำว่า Amiral แต่ฝรั่งเศสยังคงใช้อยู่ตามเดิม

ยศนี้ได้ปรากฏในราชนาวีอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. ๑๒๙๗ แล้ว

จึงแพร่หลายไปในนานาประเทศที่มีนาวีทั่วโลก เมื่อแรกใช้คำนี้ใหม่ ๆ นั้น ได้ใช้ยศชั้น Captain and Admiral และ Lord High Admiral ด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๗๒๗ จึงได้ใช้คำว่า Admiral of the Fleet ซึ่งบางนาวีใช้ว่า Grand Admiral (จอมพลเรือ) Vice–Admiral(นายพลเรือโท)Rear–Admiral (นายพลเรือตรี) และใช้มาจนถึงทุกวันนี้

การเคารพต่ออาวุโส

ผู้บังคับการเรือที่มีอาวุโสน้อย ต้องขออนุญาตต่อผู้บังคับการเรือลำที่มีอาวุโสมากกว่าตน ในการที่จะนำเรือในบังคับบัญชาของตนผ่านหัวเรือลำนั้น ๆ

ประเพณีในข้อนี้ แต่เดิมมาในราชนาวีไทยเราก็ใช้อยู่เหมือนกัน แต่ครั้นเมื่อมีเรือใหญ่ขึ้น และจำนวนมากขึ้น ประกอบกับที่ทอดจอดเรือแคบ น้ำตื้น การจะขออนุญาตเป็นการหยุมหยิมเกินไป จึงไม่ถือกันเคร่งครัดนัก

เรือลำที่บังคับบัญชา โดยนายทหาร ที่มีอาวุโสน้อย กว่าเมื่อจะเข้าจอดทอดสมอร่วมอ่าวกับเรืออื่น ขณะเมื่อเข้าไปใกล้ต้องขอ อนุญาตต่อ ผู้บังคับการ เรือที่มี อาวุโสกว่า นั้นเสีย ก่อน

เพื่อที่จะ ให้ที่จอดเรือ ปราศจาก การขีดขวาง แก่เรือลำที่ บังคับบัญชา โดยนายทหารอาวุโส ซึ่งจอดทอดสมออยู่ก่อนนั้นทุกอย่างทุกประการ

เป็นประเพณีที่จะต้อง แสดงความ เคารพ ต่อ นายพลเรือ หรือนายทหารเรืออาวุโส เมื่อพบกันในทะเล ถึงแม้ว่าเขาไม่ได้บังคับบัญชากองเรือลำที่เรือนั้นสังกัดอยู่ก็ตาม เป็นต้นด้วยการขออนุญาตออกเรือก่อนที่เรือจะจากอ่าวเดียวที่จอดร่วม กันนั้นไป

ธงผู้บังคับการเรือ

เป็นที่เชื่อกันทั่วไปว่า กำเนิดของธงผู้บังคับการเรือ ซึ่งชักไว้ที่เสาหัวของเรือรบหลวงประจำการนั้น นายพลเรือ ทรอมป์ แม่ทัพเรือฮอลันดาเป็นผู้ให้กำเนิด โดยที่ในสงครามระหว่างอังกฤษกับฮอลันดาครั้งที่ ๑ ในปี ค.ศ. ๑๖๕๒–๑๖๕๓ นั้น ทั้งสองฝ่ายได้เข้าทำการรบกันถึง ๖ ครั้ง และในการรบครั้งที่ ๓ ที่ดันเยเนสส์ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม (หลักฐานบางแห่งกล่าวว่าเป็นวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน) ค.ศ. ๑๖๕๒ นายพลเรือ ทรอมป์ ด้วยจำนวนเรือรบในบังคับบัญชา ๘๐ลำ และเรือค้าขาย๓๐๐ลำ ได้เข้าทำการต่อสู้กับนายพลเรือเบลค ในช่องโดเวอร์ และได้

ชัยชนะอันจัดเป็นชัยชนะครั้งเดียวเท่านั้น แต่กระนั้นชัยชนะครั้งนี้ก็ทำให้การครองทะเลในช่องอังกฤษตกอยู่ในมือฮอลันดาถึง ๓ เดือน และภายหลังชัยชนะครั้งนี้เองที่กล่าวกันว่าทรอมป์ ได้เอาไม้กวาดแขวนไว้ที่ยอดเสาหัวของเรือ แล่นเรือไปมาอยู่ในช่องนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงว่า เขาได้กวาดอังกฤษออกไปเกลี้ยงจากทะเลแล้ว ส่วนนายพลเรือ เบลค นั้น ก็ได้กล่าวกันว่าได้แขวนหางเชือกไว้ที่เสาหัวของเรือ เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงว่า เขาจะเฆี่ยนชาวฮอลันดาให้ยอมจำนน เมื่อเบลคได้แสดงการขู่เข็ญของเขาให้เห็นเช่นนี้แล้ว ต่อมานายทหารเรืออังกฤษทั้งหลายก็ได้รับคำบอกว่า ธงผู้บังคับการเรือปัจจุบันนี้สืบเนื่องมาจากหางเชือกที่ระลึกของนายพลเรือ เบลค

แต่อย่างไรก็ดี ทฤษฎีนี้ไม่เป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ ธงผู้บังคับการเรือได้มีใช้กันมาก่อนสมัยนายพลเรือเบลค ซึ่งคาดกันว่า ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๓ เมื่อชาวเรืออันแท้จริงยังไม่มีเลย เมื่อครั้งยังไม่มีสิ่งทั้งหลายในเรือรบ เมื่อครั้งเรือค้าขายธรรมดาถูกเช่าหรือบังคับเอามา เพื่อใช้เป็นเรือรบ ในเวลาที่มีความจำเป็นเกิดขึ้น เรือที่เอามาใช้เพื่อความจำเป็นเหล่านั้นใช้นายทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชา ทหารสรวมเกราะ ซึ่งเมื่อ

ธงประจำอยู่ในเรือได้เอาธงผืนเดียวของเขา ที่ติดอยู่กับปลายหอกนั้นไปผูกติดไว้ที่ยอดเสาหัวของเรือ อันอาจเป็นได้ว่า เรื่องนี้เป็นที่มาของธงผู้บังคับการเรือ

ธงผู้บังคับการเรือของราชนาวีไทยนั้น ไม่มีหลักฐานปรากฏเป็นที่เข้าใจว่าใช้ตามแบบอย่างของอารยประเทศที่เจริญในทางทหารเรือมาก่อน และมีประวัติเป็นมาดังต่อไปนี้

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงไทย พ.ศ. ๒๔๓๔ เรียกธงนี้ว่าธงหางจรเข้ มีลักษณะคือข้างต้นพื้นแดง กลางเป็นรูปวงจักรสีขาว ๔ ดวง ข้างปลายสีขาบยาว ๓๐ ฟุต กว้าง ๖ นิ้ว สำหรับใช้ในเรือรบทั้งหลาย เป็นที่หมายตำแหน่งผู้บังคับการดังนี้ ตำแหน่งที่นายเรือเอกมีจักร ๔ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือโทมีจักร ๓ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือตรีมีจักร ๒ ดวง ตำแหน่งที่นายเรือจัตวามีจักร ๑ ดวง

ครั้นต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๐ ธงผู้บังคับการเรือได้เปลี่ยนลักษณะใหม่ แต่ชื่อไม่เปลี่ยน มีขนาดตอนต้น ๗ นิ้ว เรียวปลายแหลมยาว ๓ วา ส่วนหนึ่งข้างต้นพื้นสีแดง สองส่วนข้างปลายพื้นสีขาบ สำหรับชักขึ้นบนเสา เป็นที่หมายเฉพาะนายเรือ

และได้ใช้ต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๔๕๓ แม้ในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ จะได้ตราพระราชบัญญัติธงใหม่อีกครั้งหนึ่งก็ตาม แต่ธงนี้ก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

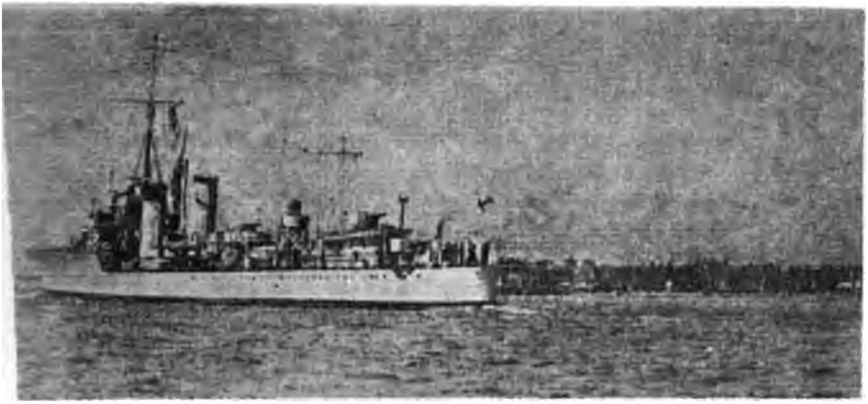
ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๔๕๓ ธงผู้บังคับการเรือมีชื่อว่า ธงนายเรือ แต่บอกว่าเป็นธงหางจรเข้ ขนาดและลักษณะคงเดิมและบอกขนาดเป็นเมตริค

ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๔๗๙ ธงนี้มีชื่อว่าธงผู้บังคับการเรือ บอกลักษณะว่าเป็นรูปสามเหลี่ยมเรียว ปลายแหลมคล้ายหางจรเข้ ตอนต้นกว้างไม่เกิน ๒๐ เซ็นติเมตร ยาว ๓๐ เท่าของส่วนกว้าง ตอนต้น ๑ ใน ๓ ของส่วนยาว เป็นพื้นสีแดง อีก ๒ ใน ๓ ของส่วนยาวที่เหลือเป็นพื้นสีขาบ

ตามหลักการใช้ธงผู้บังคับการเรือในกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ถือว่าเรือลำใดที่ได้ชักธงนี้ไว้แล้ว แสดงว่ารัฐเจ้าของเรือรบนั้น ได้แต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร มีหน้าที่รับผิดชอบแทนรัฐ ในการงานที่เกี่ยวกับเรือรบนั้น มาเป็นผู้บังคับการเรือด้วยแล้ว

เครื่องหมายการกลับจากน่านน้ำต่างประเทศ

ในราชนาวีอังกฤษ เมื่อเรือลำใดกลับจากการประจำในน่านน้ำต่างประเทศ เมื่อเข้าท่า เรือนั้นจะชักธงผู้บังคับการเรือ

เรือรบอังกฤษชักธงกลับจากน่านน้ำต่างประเทศ

องค์พระสมุทรเสด็จขึ้นบนเรือ

สีขาวล้วนยาวตามจำนวนปี ซึ่งเรือนั้นได้ประจำอยู่ในต่างประเทศ

ประเพณีนี้ ในนาวีอื่นที่มีเมืองขึ้นจะใช้หรือไม่ ยังไม่ปรากฏ แต่ในราชนาวีไทยไม่มีการใช้ประเพณีนี้ เพราะเราไม่มีเมืองขึ้น

ธงเรือปลดระวาง

ในราชนาวีอังกฤษ แม้ประเพณีนี้จะยังไม่ได้รับการรับรองเป็นทางการก็ตาม แต่ก็ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมากว่า ๑๐๐ ปี ในเมื่อเรือลำใดจะต้องปลดระวางจากประจำการ ธงเรือปลดระวาง ซึ่งมีขนาดยาวเท่ากับจำนวนวันที่เรือนั้นได้ขึ้นระวางประจำการมา จะได้ชักขึ้น ธงเช่นว่านี้ได้เคยใช้มาแล้วในสงครามนโปเลียน เรือใดที่กลับจากทราฟัลการ์จะชักธงนี้

ประเพณีนี้ในราชนาวีไทยไม่มีใช้ เมื่อเรือใดจะต้องปลดเป็นเรือสำรองหรือปลดจากประจำการ ก็ไม่มีธงผู้บังคับการเรือชักแสดงไว้บนเสา ทั้งนี้ถือเอาตัวผู้บังคับการเรือว่ามีอยู่ในเรือหรือไม่ เป็นประมาณ นอกจากนั้น เรือนั้นยังจะไม่ชักธงเกตุอันเป็นเครื่องหมายของเรือประจำการอีกด้วย

ธงเรือจะออกเดินทาง

เรือสินค้าลำใด เมื่อพร้อมที่จะออกจากท่าเดินทางได้แล้ว ก่อนถึงกำหนดออกเรือ ในวันเดียวกันนั้น จะมีธงลาชักขึ้นไว้ที่เสาหน้า และชักอยู่จนกระทั่งเรือออกเดิน ถ้าเรือนั้นมีกำหนดออกเรือเวลาบ่ายธงลาจะชักขึ้นแต่เวลาเช้า ถ้ากำหนดออกเรือเช้า ธงลาจะปรากฏแต่ตอนบ่ายวันก่อน ธงนี้เป็นธงรูปสี่เหลี่ยม พื้นสีน้ำเงินแก่ มีรูปสี่เหลี่ยมสีขาวอยู่กลาง

ในราชนาวีอังกฤษ ธงนี้ได้ใช้เป็นธงเรียกมาแต่ปี ค.ศ. ๑๗๗๗ ส่วนชื่อธงที่เรียกว่า Blue Peter นั้น ได้ใช้กันต่อมาภายหลังเวลานั้นประมาณ ๒๕ ปี ในสมัยเรือใบ เมื่อการเดินทางของเรือสินค้าต้องใช้เรือรบคุมกระบวน และหยุดการเดินทางเป็นเวลานาน เนื่องจากลมฟ้าอากาศ และยังได้ใช้กับการยึดชั่วคราวซึ่งเรือของรัฐอื่น อันแสดงการเป็นปฏิปักษ์แก่ตนในระหว่างสงคราม บรรดาผู้โดยสารจะขึ้นไปอยู่บนฝั่งจนกว่าจะได้เห็นสัญญาณนี้จากเรือคุมกระบวน

เป็นที่เข้าใจกันว่า คำว่า Peter นั้นมาจากคำฝรั่งเศสว่า Partir ซึ่งแปลว่าจากหรือออกจาก

นายพลเรือ คอรนวอลลิสได้รับสมญาว่า Billy Blue

เนื่องจากความจริงที่ว่า เมื่อเรือจอดทอดสมออยู่ ส่วนมากท่านจะสั่งให้ชักธงนี้ขึ้นไว้

การปากระดาษสายรุ้ง

เมื่อเรือโดยสารออกเดินทาง ขณะเริ่มออก ถ้าทำได้เช่นเมื่อเรือจอดเทียบท่าเป็นต้น มักจะมีการปากระดาษสายรุ้งระหว่างผู้โดยสารกับผู้ไปส่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความอาลัยซึ่งกันและกัน ในการที่จะต้องจากกันไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง นอกจากการปากระดาษสายรุ้งแล้ว ยังมีการเปล่งเสียงแสดงความยินดีและอวยชัยให้พรอีกด้วย

การเคารพแม่ย่านางเรือ

เรือในราชนาวีไทย เมื่อจะออกเดินทางครั้งแรกในคราวหนึ่ง ๆ นั้น ถ้าเป็นระยะทางไกลหรือนานวัน ที่หัวเรือมักจะมีพวงมาลัยและดอกไม้ผูกไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเคารพต่อแม่ย่านางเรือ ขอความคุ้มครองมิให้เรือประสพอุบัติเหตุหรือภยันตรายต่าง ๆ

ประเพณีนี้ มิได้รับการรับรองเป็นทางการ และจะสืบเนื่องมาอย่างไรยังไม่มีหลักฐานแสดง เท่าที่ปรากฏนั้นมีเรื่องอยู่ว่า กุ้งแต่เดิมนั้นร่างกายมีแต่เนื้อและก้าม จึงตกเป็นอาหาร

ของสัตว์น้ำอื่น ๆ จวนจะสูญพันธุ์อยู่แล้ว ครั้งหนึ่งพระอิศวรและพระอุมาเสด็จประพาสทะเล กุ้งได้ทราบความ จึงไปร้องทุกข์ต่อพระอุมา พระอุมาจึงประทานพรให้มีเลื่อยอยู่บนหัวที่หางมีหอกแหลม เมื่อถูกสัตว์อื่นจับกินจะได้หนีรอดออกจากท้องสัตว์นั้น ๆ ได้ แต่กุ้งจะต้องกินแต่ของตายเท่านั้น

แต่นั้นสืบมา กุ้งก็มีพันธุ์เพิ่มขึ้น อาหารก็ไม่พอแก่กันต้องแย่งกันกิน จึงไปปรับทุกข์กับกั้ง กั้งก็บอกอุบายให้

เมื่อเรือสำเภาออกทะเล กุ้งก็เอาเลื่อยที่หัวเจาะท้องเรือให้ล่มคนสำเภาซึ่งเป็นจีนก็ตายลง กุ้งจึงมีอาหารกินอุดม และพอเพียงแก่กัน

ฝ่ายพวกเจ้าสัวเจ้าของเรือและนายสำเภา ต่างได้รับความเดือดร้อน จึงพากันไปปรับทุกข์กับหมาจ่อ หมาจ่อเสียอ้อนวอนไม่ได้ ก็รับว่าจะไปปรึกษากับเจ้านายผู้ใหญ่ดูก่อน แล้วให้พวกเหล่านั้นไปหาของสำหรับเชิญเจ้ามา เมื่อได้มาแล้วหมาจ่อก็ให้ทหาร ๒ นายนำไปถวายเจ้าทั้ง ๘ ทิศ และนัดกับเจ้าสัวเจ้าของเรือและนายสำเภาไปพร้อมกันยังศาล หมาจ่อจึงปรึกษาในที่ชุมนุม เจ้าทั้ง ๘ ทิศเห็นพ้องด้วย จึงให้ทำฎีกาให้หมาจ่อนำขึ้นไปถวายพระอิศวร ณ เขาไกรลาส พระอิศวร

รับสั่งให้พระอุมาจัดการ พระอุมาเห็นว่ากุ้งและกั้งมีความผิด จึงให้พระอนันตนาคราชไปปราบพอให้เข็ดหลาบ

พระอนันตนาคราชจึงลงไปยังท้องสมุทร แผลงฤทธิ์เอาหางกวาดเรือใหญ่น้อยที่อัปปางและสัตว์ทั้งหลายมารวมกันอยู่ในปริมณฑล สัตว์อื่นรู้ว่าไม่มีความผิดก็ไม่กลัว ส่วนกุ้งรู้ตัวกลัวจนอาหารเก่าใหม่ขึ้นไปอยู่บนหัว พระอนันตนาคราชจึงบรรดาลให้สำเภาที่ล่มไปติดอยู่ที่แก้มทั้งสองของกุ้ง เพื่อถ่วงอย่าให้เงยขึ้นเจาะท้องเรือได้ จะไปไหนก็ต้องเดินถอยหลังเป็นอยู่เช่นนี้จนกว่าน้ำทะเลจะแห้ง แล้วสาปให้เจ้าสัวและนายสำเภานับถือหมาจ่อ ขออำนาจคุ้มครองรักษาเรือค้าขายสืบไป แล้วพระอนันตนาคราชก็กลับ

ชาวเรือจึงเซ่นไหว้เคารพหมาจ่อตามคำสาปสืบมา ซึ่งหมาจ่อนี้มีผู้เข้าใจกันว่าคือแม่ย่านางเรือนั่นเอง

ประเพณีเคารพแม่ย่านางนี้ เท่าที่เห็นเป็นส่วนมากก็ถือกันอยู่แต่ชาวตะวันออกไกล พวกจีนนั้นบางทีแม้แต่เรือจอดก็ไหว้ บางรายถือจนกระทั่งจะสวมรองเท้าลงไปในเรือก็ไม่ได้

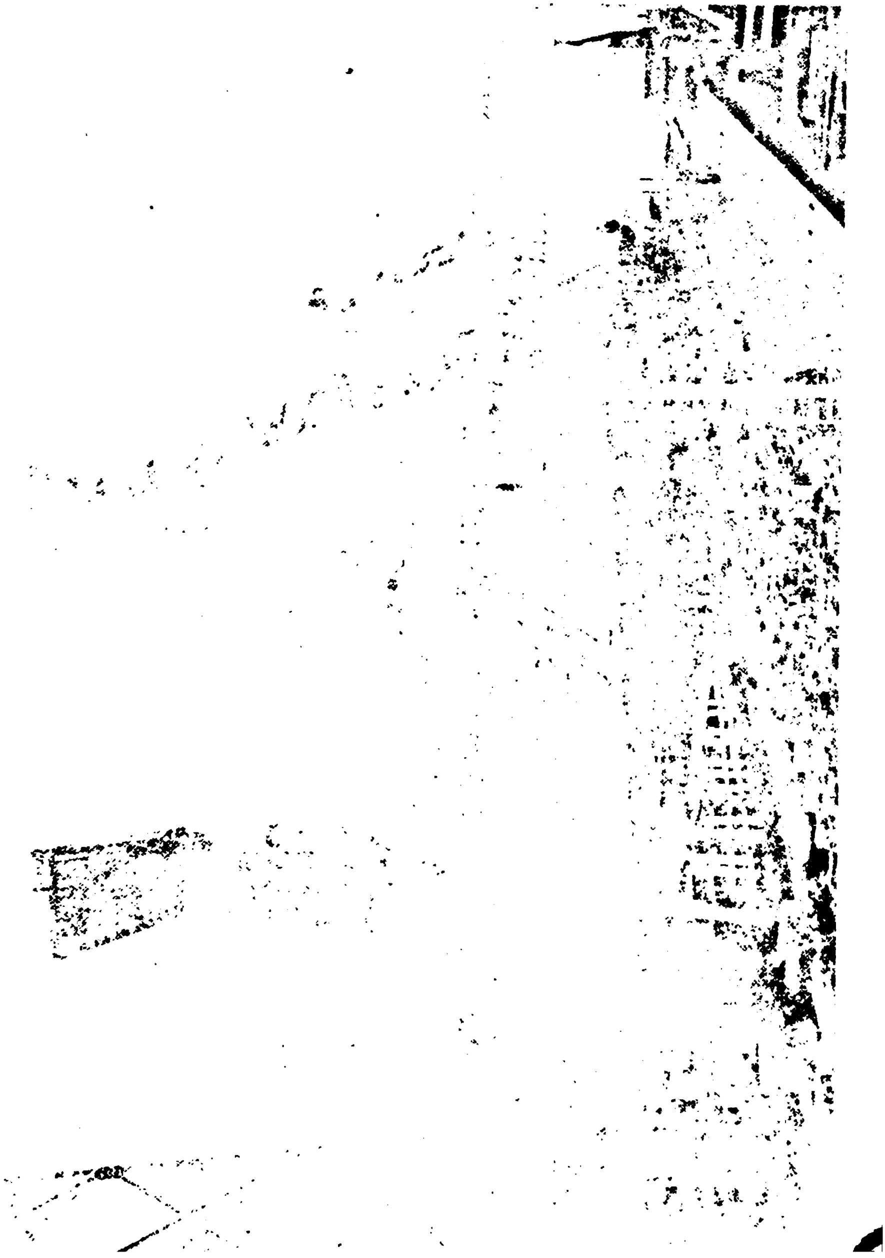
พิธีวางกระดูกงูเรือ

เรือเดินทะเลที่จะลงมือสร้างนั้น ครั้งแรกของการสร้างก็คือจัดการวางกระดูกงูเรือก่อน โดยจัดให้ผู้ประกอบพิธีเป็นผู้

ทำการย้ำหมุดตัวแรก และในการวางกระดูกงูเรือนี้ บริษัทต่อเรือได้จัดทำเป็นพิธีใหญ่โต มีผู้มีเกียรติมาประชุมกันมากมาย ประเพณีจะสืบเนื่องมาอย่างไร ยังไม่พบหลักฐาน แต่อย่างไรก็ดีน่าจะจัดเป็นพิธีสากลได้พิธีหนึ่ง เพราะทำกันทุกประเทศ และในการนี้ย่อมมีพิธีในทางศาสนาเข้าเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ทางสันนิษฐานอาจเป็นได้ว่า เพื่ออวยความสวัสดีมีชัยและความวัฒนาถาวรให้แก่เรือ และการทำพิธีเช่นนี้ น่าจะเป็นการคล้ายเชื้อเชิญแม่ย่านางเรือให้เข้าสิงสถิตย์ด้วย

พิธีปล่อยเรือลงน้ำ

ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์มาแล้ว ที่เรือเดินทะเล เมื่อจะปล่อยลงน้ำ จะต้องจัดทำพิธีตามทางศาสนา ตามรายงานแต่ครั้ง ๒๑๐๐ ปี ก่อนคริสตศักราชกล่าวว่า ประเพณีนี้มีมูลกำเนิดมาแต่การแก้บนในตาฮิตี ครั้งหนึ่งมีประเพณีที่ใช้กรีดเลือดมนุษย์ให้ออก ในขณะทำพิธีปล่อยเรือลงน้ำ ชนชาติจีนไม่เคยเปลี่ยนแปลงประเพณีที่ได้จัดทำมาแล้ว อันเกี่ยวแก่การปล่อยเรือลงน้ำนี้เลย อันเป็นเวลานับด้วยจำนวนร้อยปี และทุกวันนี้ เรือสำเภาใหญ่ยังคงมีสถูปสำหรับไหว้ และเป็นที่สถิตย์ของมารดาแห่งผู้ที่จะบรรดาลให้ทะเลเป็นไปอย่างไร

เรือที่กระทำพิธีปล่อยลงน้ำ

สุราได้ใช้ในการทำพิธีต่าง ๆ ในสมัยโบราณ แต่ชนชาติกรีซแนะนำให้ใช้น้ำในการทำพิธีล้างบาป ต่อมาชาวโรมันได้ใช้น้ำสำหรับการดื่มอวยพร พิธีในทางคริสตศาสนาก็เช่นเดียวกับพิธีของพวกนอกศาสนาเหมือนกัน ที่ได้ใช้สุราเป็นการรับศีลและน้ำเป็นเครื่องหมายแห่งการล้างบาป

ความศรัทธาในทางศาสนาในสมัยกลาง ได้ขยายออกไปถึงสิ่งที่เกี่ยวแก่ทะเล เรือได้นามตามนักบุญ สถูปได้นำมาติดตั้งไว้ในเรือและรูปปั้นในทางศาสนาก็ได้นำมาติดไว้ ที่หัวเรือและห้องอย่างประณีต ซึ่งดาดด้วยทองก็ได้ทำขึ้นที่ท้ายเรือและชื่อ Poop Deck (ดาดฟ้ายกท้ายเรือสุดหรือบาหลี) ก็ยังคงเหลืออยู่เป็นประเพณี คำของชาวเรือที่ใช้เรียกชื่อนี้ได้มาจากภาษาลาติน ณ ที่นี้ถือว่าเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์จึงมีผู้เชื่อว่าดาดฟ้าท้ายเรือเป็นตอนที่สำคัญที่สุดของดาดฟ้า และควรได้รับเกียรติยศ

พวกคาโธลิคในศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ ถือว่าการทำพิธีปล่อยเรือลงน้ำเป็นพิธีสำคัญ คล้ายกับพิธีทำตนเข้าเป็นศาสนิกชนเหมือนกัน

การต่อยขวดให้แตกเมื่อทำพิธีปล่อยเรือลงน้ำ มีกำเนิดมาจากการดื่มอวยพร เพื่อความวัฒนาแก่เรือด้วยถ้วยเงิน ซึ่ง

เมื่อดื่มแล้วก็ขว้างถ้วยนั้นขึ้นไปบนเรือ การนี้ได้ใช้มาจนถึงปี ค.ศ. ๑๖๙๐ แต่ปรากฏว่าเป็นการหมดเปลืองเกินไป จึงได้ใช้การต่อยขวดกับหัวเรือให้แตกแทน

จนถึงปี ค.ศ. ๑๘๑๑ พิธีปล่อยเรือลงน้ำมักใช้ผู้ที่เป็นเจ้าหรือผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของอู่ต่อเรือเป็นผู้กระทำ การต่อย ขวด กับหัวเรือให้แตก แต่ในปีนั้นเองผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของอังกฤษได้ทรงแนะนำให้ใช้สุภาพสตรีเป็นผู้ประกอบพิธี ใน ประเพณีนี้

ในการทำพิธีปล่อยเรือลงน้ำคราวหนึ่ง สุภาพสตรีผู้หนึ่งซึ่งเป็นผู้ประกอบพิธี ได้ปาขวดนั้นไม่ตรงกับที่หมาย ขวดได้ถูกผู้ที่มาในงานพิธีบาดเจ็บ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงทหารเรืออังกฤษ จึงได้ออกคำสั่งว่า ต่อไปภายหน้าขวดนั้นจะต้องผูกเชือกติดกับหัวเรือ

สุราที่บรรจุในขวดนั้นใช้แชมเปญ แต่ในประเทศญี่ปุ่นใช้สุราพื้นเมืองที่เรียกว่าสาเก

เรือที่จะทำการปล่อยลงน้ำนั้น ตามธรรมดาจะได้จัดการตกแต่งตามสมควร ให้พอเหมาะแก่ตัวลำเรือเท่าที่ได้ทำการสร้างสำเร็จไปแล้ว มีเป็นต้นประดับด้วยธงชาติและธงราว

พิธีปล่อยเรือลงน้ำ บางประเทศก็มีพิธีทางศาสนาเข้าเกี่ยวข้องด้วย บางประเทศก็ไม่มี ในประเทศญี่ปุ่น ที่ตอนหัวเรือทำเป็นกรงนกพิลาปรูปลูกกลมติดไว้ด้วย และตกแต่งงดงาม มิให้ทราบได้ว่ามีนกอยู่ข้างใน เมื่อตัดเชือกผูกขวดเหล้าสาเกให้ขาดออก และเรือเริ่มเคลื่อนลงน้ำ สายเชือกจะทำให้กรงนกนั้นเปิดออกด้วยเหมือนกัน ในทันใดนั้นนกในกรงจะบินออกมา แต่ไม่ทราบว่าการทำเช่นนั้นเนื่องมาจากอะไร ทุกอู่ต่อเรือต้องมีนกพิลาปเลี้ยงไว้เพื่อการนี้

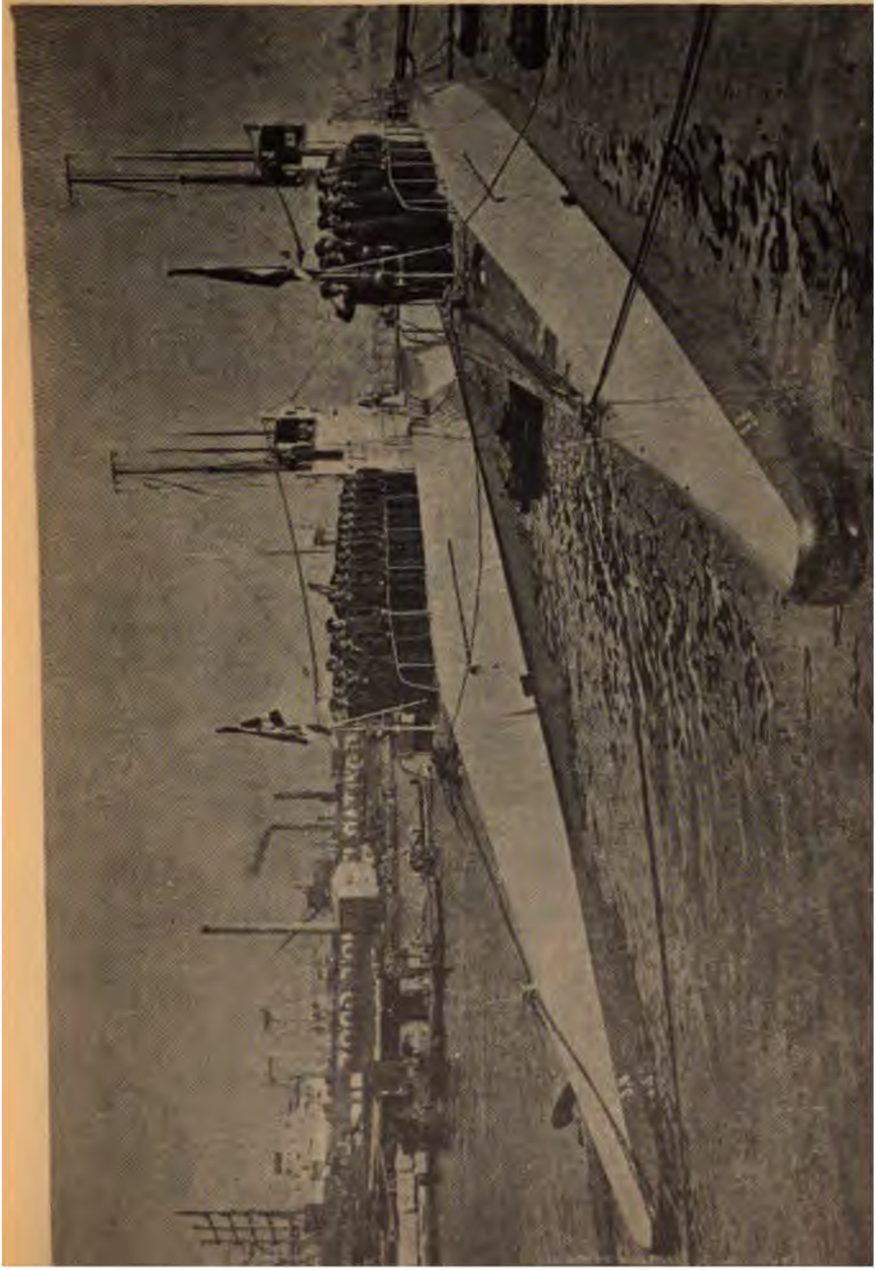
พิธีปล่อยเรือลงน้ำในราชนาวีไทย ใช้ตามแบบอย่างสากล และไม่มีพิธีทางศาสนาเข้าเกี่ยวข้องด้วย ที่กระทำมาแล้วเป็นเรือเล็กทั้งสิ้น

พิธีขึ้นระวางเรือ

เรือรบของชาตินั้น เมื่อสร้างเสร็จและพร้อมที่จะใช้หน้าที่ราชการได้ตามชนิดและขนาดของเรือแล้ว เรือนั้นจะได้ทำพิธีขึ้นระวางเป็นเรือประจำการ แล้วออกเดินทางไปประจำตามสังกัดต่อไป ในการนี้ก่อนถึงวันกำหนด เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ประจำเรือจะได้ลงประจำตามตำแหน่งพร้อมเพรียงกัน เมื่อถึงวันกำหนดพิธี เวลาก่อนพิธี ทหารในเรือเจ้าหน้าที่อู่ต่อเรือ

และผู้มีเกียรติทั้งหลายจะได้พร้อมกันบนดาดฟ้าเรือ หรือ ณ ที่ใกล้เรือจอดเทียบอยู่ที่นั้น พอถึงกำหนดเวลา ๐๘๐๐ ธงนาวีจะได้ชักขึ้นสู่เสา โดยจัดทำพิธีอย่างเดียวกับพิธีธงขึ้น นอกจากนั้นธงเกตุ อันได้แก่ธงฉาน ซึ่งเป็นการแสดงว่าเรือนั้นนั้นเป็นเรือรบประจำการ หรือธงชาติ อันเป็นการแสดงว่าเรือนั้นเป็นเรือช่วยรบประจำการ ซึ่งตามธรรมดาจะได้ทำพิธีชักขึ้นเป็นประจำวันพร้อมกับธงนาวีนั้น และธงผู้บังคับการเรือหรือผู้บังคับหมู่ หมวด หรือกองเรือ อันแสดงความสำคัญให้เห็นว่ามีนายทหารชั้นสัญญาบัตรเป็นผู้รับผิดชอบ แทนรัฐเจ้าของเรือรบ และการแบ่งหน่วยเรือตามทางยุทธวิธีเป็นอย่างไรก็จะได้ชักขึ้นสู่ยอดเสานั้น ๆ เช่นกัน เสร็จแล้วมีการกล่าวคำปราศรัยและดื่มอวยพรตามประเพณีนิยม

ในราชนาวีไทย โดยเหตุที่เรือของเราต้องสั่งสร้างยังต่างประเทศ พิธีขึ้นระวางเรือได้จัดทำเป็น ๒ ชั้น คือขั้นแรกทำ ณ ประเทศที่สร้างเรือนั้น ซึ่งเรียกกันว่าทำพิธีรับเรือจากบริษัทที่สร้างเรือ ชั้นต่อมา เมื่อเรือเดินทางมาถึงกรุงเทพ ฯ ได้จัดทำอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าพิธีจุดเจิมเรือ มีประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยของ พระ เจ้าอยู่

พิธีขึ้นระวางเรือ

หัว เสด็จมาในงานพิธีตามกำหนด เวลาฤกษ์ทางโหราศาสตร์ ในการนี้มีการทรงเจิม หลั่งน้ำพระมหาสังข์ สวมมาลัยที่หัวเรือ และเปิดผ้าคลุมนามเรือ ทางเรือจะได้ลดธงเกตุลงชั่วคราว และชักขึ้นใหม่ในขณะที่ทรงเจิมและหลั่งน้ำพระมหาสังข์ ในการนี้มีพระสงฆ์กระทำพิธีทางศาสนาด้วย

พิธีฉลองเรือ

เรือรบของประเทศต่าง ๆ นั้น โดยปกติมักจะมีเรือชั้นหนึ่งชั้นใดที่ได้นามตามชื่อเมือง ซึ่งชาวเมืองนั้น ๆ ถือว่า การที่กำเนิดภูมิของตน ได้ถูกนำมาตั้งเป็นนามของเรือรบเช่นนี้เป็นศิริมงคลและมิ่งขวัญ จึงมักจะจัดให้มีการฉลองเป็นงานมหกรรมพิเศษโดยตรง หรือในคราวที่เรือนั้นถือโอกาสแวะมาเยี่ยม นอกจากนั้น ในบางประเทศ ปีหนึ่งเป็นประเพณีที่เรือรบจะต้องไปเยี่ยมเมืองอันเป็นนามของเรือนั้น แล้วชาวเมืองก็จัดการต้อนรับเลี้ยงดูตามสมควร พิธีฉลองนั้น ชาวไทยเราก็ได้จัดทำกันทั่วทุกจังหวัดที่ได้นามเรือ และมีการมอบพระพุทธรูปให้ไว้แก่เรือ อันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการอ้อนวอนในทางศาสนา ขอให้คุ้มครองเรือและทหารในเรือ เมื่อจะทำ

การต่อสู้กับข้าศึก นอกจากพระพุทธรูปที่นำมามอบให้แก่เรือแล้ว ยังมีโล่ห์ ซึ่งเป็นการแสดงถึงน้ำใจของประชาชนชาวจังหวัดนั้นที่มีต่อคณะทหารเรือ แต่การที่เรือจะต้องไปเยี่ยมจังหวัดนามเรือปีละครั้งนั้น ยังไม่เป็นประเพณีในราชนาวีไทย

การตีระฆังเรือบอกเวลา

การตีระฆังเรือบอกเวลานั้น กระทำทุกครึ่งชั่วโมง และมีจำนวนอย่างมากที่สุดเพียง ๘ ทีเท่านั้น โดยจัดตีเป็นคู่ ๔ คู่ ทุกครั้งที่นาฬิกาบอกเวลาชั่วโมง ระฆังเรือจะตีคู่ และทุกครึ่งชั่วโมง ระฆังจะตีจำนวนขอน การตี ๑ ทีนั้นเริ่มเมื่อเวลา ๐๐๓๐ ฉะนั้นในวันหนึ่งระฆังเรือจะตีบอกเวลากลับไปกลับมา ๖ รอบด้วยกัน ประเพณีในเรื่องนี้จะมีอย่างไร ยังไม่พบเรื่องแสดงไว้เป็นหลักฐานอันดี นาวีของประเทศทั้งหลายถือเป็นประเพณีทั่วกัน เว้นแต่ในราชนาวีอังกฤษที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือระฆังจะตี ๑ ทีแทน ๕ ที เมื่อเวลา ๑๘๓๐ การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นหลังจากการกำเริบที่โนร เนื่องจากเสียงระฆังเรือ ๕ ที เมื่อเวลานั้นเป็นสัญญาณในการลงมือกำเริบ ซึ่งได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๗๙๗ นอกจากนั้น ในราชนาวี

อังกฤษ ในเวลากลางคืน เมื่อถึงเวลาอีก ๕ นาทีจะเปลี่ยนยาม ระฆังเรือจะตีเบา ๆ ๑ ที (Little One Bell) เพื่อเป็นการแสดงว่าให้ยามใหม่มาเข้าแถวรวมกัน คำว่า Little One Bell ยังเป็นภาษาที่ใช้เรียกผู้ที่ชอบจนติดเป็นนิสสัยในการมาเข้ายามช้ากว่าเวลาด้วย

ในราชนาวีอังกฤษ ยังมีประเพณีที่เก่าแก่ในการให้นายทหารอายุน้อยที่สุดตีระฆัง ๑๖ ที เมื่อเวลาเย็นวันจะขึ้นปีใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นประเพณีสืบเนื่องมาจากประเพณีของชาวโรมันในการลดยศและตำแหน่งเมื่อเปิดพิธีตรุษ

เวลาเข้ายามเดินเรือ

ยามเรือเดินตลอดวันหนึ่งนั้น แบ่งออกเป็นระยะทุก ๔ ชั่วโมง เว้นแต่เวลาตั้งแต่ ๑๖๐๐ จนถึง ๒๐๐๐ ซึ่งแบ่งออกเป็นยามสั้น ๒ ยาม ระยะเวลายามละ ๒ ชั่วโมง

โดยเหตุที่บริษัทเดินเรือ ตามปกติมักจะจัดแบ่งยามออกเป็น ๒ พวก คือกราบขวาและกราบซ้าย จึงทำให้กราบหนึ่งๆ ต้องอยู่ยามในเวลาเดียวกันทุกๆ วัน ถ้าไม่มีการแบ่งระยะเวลาอยู่ยามนั้นออกเป็นยามสั้น ฉะนั้นระยะเวลาตั้งแต่ ๑๖๐๐ จนถึง

๒๐๐๐ จึงแบ่งออกเป็นยามสั้น ๒ ยาม และเรียกว่ายามหมาต้น (The First Dog Watch) และยามหมาปลาย (The Last Dog Watch) ซึ่งคำนี้มาจากคำว่า Dodge Watch

เหตุที่นำมาใช้ในเรือรบ การคงเป็นเช่นเดียวกัน คือเพื่อมิให้ทหารต้องอยู่ยามซ้ำเวลากันทุกคราวไป เมื่อเรือต้องเดินทางเป็นเวลานานวัน

ในราชนาวีไทย ระยะเวลาอยู่ยามถือตามที่ได้กล่าวมาแล้วเหมือนกัน แต่มีผู้นิยมใช้เวลา ๐๐๐๐ ถึง ๐๔๐๐ เป็นยามสั้น ๒ ยาม แทนเวลา ๑๖๐๐ ถึง ๒๐๐๐ โดยให้เหตุผลว่า การที่แบ่งยามเช่นนั้น คงเป็นตามประเพณีเนื่องมาจากการรับประทานอาหารของชาวยุโรป ทางดีควรถือความสะดวกทั่วไปเป็นประมาณ

การรายงานเวลาเที่ยงวัน

ในสมัยโบราณ เมื่อใกล้จะถึงเวลาเที่ยงวัน นายยามเรือเดินจะรายงานต่อผู้บังคับการเรือว่า "ถึงเวลาจะเที่ยงวัน" แล้วผู้บังคับการเรือจะตอบว่า "จงเที่ยงเถอะ" แต่ในปัจจุบันผู้บังคับการเรือมักจะตอบว่า "ขอบใจ" ทั้งนี้ตามทางสันนิษฐานเข้าใจว่า เกี่ยวกับประเพณีชาวเรือ อันเนื่องมาจากการ

เดินเรือ ที่ต้องอาศัยวิชาดาราศาสตร์เดินเรือ ในการที่จะต้องทำการตรวจดวงอาทิตย์หาที่เรือเมื่อเวลาเที่ยงวัน ซึ่งโดยมากนั้น ผู้บังคับการเรือมักจะหมกตัวอยู่กับการงานและความคิดหาช่องทางในการงานและการสู้รบอยู่แต่ภายในห้องของท่านเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อเวลาใกล้เที่ยงวัน นายยามเรือเดินจึงไปรายงานให้ทราบถึงเวลา เพื่อที่ผู้บังคับการเรือจะได้ละจากงาน ออกมาทำการตรวจดวงอาทิตย์หาที่เรือด้วย

การทำโทษคนประจำเรือ

ชาวเรือนั้นมักจะถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้ทารุณร้ายกาจปราศจากเมตตากรุณา ซึ่งดูแต่เพียงเผินๆ แล้ว ก็อาจจะเห็นเป็นจริงอยู่บ้างในสมัยโบราณ พลกระเชียงซึ่งเป็นพวกทาสนั้นถูกล่ามติดอยู่กับที่นั่งตีกระเชียง และต้องตีกระเชียงโดยไม่มีเวลาหยุดหย่อน เมื่อไม่สามารถจะทำได้ ก็จะต้องถูกโบยด้วยหางเชือก นอกจากนั้น บทบัญญัติเก่าแก่ในการลงโทษ ก็มีกล่าวไว้ ดังจะได้ยกมาแสดงเป็นตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ซึ่งทำการฆาตกรรมบนบก จะต้องถูกผูกมัดติดเข้ากับ

ซากศพและฝังทั้งเป็นพร้อมกับศพนั้น ถ้ากระทำการฆาตกรรมในเรือ จะต้องถูกผูกมัดติดเข้ากับซากศพแล้วโยนลงทะเลไป

ผู้ใดชักมีดออกจะแทงผู้อื่น หรือทำร้ายเขาเพียงเลือดไหล จะต้องถูกตัดแขนข้างหนึ่ง

ผู้ที่ต่อยตีผู้อื่น จะต้องถูกกดให้จมลงในทะเล ๓ ครั้ง

ผู้ใดทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ป้ายความผิดให้ผู้อื่น หรือสบถสาบานแก่เพื่อนของเขา จะต้องเสียค่าปรับมากเท่าจำนวนความผิด

ผู้ทำการลักทรัพย์บนเรือ จะถูกน้ำมันดินที่ต้มเดือดเทราดลงบนศีรษะ แล้วเอาขนไก่โรย และจะถูกไล่ขึ้นบกเมื่อเรือเดินทางถึงเมืองท่าแห่งแรก

ผู้ที่หลับยามจะถูกลงโทษด้วยการหย่อนลงไปในทะเล

เหล่านี้ล้วนเป็นการสมด้วยการกล่าวหาทั้งสิ้น แต่ก็จะลงเอาเช่นนั้นชัดนักยังไม่ได้ โดยที่ความผิดเหล่านั้น เป็นความผิดร้ายแรงเป็นที่รังเกียจของสังคมทั้งสิ้น และบทบัญญัติในเรื่องการลงโทษทั่วๆ ไป ย่อมตกอยู่ในลักษณะเช่นเดียวกัน ในสมัยเดียวกัน ยังมีบทบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์กล่าวไว้เหมือนกัน 'ช่น เมื่อนายเรือประสงค์จะไล่ลูกเรือออก เขาจะต้องแจ้งให้

ลูกเรือทราบความตั้งใจของเขาด้วยการเอาผ้าปูโต๊ะ ไปเสียจากโต๊ะรับประทานอาหาร ๓ ครั้งติดกัน

ในบางกรณี นายเรือจะต้องหารือกับลูกเรือ และกระทำตามความเห็นส่วนมาก เป็นต้นว่า เมื่อเรือจอดอยู่ในอ่าวหรือท่าเรือ และรอเวลาออกเรือ นายเรือจะต้องปรึกษากับลูกเรือ โดยกล่าวว่า "พวกเรา ท่านทั้งหลายจะตกลงใจออกเรือในลักษณะอากาศเช่นนี้ไหม?" คงจะมีลูกเรือบางคนกล่าวว่า "ทะเลยังไม่สงบดี" บางคนกล่าวว่า "อากาศดีแล้ว ควรออกเรือได้" ถ้านายเรือฝ่าฝืนความเห็นส่วนมากของลูกเรือ เมื่อเรือเป็นอันตรายหรือเกิดการเสียหายขึ้นแก่สินค้า นายเรือจะต้องเป็นผู้รับใช้

เมื่อวิชาการเดินเรือและการงานทั้งหลายอันเกี่ยวแก่ทะเลตลอดจนความเป็นไปของโลก ได้เจริญขึ้น บทบัญญัติก็ได้เปลี่ยนแปลงเจริญตาม ซึ่งการทารุณร้ายกาจเช่นว่ามานั้นไม่มีเหลืออยู่แล้ว การทั้งหลายได้เป็นไปในระเบียบแบบแผนอันดียิ่งขึ้นทุกที เนลสันแม่ทัพเรืออังกฤษนั้น มีผู้กล่าวแสดงนิสัยใจคอไว้ว่า "ร้ายอย่างกับราชสีห์ อ่อนโยนเหมือนกับลูก

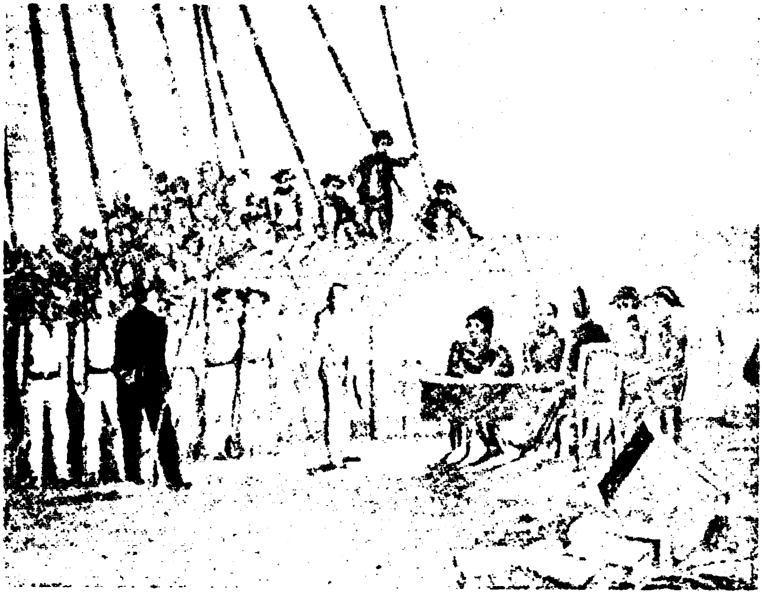
แกะ" อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวเรือนั้นรู้จักกาลควรร้ายและดีอย่างไร และในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้โดยสารเรือทั้งหลายมักจะกล่าวคำขอบคุณในความกรุณาและเอื้อเฟื้อเป็นอันดีที่มีแก่เขา ในระหว่างที่ได้อยู่ในเรือ ซึ่งจะเว้นเสียไม่ได้เมื่อจะต้องจากไป

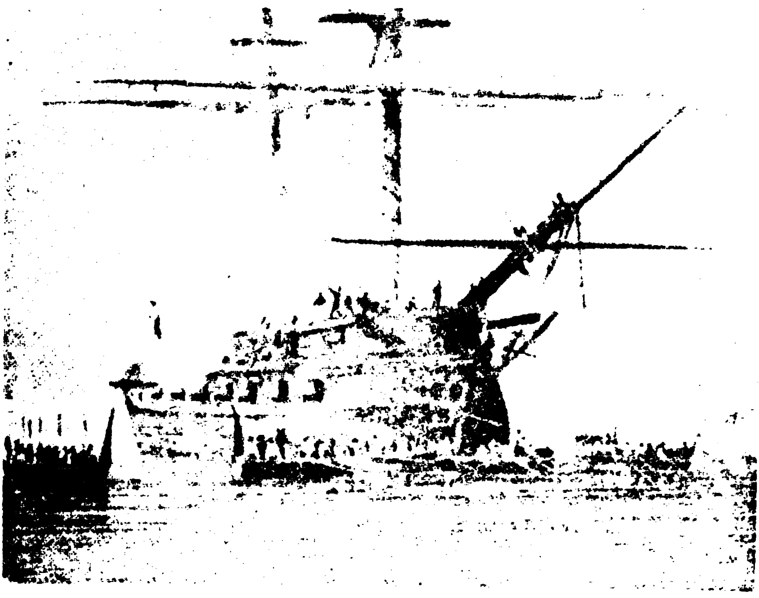
ศาลทหารในเรือ

การที่ทหาร ต้อง อยู่ใน บังคับของ กฎหมาย อาญาทหาร และพิจารณาพิพากษา ณ ศาลทหาร ตามพระธรรมนูญศาลทหารนั้น เป็นประเพณีนิยมในปัจจุบันทั่วทุกประเทศ

คำว่า **Courts Martial** หรือ **Marshal Courts** (ศาลทหาร) นั้นมาจากคำว่า **Court of Chivalry** และวิธีการเช่นนี้เกิดเป็นประเพณีนิยมในการทหารบกมาก่อน แล้วจึงนำมาใช้แก่ทหารทั่วไปทุกหน่วย

การทำโทษพ่อครัวในเรือเรื่องการทำอาหารเสียนั้น จะต้องจัดการพิจารณาโดยคณะลูกขุนที่เป็นพ่อครัวในเรือด้วยกัน สัญญาณที่บอกให้ทหารในเรือทราบว่า ได้ตั้งศาลขึ้นชำระคดีในเรือก็คือ นายทหารจะได้จัดการแขวนสวบขึ้นไว้ ณ ที่ซึ่งทำ

ศาลทหารในเรือ

การทำโทษด้วยการแขวนคอ

การพิจารณานั้น และมีการตีกะป๋องไปรอบๆ ดาดฟ้าเรือ การทำโทษนั้นมีการโบย ซึ่งตามธรรมดาจะใช้พวงหางเชือก ปลายข้างหนึ่งผูกติดกับไม้สำหรับถือเป็นด้าม ปลายอีกข้างหนึ่งขมวดเป็นปม แต่การนี้ไม่ถือว่าเป็นการโบยตามทางการ โดยจะได้เอาทรายใส่เข้าไปในถุงเท้าให้เต็ม หรือไม่ก็เอาจุกถังใส่ในถุงเท้านั้นเพียงครึ่งหนึ่งทำการโบยแทน เครื่องมือทำโทษชนิดนี้จะทำให้ผู้รับโทษมีรอยพอง หรือมีรอยแตกที่ผิวหนัง ก่อนลง มือ โบย จะ ได้ตะ โกน บอก ให้ทหาร ใน เรือดู ทั่วๆ กัน และทุกคนที่ ได้ยิน เสียง ตะโกนจะ ได้ถอด หมวกออก และจดจำความเจ็บปวดในการทำโทษเช่นนี้ไว้เป็นตัวอย่าง การโบยที่สุดท้ายนั้นจะต้องใช้กำลังอย่างสุดแรงเกิด หรือเรียกว่าตีให้หมอบทีเดียว (Purse) ดังนั้นคำว่าหมอบหรือแขวนสวบ (Hoisting a swab) จึงเป็นคำพูดที่หมายถึงการถูกทำโทษ

ใน ค.ศ. ๑๖๔๕ ระหว่างสมัย "รัฐสภายึดเมือ" ได้มีคำแนะนำสำหรับศาลทหารทั่วไป ให้ทำการพิจารณาเฉพาะผู้บังคับการเรือใหญ่น้อยทั้งปวง และศาลทหารในเรือสำหรับนายทหารผู้น้อย ในการนี้จ่ายามและต้นปืนจะเป็นเจ้าหน้าที่ของศาลทหารในเรือนั้น

ในราชนาวีไทย ศาลทหารที่ตั้งขึ้นในเรือใด (เรือจอด) ในระหว่างทำการพิจารณา เรือลำนั้นจะชักธงขึ้นไว้ที่เสากาฟ เป็นเครื่องหมาย ในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกา เรือนั้นจะชักธงนาวีขึ้นที่เสาท้ายหรือที่พรวนเป็นเครื่องหมาย และจะชักลงเมื่อเลิกพิจารณา ในราชนาวีไทย ถ้าชักธงฉานที่พรวน เป็นการแสดงว่าเรือลำนั้นเป็นเรือยามประจำอ่าวในวันนั้น แต่ทั้งนี้ประเพณีทั้งสองนาวีจะเป็นมาอย่างไร ยังไม่พบหลักฐาน ในราชนาวีอังกฤษก็เช่นเดียวกัน เรือใดตั้งศาลทหารในเรือ เรือนั้นจะได้ชักธงราชนาวีไว้ที่ยอดเชือกหรือรอกผูกพรวน นอกจากนั้นยังได้ชักธงสีเหลืองไว้ด้วยในโอกาสเดียวกัน และธงเหลืองนี้จะชักไว้จนกว่าจะได้อ่านคำพิพากษาแล้ว

ในราชนาวีอังกฤษ เมื่อนายทหารถูกพิจารณายังศาลทหารก่อนอ่านคำพิพากษา กระบี่ของเขาจะวางอยู่บนโต๊ะ และจะหันปลายกระบี่มายังผู้ต้องหา ถ้าตามคำพิพากษานั้นเขาเป็นผู้ผิดและตรงข้าม ด้ามกระบี่จะหันมาทางผู้ต้องหา ถ้าเขาไม่มีความผิด ซึ่งประเพณีนี้เป็นเช่นเดียวกับประเพณีบนบกในสมัยโบราณ ที่นายเพชฌฆาตถือขวานสำหรับตัดหัวนักโทษประหารชีวิต ในทันทีที่เขากลับจากศาลไปยังคุก เขาจะหัน

ไปขวานไปข้างหน้า หรือหันไปเสียให้พ้นจากนักโทษนั้น สุดแต่ว่าคำตัดสินของศาลนั้นเขาต้องถึงแก่ความตายหรือไม่

เมื่อการตัดหัวซึ่งเป็นโทษที่แรงที่สุดได้ ยกเลิกในประเทศอังกฤษและได้มาใช้การแขวนคอแทน ระยะเวลาหนึ่งประเพณีของนายเพชฌฆาตจะใช้เชือกสั้น ๆ ผูกข้อมือทั้งสองและหัวแม่มือทั้งคู่ของนักโทษรวบเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการบอกแก่ประชาชนว่านักโทษได้รับคำตัดสินให้ตาย และในกรณีที่ไม่มีความผิด มือของนักโทษจะเป็นอิสสระ

ในนาวีสหปาลีรัฐอเมริกา ถ้าได้ตั้งศาลขึ้นในเรือ และเรือนั้นจอดทอดสมออยู่ในท่า จะยิงปืนขึ้น ๑ นัดเป็นสัญญาณให้ทราบ ในราชนาวีอังกฤษ จะยิงปืน ๑ นัดเป็นสัญญาณต่อเมื่อศาลทหารซึ่งได้ตั้งขึ้นในเรือนั้นพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวแก่วินัยทหารเรือ ทั้งนี้เป็นประเพณีสืบมาจากการยิงปืนเป็นสัญญาณในสมัยโบราณ ให้คนในเรือทราบ และมารวมกันดูการแขวนคอคนที่พรวน ในราชนาวีไทยไม่มีประเพณี เช่นนาวีทั้งสองที่กล่าวมานั้นในเรื่องการยิงปืน

การตั้งกรรมการพิจารณาความผิดนายทหาร ก่อนถึงชั้นศาลทหารนั้น ในราชนาวีไทย ในสมัยหนึ่งได้ใช้การเรียก

กระบี่คืนเป็นประเพณี และยึดไว้จนกว่าจะได้อ่านคำวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่สั่งมานั้นแล้ว หรือเมื่อพ้นโทษแล้ว ในเวลาอ่านคำวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงมานั้น ถ้าคำสั่งนั้น ผู้ต้องไต่สวนของกรรมการมีความผิด ผู้อ่านจะต้องสรวมหมวก ถ้าผู้อ่านไม่สรวมหมวก แสดงว่าผู้ต้องไต่สวนนั้นไม่มีความผิด แต่บัดนี้ประเพณีนี้ได้สูญไปแล้ว

การสาบานตัวเป็นพยาน

ประเพณีการยกมือทั้งสองข้างและแหงนขึ้นดูท้องฟ้า เมื่อกล่าวคำปฏิญาณนั้น เป็นสิ่งสำคัญมาแต่โบราณ ศีรษะจะต้องไม่มีอะไรปกปิด เมื่อปฏิญาณต่อพระเจ้าหรือต่อเจ้าหน้าที่อาวุโส เมื่อพับคัมภีร์ไบเบิลเข้าเป็นเล่ม มือขวาวางอยู่บนคัมภีร์ กล่าวคำปฏิญาณ ครั้นเสร็จแล้วก็จูบคัมภีร์ ความจริงในเรื่องการจูบคัมภีร์ไบเบิลนั้น ทำกันแต่บางท้องถิ่นเท่านั้น และเป็นประเพณีทั่วไปในประเทศสหปาลีรัฐอเมริกาจนกระทั่งเมื่อประมาณ ๕๐ ปีล่วงมาแล้ว เมื่อการใช้ประเพณียกมือขวาโดยไม่มีอะไรปกปิดและศีรษะเปล่าได้เข้ามาแทนที่และ

ใช้กันทั่วไป คัมภีร์ไบเบิลยังคงใช้ในนาวี สำหรับการสาบานของกรรมการศาล อัยยการ ผู้จดปากคำ พยานในศาลทหาร

การที่ต้องถอดถุงมือขวานั้นสืบเนื่องมาจากประเพณีโบราณ ในประเทศอังกฤษ ผู้ต้องโทษถูกนาบด้วยเหล็กเผาไฟไว้บนมือขวา ในการที่ให้มือขวาไม่มีอะไรปกปิด ก็เพื่อจะทราบว่า พยานที่สาบานตัวนั้น เคยเป็นผู้ต้องโทษมาแล้วหรือไม่

ในศาลทหารของไทย การสาบานของพยานคงกระทำต่อหน้าพระพุทธรูปเช่นเดียวกับในศาลยุติธรรมเหมือนกัน ส่วนมือนั้นไม่มีอะไรปกปิดอยู่แล้ว เพราะไทยเราไม่ได้ใช้ถุงมือเหมือนชาวยุโรป

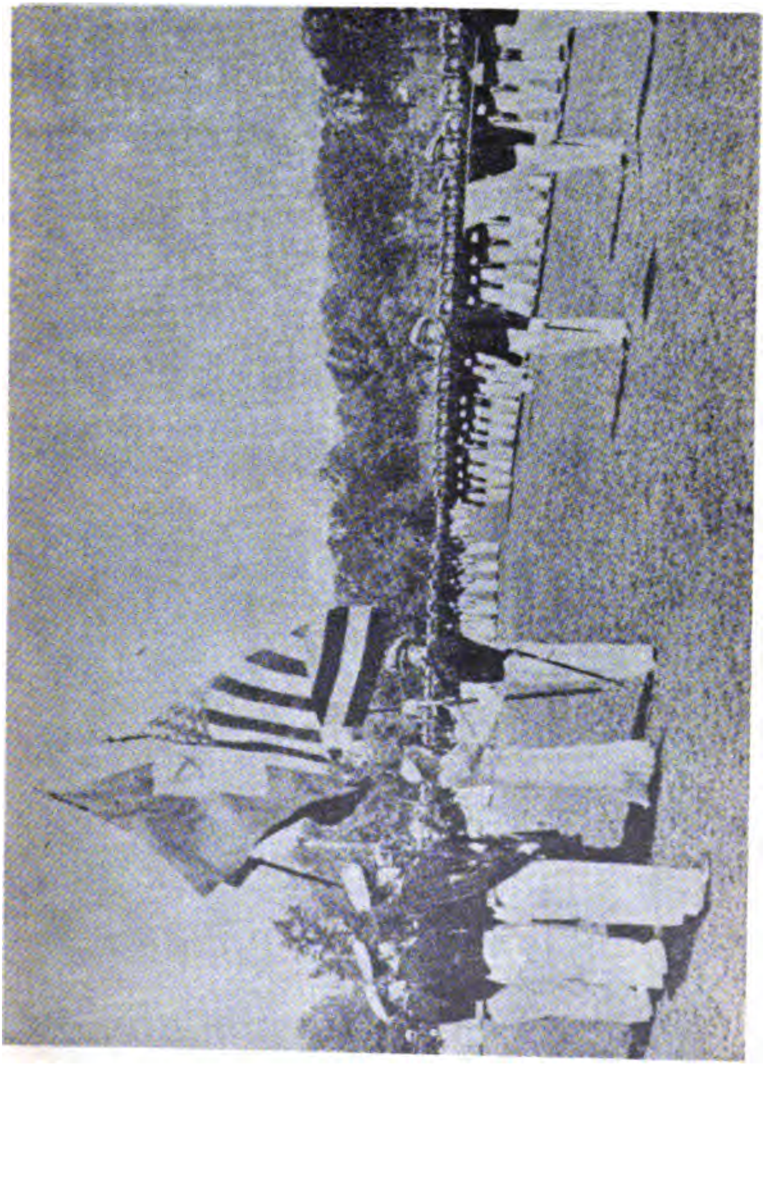
การประกาศโทษ

ในราชนาวีอังกฤษ ทหารกระทำความผิด เมื่อถูกเรียกตัวมาต่อหน้าผู้บังคับการเรือ เขาจะต้องถอดหมวกออก แต่ผู้ที่ไปหาด้วยกิจการธรรมดาคงสรวมหมวกได้ ในราชนาวีไทยทหารกระทำความผิดเวลาประกาศโทษ เมื่อออกมานอกแถวต้องถอดหมวกออก ถ้าในกรณีอื่นคงสรวมหมวกได้เช่นกัน

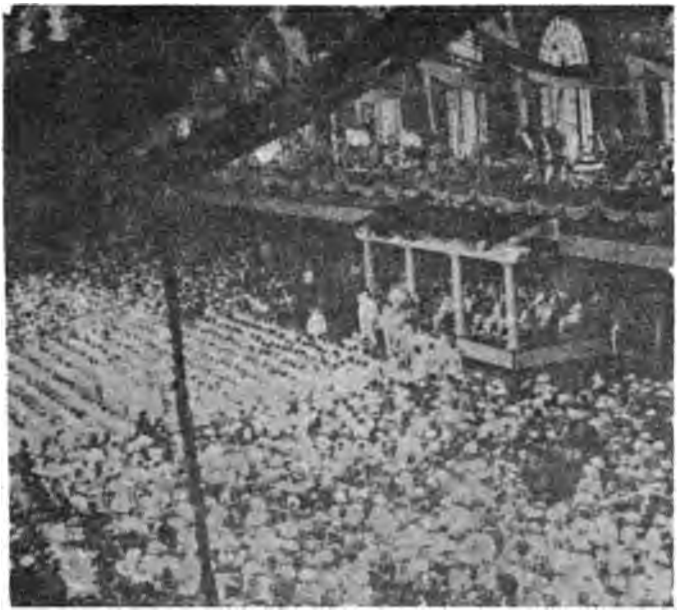
พิธีออกเป็นนายทหาร

งานใหญ่และ ออกหน้า ออกตามากที่สุดของนักเรียนนายเรือทุกประเทศนั้นก็คือ พิธีออกเป็นนายทหาร

เมื่อสิ้นเวลา ๔ ปีแห่งการมานะบากบั่นในการศึกษาและการฝึกงาน ความมีชีวิตอย่างเด็กนักเรียน และเป็นผู้มีความรื่นเริงบันเทิงใจอยู่เป็นนิจนั้นก็ผ่านไป ในนาวีสหปาลีรัฐ-อเมริกา นักเรียนนายเรือจะได้เข้ากระทำพิธีออกเป็นนายทหารซึ่งตกในเดือนมิถุนายน พิธีนี้เรียกว่า June Week หญิงสาวสวยนับจำนวนด้วยร้อยจากทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ จะได้เดินทางไปยังแอนนาโปลิสเพื่องานพิธีนี้ อันเป็นงานซึ่งนักเรียนนายเรือทุกคนจะลืมเสียไม่ได้เลย งานนี้ได้จัดให้มีการแสดงการฝึกต่าง ๆ และการเดินสวนสนามต่าง ๆ ในเครื่องแบบราตรีสโมสร แม่หญิงเหล่านี้จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีเดียวกันทั้งสิ้นซึ่งแลดูเป็นที่งามตานัก ต่างก็ยืนคอยนักเรียนนายเรือเหล่านั้นอยู่ทุกการ สวนสนามและการแสดงการฝึกที่เสร็จสิ้นลง แม่หญิงงามทุกคนกับนักเรียนนายเรือ จะได้รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน รับประทานอาหารค่ำร่วมกัน เต้นรำด้วยกันลอยเรือร่วมกันไปยังสปาภรีคในขณะเดือนหงาย เขาจะเดินไป

การรับธงจากนางพระยาธง
ซึ่งนักเรียนนายเรือของสหปารีรัฐนาวีมีสิทธิจะเลือกผู้ใดเป็นก็ได้

วันออกเป็นนายทหาร

การติดอินทรธนูนายเรือตรี

นักเรียนนายเรือไทยรับกระบี่จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

มาร่วมกันและสนทนาพาทีกันแต่ในเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ทั้งพูดจากระซิบกระซาบกันถึงสิ่งทั้งหลายที่สามารถจะนำมากล่าวได้

และวันหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกภูมิใจอย่างซาบซึ้งได้มาถึงนักเรียนนายเรือเหล่านั้นจะแต่งกายด้วยเครื่องแบบสีขาว แล้วต่างก็เดินขึ้นไปยังยกพื้นที่ได้จัดทำไว้เพื่อการรับประกาศนียบัตร ในการรับประกาศนียบัตรนี้ รับจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทหารเรือเอง เพื่อเป็นการแสดงหลักฐานว่า เขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่ได้ผ่าน การสอบ ความรู้ ชั้นสูงสุด ของนักเรียน นาย เรือแล้ว และในที่สุดก็ได้เป็นนายทหาร ในนาวี ซึ่งในเวลานั้นเขาจะจำท่าทางที่เขาได้โยน หมวกแก๊ปนัก เรียนขึ้น ไปบนหลังคาและปล่อยให้ตกมาอย่างน้ำพุนั้นได้ดี ท่าที่เขากระโดดโลดเต้นไปยังตาอัลเกรนฮอลล ปากก็ร้องเพลง "No more river to cross" ณ ที่ข้างระฆังญี่ปุ่น แม่หญิงงามขวัญใจจะได้ติดอินทรธนูนายเรือตรีให้แก่เขา ซึ่งเป็นการแสดงว่าเขาได้เริ่มชีวิตใหม่แล้วแต่บัดนี้ และการนี้จัดเป็นขั้นสุดท้ายของพิธี แม้ยังมิได้รับการรับรองเป็นทางการ แต่การกระทำก็ได้สืบเนื่องมาจากสมัยนักสู้ที่ผู้ชนะได้รับรางวัลจากนางงามผู้เป็นประธาน แม้ความดีใจจะมีอยู่อย่างล้นเหลือ แต่ด้วยเหตุที่ทหารเรือต้องกินอยู่หลับนอน

ร่วมกัน จึงทำให้เกิดการสนิทสนมรักใคร่กัน ในขณะนี้เอง ถ้าจะใช้ความสังเกตแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าแววโศกได้มีปรากฏอยู่บนใบหน้าเขาเหล่านั้นด้วยเหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการอาลัยในเพื่อนฝูงที่ได้อยู่ร่วมกันมาและโรงเรียนซึ่งให้การศึกษาหาความรู้มาเป็นเวลานาน

ในราชนาวีไทย พิธีออกเป็นนายทหารนั้น ยังไม่เป็นการนิยมตามประเพณีว่าใหญ่โตออกหน้าออกตาถึงขนาด ภายหลังที่นักเรียนชั้นสูงสุดได้คร่ำเครียดผ่านการสอบความรู้ทั้งทางตำราและทางใช้การมาแล้ว วันหนึ่งก็จะได้กำหนดให้มีพิธีนี้ขึ้น นักเรียนที่ผ่านการสอบความรู้ชั้นสูงสุดนั้นจะได้รับกระบี่อุณาโลม และอินทรธนูนายเรือตรี จากผู้ที่มาเป็นประธานซึ่งในขณะนั้นกรรมการ สอบความรู้ทั้งหมด จะได้มา ประชุมอยู่พร้อมกัน อันหน้าที่เป็นประธานในพิธีนั้น แต่เดิมตกเป็นของเสนาธิการทหารเรือ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นผู้บัญชาการทหารเรือและแล้วบัดนี้นับว่าเป็นเกียรติยศแก่คณะทหารเรืออย่างยิ่ง ที่ผู้เป็นประธานในพิธี คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อนักเรียนได้รับสิ่งของดังกล่าวจากประธานแห่งพิธีแล้ว นาย

ทหาร ซึ่งเป็นกรรมการสอบความรู้ จะได้ช่วยเหลือในการแต่งกายของนายทหารใหม่นั้นตามสมควร

อินทรธนูใหญ่

อินทรธนูใหญ่หรืออินทรธนูเต็มยศนั้น ได้นำมาใช้ในราชนาวีอังกฤษก่อนที่จะได้ใช้ในกองทัพบก ต่อมากองทัพฝรั่งเศสก็ได้นำไปใช้บ้าง ปัจจุบันนาวีของประเทศทั้งหลายมีใช้กันทั่วไป

ครั้งแรกเมื่อนำมาใช้นั้น ใช้เป็นเครื่องประดับตามลำลอง หาใช่เป็นเครื่องประดับตามทางการไม่ และรูปร่างของอินทรธนูใหญ่ในครั้งนั้นก็คล้ายกับพู่ห้อย ฉะนั้นในทุกวันนี้อินทรธนูใหญ่ (Epaulettes) จึงเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่าสวบ (Swab เครื่องมือสำหรับเช็ดน้ำในเรือ) เมื่อเนลสันอยู่ที่เซนโตแมรในประเทศฝรั่งเศส ได้เห็นนายนาวาเอกบอลล และเชพฮารด แต่งกายติดอินทรธนูใหญ่ ท่านจึงได้เขียนไปถึงเพื่อนของท่านผู้หนึ่ง เกี่ยวด้วยนายทหารทั้งสองว่าดังนี้ "เขาทั้งสองสรวมอินทรธนูใหญ่งดงามมาก ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าเขาช่างเป็นผู้ที่ชอบแต่งกายงดงามเสียอย่างเหลือเกิน เขาไม่ได้มาเยี่ยม

ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าก็ไม่สามารถจะไปทำความคุ้นเคยด้วยได้” เป็นที่น่าสังเกตว่าความไม่พอใจได้เกิดขึ้นแก่เนลสันเมื่อ ๑๕ ปีต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ นายนาวาเอก บอลล์ ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับการเรือ “อเลกซานเดอร์” เพื่อไปสมทบกับเนลสัน ท่านผู้นี้ได้รับเกียรติยศถึงแก่เนลสันกล่าวว่า “อะไรท่านจะมาให้กระดูกของท่านหักหรือนี่” แต่กระนั้นก็เป็นที่น่ายินดีที่ความเห็นของเซอร์ อเลกซานเดอร์ บอลล์ ได้เป็นมูลเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงในปีต่อมา

มูลเหตุอันสำคัญในการนำอินทรธนูใหญ่มาใช้ ก็คือว่าทหารยามต่างประเทศไม่กระทำความเคารพตามระเบียบแก่บรรดานายทหารเรืออังกฤษดังเช่นเคย โดยที่ยามเหล่านั้นคิดว่าเขาไม่ใช่นายทหาร เพราะไม่มีอินทรธนูใหญ่

ในจักรพรรดินาวีญี่ปุ่น โดยเหตุที่การแต่งกายในเวลาปกติ นายทหารที่ผ่านโรงเรียนนายเรือ กับนายทหารที่เลื่อนขึ้นจากชั้นประทวน แม้เครื่องแต่งกายจะเหมือนกัน แต่นายทหารที่เลื่อนจากชั้นประทวนก็มีที่สังเกตได้เป็นพิเศษ ในเวลาแต่งกายด้วยเครื่องแบบเต็มยศ อินทรธนูของนายทหารที่เลื่อนจากชั้นประทวนไม่มีระย้าห้อย

รูปที่หัวด้ามกระบี่

กระบี่อันเป็นเครื่องหมาย และเครื่องประดับเกียรติยศและอาวุธอย่างหนึ่ง สำหรับนายทหารนั้น ประเทศหนึ่ง ๆ ต่างก็มีรูปและชนิดสำหรับประเทศของตน บางชาติก็คล้ายคลึงกันนั้นมีอยู่บ้าง ราชนาวีอังกฤษได้นำมาใช้กับเครื่องแบบทหารเรือ เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๐๕ และอีก ๑๐ ปีต่อมาผู้บังคับกองเรือและนายทหารที่ไม่ได้ทำการบังคับบัญชาได้รับคำสั่งให้ใช้กระบี่ด้ามดำ และใบกระบี่ไม่รมยาให้เป็นสีน้ำเงิน ในปี ค.ศ. ๑๘๕๓ นายทหารทุกคนใช้ด้ามกระบี่สีขาว เว้นแต่นายทหารชั้นพันจ่า สำหรับหัวด้ามกระบี่ ราชนาวีอังกฤษและเดนมารค เป็นรูปหัวสิงห์โต ซึ่งถือว่าสิงห์โตเป็นสัตว์ที่เก่ง และใช้เป็นตราประจำพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน จักรพรรดินาวีญี่ปุ่นหัวด้ามกระบี่เป็นดอกไม้สาคูระอันเป็นดอกไม้ประจำชาติ ในราชนาวีไทย หัวด้ามกระบี่เป็นรูปหัวช้าง ตามทางสันนิษฐานเข้าใจว่า เป็นประเพณีสืบเนื่องมาแต่ธงชาติของไทยเราแต่ก่อน โดยที่แต่เดิมมานั้น เครื่องหมายอันเป็นธงประจำชาติไทย ใช้ผ้าสีแดงเกลี้ยง ในรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ธงราชนาวีมีรูปจักรอยู่บนพื้นสีแดง ในรัชกาลที่ ๒ ได้เพิ่มช้างสีขาวขึ้นภายในรูป

จักรสีขาว และนับแต่นั้นต่อมา แม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงธงนี้โดยลำดับ แต่ก็ยังคงมีรูปช้างอยู่ด้วย และใช้มาจนตราบเท่าทุกวันนี้ การที่หัวช้างติดอยู่ที่ด้ามกระบี่ หรือมีรูปตราอันเป็นเครื่องหมายของชาติหรือของกษัตริย์นั้น ย่อมจะเป็นเครื่องหมายให้นายทหารระลึกถึงชาติและกษัตริย์ของตน ทุกคราวที่มีการจับกระบี่ นอกจากนั้นเครื่องแต่งกายของนายทหารและทหารเป็นต้นอุณาโลม กระดุม แถบหน้าหมวก ยังนิยมให้มีตราเครื่องหมายของกษัตริย์ผู้เป็นจอมทัพ ด้วยความประสงค์เช่นเดียวกัน สมที่ได้นามว่าราชนาวีอีกด้วย

การขัดกระบี่

การขัดกระบี่ของนักรบหรือนักสู้ ตั้งแต่ดั้งเดิมมานั้นใช้ทางซ้าย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการที่จะชักออกจากฝักได้ถนัดเมื่อต้องการใช้อย่างรวดเร็วด้วยมือขวา เมื่อกระบี่ได้กลายมาเป็นเครื่องหมาย และเครื่องประดับ เกียรติยศ และอาวุธของนายทหาร ก็นิยมใช้ประเพณีนั้นสืบต่อมา แต่กระบี่ที่ใช้ขัดนั้นมีความนิยมเป็นประเพณีต่าง ๆ กันอยู่บ้าง นายทหารเรือของบางประเทศมีกระบี่เป็น ๒ ชนิด คือชนิดยาวและชนิดสั้นที่เรียกว่ามีด

เหน็บ ชนิดสั้นใช้รัดเมื่อแต่งกายทุกครั้ง ชนิดยาวใช้สำหรับรัดเมื่อเป็นทางการแทนชนิดสั้น ในราชนาวีไทย ก็เคยมีการใช้เช่นที่กล่าวนี้ แต่บัดนี้ได้เลิกแล้ว คงเหลือแต่กระบี่เกียรติยศชนิดยาวเท่านั้น ในจักรพรรดินาวีญี่ปุ่น กระบี่ยาวของนายทหารเรือมีเป็น ๒ ชนิด ชนิดธรรมดาสำหรับใช้เป็นทางการ อีกชนิดหนึ่งเรียกว่ากระบี่ซามูไร หรือกระบี่สำหรับนักรบ เป็นกระบี่ประจำตัวและประจำตระกูลในทางการ สำหรับใช้กับการแต่งเครื่องแบบเต็มยศ หรือเวลาสงคราม กระบี่ชนิดนี้ผู้คาดย่อมภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นของสำหรับอวดกันด้วยว่า ตระกูลของผู้นั้นเป็นตระกูลนักรบ

แถบบนปกคอเสื้อกลาสี

บนปกคอเสื้อกลาสี อันเป็นสีน้ำเงินแก่นั้น จะมีแถบสีขาวติดอยู่มากบ้างน้อยบ้าง ในราชนาวีไทยมี ๑ แถบ แต่จะมีความเป็นมาอย่างไรยังไม่พบหลักฐาน ในราชนาวีอังกฤษมี ๓ แถบ โดยปกติสมมติถือกันว่า เป็นที่ระลึกในชัยชนะ ๓ ครั้งของเนลสัน คือที่อ่าวอาบูกีร์ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๗๙๘ ที่โคเปนเฮเกน เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ค.ศ. ๑๘๐๑ และที่ทรา

พัดการ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๐๕ มีผู้เชื่อว่าในการออกแบบครั้งแรกนั้น จำนวนแถบมีเพียง ๒ แถบเท่านั้น การที่มีแถบที่ ๓ เพิ่มเข้ามานั้นเป็นการผิดจากแบบ

การชักธงนาวี

รัฐที่เป็นเอกราชและมีอธิปไตยสมบูรณ์ เมื่อมีเรือรบย่อมมีธงนาวีของตนได้โดยเฉพาะ ถ้าไม่เช่นนั้นแม้จะมีเรือรบต้องใช้ธงนาวีของประเทศที่ให้ความคุ้มครอง

ธงนาวีของประเทศทั้งหลายส่วนมาก ทุก ๆ วันจะชักขึ้นที่เสาธงท้ายเรือ ถ้าเป็นเวลาเรือจอด หรือที่เสากราฟ ถ้าเป็นเวลาเรือเดินเมื่อเวลา ๐๘๐๐ เว้นแต่บางนาวีที่ชักเมื่อดวงอาทิตย์อุทัย และลดลงพร้อมกับดวงอาทิตย์อัสดงคต ที่มาของประเพณีในเรื่องเวลาชักธงนี้ยังไม่พบหลักฐาน ธงนาวีอาจจะชักขึ้นก่อนเวลาดังกล่าวแล้ว ตามประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันก่อนเวลาก็ได้ เป็นต้นว่าเมื่อเรือจะเข้าอ่าวต่างประเทศหรือผ่านกับเรือรบต่างประเทศ เรือสินค้าหรือเรือโดยสาร ส่วนการลดธงลงนั้นธรรมดาจะไม่มีการลดลงก่อนดวงอาทิตย์อัสดงคต แต่กระนั้นก็มีเรื่องที่น่าประหลาดเกี่ยวแก่การลดธงนี้อยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่ง

ได้ปฏิบัติอยู่ที่ยิบรอลตาร์เป็นเวลาหลายปี คือในระหว่างการล้อมยิบรอลตาร์ครั้งหนึ่ง พระราชินีแห่งเสปญ ผู้ซึ่งเคร่งในศาสนาโรมันคาโธลิคได้ทรงปฏิญาณว่า พระนางจะนั่งประทับอยู่ยังพระเก้าอี้ ณ ที่เดียว จนกว่าจะได้เห็นธงอังกฤษที่ชักอยู่เหนือยิบรอลตาร์ลดลง ท่านนายพลอังกฤษเมื่อได้ทราบข่าวนี้ และไม่ประสงค์จะขัดพระทัยของพระนาง และเพราะเขาเองก็ไม่มีความตั้งใจในการล้อมนั้น จึงได้ออกคำสั่งให้ลดธงลงเสียก่อนดวงอาทิตย์อัสดงคตเป็นเวลา ๕ นาที

พิธีธงขึ้นลง

พิธีอันจัดเป็นประเพณีสำคัญของทหารเรือ ซึ่งต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำวันนั้นก็คือ พิธีธงขึ้นและพิธีธงลง ซึ่งพิธีทั้งสองนี้มีการกระทำเหมือนกัน

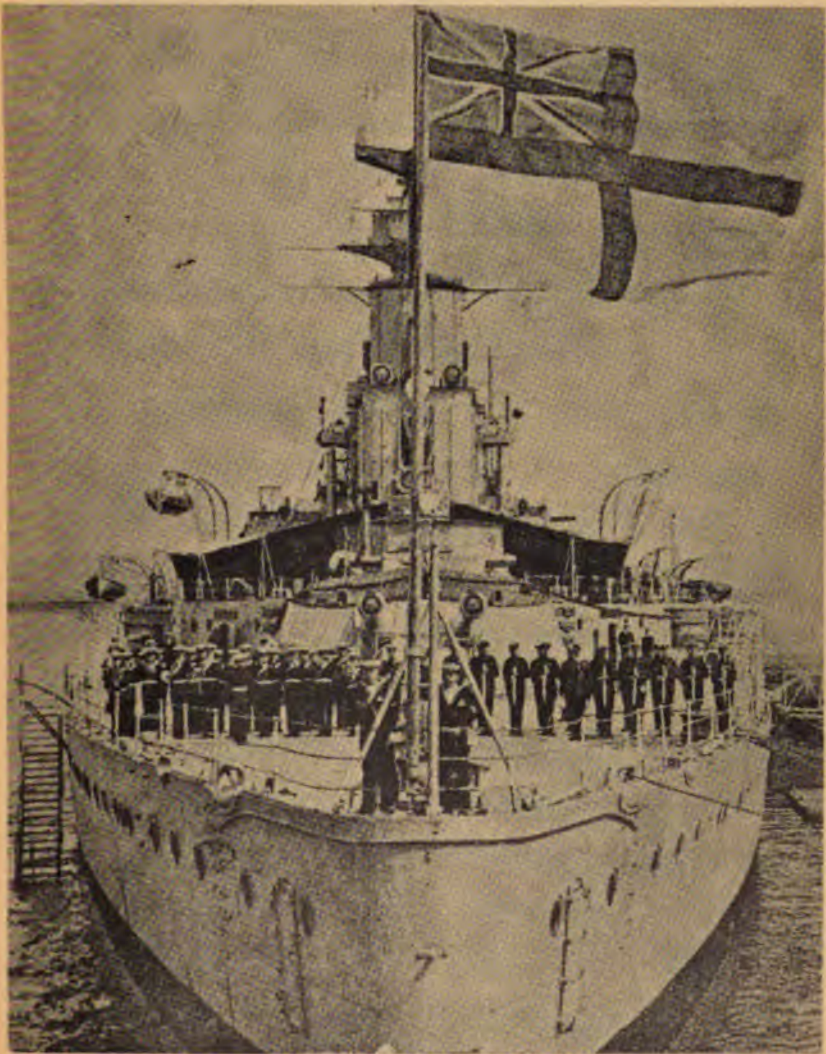
ก่อนถึงกำหนดเวลาธงขึ้นหรือลง ๕ นาที แตรเดี่ยวจะเป่าระวังธง ถ้าเป็นเรือที่มีแตรเดี่ยว นกหวีดเรือเป่าต่อท้ายจ่ายามตะโกนให้ทหารในเรือทราบทั่วกัน แล้วทหารจะมารวมกันที่ดาดฟ้าตามกราบของตน การแต่งกายเรียบร้อยและสวม

หมวก ต่างยืนหันหน้าไปทางท้ายเรือ ยามสองตำแหน่งเป็นผู้เตรียมชักธงขึ้นหรือลง คนหนึ่งถือหางเชือกข้างหนึ่งคอยผ่อนหรือดึงให้พอดีกับเสียงเพลง สุดแต่เรือนั้นจะมีเครื่องบรรเลงอย่างใด ในราชนาวีไทยยามสองตำแหน่งผู้กระทำหน้าที่ชักธงนี้ไม่ต้องสวมหมวก ในราชนาวีอังกฤษคงให้สวมหมวก นายยามใหญ่นำทหารกองเกียรติยศไปยืนที่กลางลำเรือหลังคนชักธง แตรวง แตรเดี่ยว จ่ายามซึ่งเวลานี้ทำหน้าที่เป็นผู้เป่านกหวีดเรืออยู่หัวแถว ทหารยามใหญ่ถือปืนติดดาบเมื่อเวลาธงขึ้นหรือลง นายยามใหญ่บอกทหารในแถวกระทำความเคารพ

เวลาธงขึ้นหรือลง พร้อมกับเวลาที่ระฆังเรือตีบอกเวลาระฆังเรือตีบอกเวลาตามกำหนด

เมื่อเรือจอดหรือเดินทางอยู่ด้วยกันหลายลำ เรือธงหรือเรือหัวหน้า เป็นเรือให้สัญญาณด้วยการสั่งให้ยามยิงปืนเล็กยาว ๑ นัด

การบรรเลงของเครื่องบรรเลงนั้น ในบางนาวีใช้เครื่องบรรเลงแต่ชนิดเดียว เช่นเรือมีแตรวง แตรเดี่ยวไม่ต้องเป่าเพลงคำนับ หรือเรือมีแตรเดี่ยว นกหวีดเรือไม่ต้องเป่า ใน

พิธีธงขึ้นและธงลง

ราชนาวีไทยเพลงที่ใช้บรรเลงเป็นดังนี้ แตรวงบรรเลงเพลงคำติ กลองกับขลุ่ยบรรเลงเพลงมหาชัย แตรเดี่ยวเป่าเพลงชานับ ๓ จบ นกหวีดเรือเป่าเพลงธงขึ้นหรือลงสุดแต่กรณี

เมื่อจบเสียงเพลงแล้วเป็นอันเสร็จพิธี ทหารต่างแยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของตน ถ้าเป็นเวลาธงลง ในราชนาวีไทยเรือที่มีแตรเดี่ยวต้องเป่าเพลงย่ำค่ำต่อท้ายด้วย

เมื่อเรือจอดอยู่ในอ่าวต่างประเทศ สำหรับเรือที่มีแตรวง เมื่อบรรเลงเพลงชาติของตนจบแล้ว ต้องบรรเลงเพลงชาติเจ้าของอ่าวติดต่อกันไป ทหารคงกระทำความเคารพจนกว่าจะบรรเลงจบ ถ้าในอ่าวต่างประเทศนั้น มีเรือต่างชาติจอดทอดสมอร่วมอยู่ด้วย ต่างก็ต้องบรรเลงเพลงชาตินั้น ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน แต่ถ้าหากเรือรบของชาติเจ้าของอ่าวมีร่วมอยู่ด้วย การบรรเลงเพลงชาติคงกระทำแต่ครั้งเดียวเท่านั้น สำหรับเรือรบของเจ้าของอ่าว ที่จอดทอดสมอร่วมกับเรือรบต่างประเทศในน่านน้ำของตนก็ต้องปฏิบัติตามประเพณีที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเช่นกัน ในการบรรเลงเพลงชาตินี้ ที่จะบรรเลงเพลงชาติใดก่อนหลังนั้นย่อม ถืออาวุโสของผู้บังคับ การเรือเป็นประมาณ และกระทำด้วยการถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกันในระหว่าง ประเทศ ที่มีสัญญาทางไมตรีต่อกันเท่านั้น

การเป่าแตรเดี่ยวเพลงย่ำค่ำ

เมื่อกระทำพิธีธงลงเสร็จแล้วนั้น เรือที่มีแตรเดี่ยวต้องเป่าเพลงย่ำค่ำต่อท้ายด้วย ในเรื่องการเป่าเพลงย่ำค่ำต่อท้ายนี้กล่าวกันว่าแต่เดิมในราชนาวีไทยเรา เพลงย่ำค่ำนี้เองคือเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อได้ยกเลิกเพลงนี้แล้ว ก็เปลี่ยนชื่อเป็นเพลงย่ำค่ำ และคงเหลือเป็นประเพณีให้เป่าต่อท้ายเพลงคำนับเมื่อเวลาธงลงสืบต่อมา ในนาวีอื่นจะมีเพลงย่ำค่ำหรือไม่ยังไม่ปรากฏหลักฐาน แต่ตามทางสันนิษฐานเทียบกับประเพณีสากล อาจเป็นได้ว่า เพลงย่ำค่ำนี้อาจเป็นเพลงบอกให้รู้เวลาตามชื่อเพลง หรือเป็นเพลงเรียกประชุมในเวลาเย็นนั้นเอง โดยที่มีประเพณีอยู่ว่า ก่อนค่ำจะต้องมีการประชุมในเรือ ที่เรียกว่า Evening Quarters เพื่อให้เรืออยู่ในฐานะที่พร้อมสำหรับจะทำการรบได้ในเวลากลางคืน ซึ่งแม้ทุกวันนี้ก็จะได้ยินเสียงแตรเดี่ยวเป่าเพลงเรียกประชุม ซึ่งเป็นประเพณีที่ไม่มีใช้ในราชนาวีไทย เว้นแต่เวลามีเหตุฉุกเฉิน

การขานตอบระหว่างเรือเล็กกับเรือใหญ่

ตั้งแต่เวลาดวงอาทิตย์ตกไปแล้ว จนถึงดวงอาทิตย์ขึ้นยามในเรือใหญ่จะถามเรือเล็กที่ผ่านไปมาหรือเข้าใกล้จะมาจอด

ว่า "Boat Ahoy" คำว่า "Ahoy" ครั้งหนึ่งเป็นคำร้องปลุกใจในสงครามของพวกวิคิงส์ ปัจจุบันเป็นคำทักของชาวเรือ

ถ้าเรือเล็กนั้นเป็นเพียงจะเดินทางผ่านไป ไม่แวะที่เรือใหญ่ นายท้ายเรือเล็กนั้นจะขานตอบว่า "Passing"

ถ้าเรือเล็กนั้นจะเข้าจอดที่เรือใหญ่ และผู้ที่จะขึ้นบนเรือเป็น

๑. พระบรมวงศานุวงศ์ นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบว่า "Standard"

๒. นายพลเรือทุกชั้น นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบว่า "Flag"

๓. ผู้บัญชาการกองเรือหรือผู้บังคับกองเรือ นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบนามของกองเรือนั้น

๔. ผู้บังคับหมวดเรือ นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบนามของหมวดเรือนั้น

๕. ผู้บังคับการเรือ นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบนามของเรือนั้น

๖. นายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรและนายทหารอื่น นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบว่า "Aye Aye" คำว่า Aye เป็นคำ Yes ของอังกฤษโบราณ

๗. คนอื่น ๆ นายท้ายเรือเล็กจะขานตอบว่า "No No"

ถ้ายามในเรือใหญ่ ต้องการจะให้เรือเล็กนั้น หยุดอยู่ก่อน หรือห้ามมิให้เขามาจอด จะสั่งว่า "Heave to"

ถ้ายามในเรือใหญ่จะให้เรือเล็กที่สั่งให้หยุดอยู่นั้น เข้ามาจอดได้ จะสั่งว่า "Come along side"

ตัดม้าทิ้งทะเล

ในเรือค้าขาย สมัยเมื่อยังใช้ใบเป็นต้นกำลังทำให้เรือแล่นนั้น ผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นกลาสีประจำเรือ ในครั้งแรกจะได้รับเงินล่วงหน้าเท่ากับค่าจ้างที่ตนจะได้รับในเดือนหนึ่ง เพื่อที่จะได้ใช้เงินจำนวนนี้ไปจัดหาซื้อเสื้อผ้า และเครื่องใช้ ที่จำเป็นต่าง ๆ สำหรับการเดินทาง ฉะนั้นในเดือนแรกนั้น การทำงานของพวกลูกเรือใหม่เหล่านี้ ก็เท่ากับทำงานใช้หนี้เงินล่วงหน้าที่ได้รับมา จึงเมื่อสิ้นเดือนแรกนั้น ลูกเรือเหล่านี้ จะได้จัดทำม้าขึ้นหนึ่งตัวด้วยผ้าใบ แล้วจัดชักรอกขึ้นไปไว้ในที่สูง มีพิธีร้องรำทำเพลงกันต่าง ๆ เป็นที่สนุกสนานเฮฮา ในตอนท้ายของเพลงที่ร้องนั้นมีความว่า เจ้าม้าแก่เอ๋ย ถึงแม้เจ้าจะเป็นม้าฝีเท้าดี เคยแข่งชนะมาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่ถึงวาระ

พิธีการชำระหนี้เงินล่วงหน้าของลูกเรือค้าขาย

ของเจ้าแล้ว ที่เจ้าจะต้องตาย เมื่อจบแล้วก็ตัดเชือกปล่อยให้ม้าลอยลงทะเลไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงว่าหมดหนี้สินในเงินล่วงหน้าที่ได้รับมา ต่อไปนี้พวกเขาเป็นผู้ทำงานมีเงินเดือน และจะต้องได้รับเมื่อสิ้นเดือน

พิธีข้ามอิเควเตอร์

พิธีต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นที่สนุกสนาน อันได้จัดทำขึ้นในเมื่อเรือข้ามอิเควเตอร์นั้น ไม่ทราบว่ามีต้นสายปลายเหตุมาอย่างไร แต่ก็เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วทั่วไปว่า พิธีต่าง ๆ เหล่านี้ได้จัดทำ มานาน แล้วเมื่อเรือข้าม เส้นขนานแลติ จูดที่ ๓๐ และเมื่อเดินเรือผ่านช่องยิบรอลตาร์ ก็ได้จัดทำเหมือนกัน พิธีต่าง ๆ แต่โบราณเหล่านี้เป็นของพวกที่หยาบคายที่สุด และแล้วก็เลยขยายออกไป สำหรับเพื่อจะทำการทดลองดูว่า ลูกเรือซึ่งเป็นคนหน้าใหม่ต่อการเดินทางครั้งแรกนั้น จะสามารถทนต่อชีวิตอันตรากตรำในทะเลได้หรือไม่ แล้วก็เลยถือตามกันมาเป็นประเพณีจนตราบเท่าปัจจุบัน ตามรายงานปรากฏว่าพวกวิคิงส์ในสมัยโบราณได้กระทำพิธีต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อเดินเรือข้ามเส้นขนานแลติจูดต่าง ๆ เป็นที่เชื่อกันว่า พิธีต่าง ๆ

ในปัจจุบันนี้ได้แผ่เข้าไปในหมู่พวกชาวแองเกลส์ แซกซอนส์ และนอร์แมนส์ โดยพวกวิคิงส์นั่นเอง

ในสมัยโบราณได้จัดทำพิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้บนพระสมุทรพระผู้เป็นเจ้าแห่งทะเลทั้งหลายตามนิยายโบราณ ได้รับการเคารพนับถือจากชาวเรือ และมีการแสดงความเคารพต่อราชอาณาจักรใต้ทะเลของพระองค์ เป็นที่นิยมกันว่า ส่วนหนึ่งของพิธีได้จัด ทำกันจนไม่มี ขอบเขตเหมือนเช่นใน สมัยโบราณ จนแม้ทหารเรือเองก็มีความสงสัยในความเป็นอยู่ของพระสมุทรแต่ถึงอย่างไรก็ดี พระสมุทรทุกวันนี้ก็เป็นเจ้าปกครองทะเล ซึ่งได้รับการเคารพนับถือในพิธีต่าง ๆ

ทหารเรือผู้ซึ่งได้เคยเดินทางข้ามอิเควเตอร์มาแล้ว ถูกเรียกว่า "ทหารเรือชั้นลายคราม" บรรดาลูกชายขององค์พระสมุทรเหล่านี้แหละ เป็นผู้ที่ประกอบพิธีซึ่งทำกันในปัจจุบันนี้ เป็นความจริงที่แปลกในธรรมชาติของมนุษย์ แต่ทหารจะต้องประสพความยากลำบากอย่างแสนสาหัส เพื่อที่จะได้เป็นผู้มีความสามารถเช่นเดียวกับบุคคลอื่น

ทหารเรือผู้ที่ได้เดินทางข้ามอิเควเตอร์มาแล้ว จะได้รับประกาศนียบัตรประจำตัว แสดงหลักฐานเป็นพยานในการนี้

ไว้ ในราชนาวีไทย แม้จะได้มีโอกาสทำการเดินเรือข้ามอิเควเตอรกันมาหลายครั้งแล้วก็ดี ยังไม่มีประเพณีการให้ประกาศนียบัตรแสดงหลักฐานเป็นสำคัญ ประเพณีการให้ประกาศนียบัตรนี้ เรือโดยสารก็ได้นำไปใช้กันเป็นส่วนมาก ซึ่งในใบประกาศนียบัตรนั้น จะแสดงว่าได้เคยข้ามอิเควเตอรที่แลติจูด ๐๐-๐๐ และลองกิจูด............และโดยปกติจะกล่าวว่า บรรดานางเงือก พระยานาค ปลาฉลาม ปลาโลมา ปลาดอลฟิน ปลาสเกต (Skate) ปลาไหล ปลิงทะเล กุ้ง ปู ลูกกบและลูกเขียดและสัตว์ที่มีชีวิตในทะเลทั้งหลายเป็นพยานว่า................(นาม) ....เป็นผู้หนึ่งที่ได้เคยข้ามอีเควเตอรมาแล้ว จัดว่าเป็นผู้มีความสามารถพอ และควรได้รับเกียรติยศเข้าอยู่ในคณะของเรา และจดนามลงในบัญชีตามประเพณีอันศักดิ์สิทธิ์แห่งห้วงสมุทร ตามเยี่ยงอย่างมีมาแต่โบราณกาล

ตามปกติ พิธีต่าง ๆ ที่ได้จัดทำในนาวีปัจจุบันนั้น เป็นการวิจิตรพิศดาร และไม่เป็นการทารุณเกินไป เว้นแต่การบังคับให้ลงในถังน้ำ การทำให้สะดุ้งด้วยไฟฟ้าโดยผี และพิธีโกนหนวด ในเรือค้าขาย การทำพิธีนี้ ยังมีการกระทำที่เป็นการทารุณต่อร่างกายอยู่ นายทหารในสหปาลีรัฐนาวี ใช้วิธี

ซื้อความทารุณด้วยเบียร์ ในราชนาวีไทยมีการให้ค่าจ้างแก่คณะของพระสมุทรด้วยเบียร์และบุหรี่ เพื่อให้แสดงการเล่นต่าง ๆ ทั้งนี้เข้าใจว่าในนาวีอื่นทั่วไปก็เป็นเช่นกัน เพื่อเป็นการสนุกสนานและเพิ่มความครึกครื้นในพิธีให้ยิ่งขึ้น นอกจากพิธีที่เป็นการทารุณแล้ว นายทหารผู้น้อยก็ต้องเข้าร่วมพิธีด้วยกันทุกคน

ทหารที่อาวุโสมากที่สุด และมีท่าทางเป็นคนมีสง่ามากที่สุดจะถูกเลือกให้เป็นองค์พระสมุทร ผู้ช่วยคนแรกของพระองค์คือปีศาจใต้ทะเล แม่พระคงคานั้นจัดหาตัวแสดงจากทหารที่มีรูปร่างสวย ใช้สาหร่ายทะเลและปุยเชือก เอามาทำเป็นเครื่องแต่งกายอย่างประณีต ราชสำนักนั้นโดยปกติประกอบไปด้วยอาลักษณ์ อายุรแพทย์ ทันตแพทย์ ผี และคนอื่นๆซึ่งเหมาะแก่การแต่งกายแปลกๆ พวกหมีนั้นมีงานที่ลำบากและเคร่งเครียดโดยต้องยืนอยู่รอบถังน้ำผ้าใบ ซึ่งทำขึ้นและตั้งไว้ห่างจากที่ทำพิธีออกไป เขาต้องยืนอยู่นิ่งๆ จะเคลื่อนไหวหรือกระดุกกระดิกอย่างใดไม่ได้

พอตกกลางคืนวันก่อนที่เรือจะเดินทางข้ามอิเควเตอร์ เป็นประเพณีที่ปีศาจใต้ทะเลจะขึ้นมาบนเรือ พร้อมด้วยสาส์นของ

องค์พระสมุทร ซึ่งมีมาถึงผู้บังคับการเรือหรือนายเรือ แจ้งให้ทราบถึงเวลาที่พระองค์ต้องพระประสงค์จะให้เรือ หยุดรับเสด็จพระองค์พร้อมด้วยบริพาร และขอทราบจำนวนคนในเรือทั้งหมดที่จะเข้าเฝ้าพระองค์ การต้อนรับปีศาจใต้ทะเลนี้ โดยปกติทำกันในเวลากลางคืน และอาจทำให้เป็นฉากที่น่าจะจดจำไว้ได้เป็นอย่างดีที่สุดด้วย เรือหยุดเครื่องจักร ในท่ามกลางแสงเดือนอันหริบหรี่สลัว และในท่ามกลางน้ำทะเลที่วน ปีศาจใต้ทะเลก็จะปรากฏตัวขึ้นจากหัวเรือตอนที่ใช้ เป็นที่ทำ การโซ่สมอหรือไม่ก็ขึ้นมาทางหัวเรือ เพื่อทำการยื่นสาส์นของพระสมุทร โดยปกติปีศาจใต้ทะเลจะได้รับ การต้อนรับจาก ผู้บังคับการเรือหรือนายเรือและนายยามบนสะพานเดินเรือ

ส่วนหนึ่งของการสนทนาตามประเพณีมีดังต่อไปนี้

พิธีตามประเพณีโบราณ

ปีศาจใต้ทะเลขึ้นมาบนเรือ แล้วขึ้นไปบนสะพานเดินเรือ

ปีศาจกล่าวแก่นายยาม: เรือใครกันนี่!

นายยาม: เรือข้าพเจ้าเอง

ปีศาจ:	เรืออะไร?
นายยาม:	เรือ ... ...(บอกนามเรือ)
ปีศาจ:	เดินเข็มอะไร?
นายยาม;	........(บอกเข็มที่เรือเดิน)
ปีศาจ:	ดีแล้ว เรารอการมาถึงของเรือท่านอยู่นานแล้ว ท่านจะต้องไปแจ้งให้ผู้บังคับการ (นายเรือ) ของท่านทราบว่า ตัวเราคือปีศาจใต้ทะเล ถือสาส์นขององค์พระสมุทรมาเพื่อมอบให้
นายยาม:	ทราบแล้ว

นายยามหายไปสักสองสามนาที แล้วกลับมาที่ปีศาจใต้ทะเล

นายยาม:	ท่านผู้มีเกียรติ ผู้บังคับการเรือ (นายเรือ) กำลังรอท่านอยู่ (บอกทางไปยังที่จัดต้อนรับ)
ปีศาจ;	ขอบใจ (เดินไปยังที่จัดต้อนรับ เพื่อพบกับผู้บังคับการเรือหรือนายเรือ)

บริพารของพระสมุทร

การลงอาบน้ำในถัง

ถ้าการพบระหว่างผู้บังคับการเรือหรือนายเรือกับปีศาจใต้ทะเล ได้จัดให้มีขึ้นที่ดาดฟ้าท้ายเรือ ทหารทุกคนได้รับอนุญาตให้เดินตามปีศาจใต้ทะเลไปยังที่นั้นได้

ผู้บังคับการเรือกล่าวแก่ปีศาจ: สวัสดี

ปีศาจ: สวัสดี ท่านผู้บังคับการเรือ (นายเรือ) เราไม่ได้พบกันหลายปีมาแล้ว

ผู้บังคับการเรือ: ถูกแล้วตั้งแต่ครั้งเรือ ... (บอกนามเรือ)

ปีศาจ: เราถือสาส์นจากองค์พระสมุทรเพื่อมาให้แก่ท่าน

ผู้บังคับการเรือ: ยินดีเป็นอย่างมาก ที่จะได้ทราบข้อความในสาส์นนั้น

ปีศาจใต้ทะเลอ่านสาส์น แล้วสัมผัสมือกับผู้บังคับการเรือหรือนายเรือ

ปีศาจ: เราจะพบท่านอีกในวันพรุ่งนี้ ใน

การตามเสด็จพระสมุทรนายของเรา
สวัสดี

ปีศาจใต้ทะเลเดินหายไปทางหัวเรือ

ในวันรุ่งขึ้นเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างพร้อม ที่จะต้อนรับ องค์พระสมุทรและบริพารแล้ว ต้นหนรายงานแก่ผู้บังคับการเรือให้ทราบว่า เรือกำลังอยู่บนเส้นอิเควเตอร์ ปีศาจใต้ทะเลปรากฏตัวขึ้นและบอกแก่นายยามว่า ขอให้ไปรายงานแก่ผู้บังคับการเรือ (นายเรือ) ให้ทราบว่า พระสมุทรและบริพารเสด็จมา มองเห็นอยู่ข้างหน้าโน่นแล้ว ธงประจำองค์พระสมุทรได้ถูกชักขึ้น เมื่อพระสมุทรและบริพารในราชสำนักของพระองค์เสด็จขึ้นมาบนดาดฟ้าเรือ แตรเป่าตรง นายทหารและทหารรวมกันที่ดาดฟ้าหรือ ณ ที่กำหนดไว้ องค์พระสมุทรเสด็จไปยังท้ายเรือพร้อมด้วยข้าราชบริพาร

พระสมุทรเมื่อพบกับปีศาจ; ดีจริง เออ! ดีจริง ช่างเป็นเรือที่
งามอะไรอย่างนี้ เสียแต่มีคนที่ไม่
เคยทะเลมาด้วยเป็นจำนวนมากมาย

นายยามเข้ามากระทำความเคารพและรายงานด้วยความอ่อนน้อม และรายงานให้ทราบว่า ผู้บังคับการเรือ (นายเรือ) กำลังรอการเสด็จของพระสมุทรและราชบริพาร อยู่ด้วยความกระตือรือร้น นายยามเดินออกไป แล้วผู้บังคับการเรือและพระสมุทรต่างเดินเข้าหากัน

ผู้บังคับการเรือ: ข้าแต่พระสมุทรผู้เป็นใหญ่ ทหารทั้งหลายในเรือนี้ต่างมีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้เห็นพระองค์เสด็จมายังเรือ พร้อมด้วยบริพารอย่างถ้วนหน้าและต่างก็มีความยินดีที่จะได้เข้าเฝ้าพระองค์อยู่ทุกคนด้วยอีกเหมือนกัน

พระสมุทร: เราเองก็ยินดีอยู่เหมือนกัน (แล้วกล่าวคำปราศรัยสั้นๆ)ขอให้เราแนะนำให้ท่านรู้จักกับนักเดินเรือของเราซึ่งเคยเดินทางข้ามอิเควเตอรมาแล้ว เรามีความ ยินดีที่ ได้พบกับ ท่านอีกครั้งหนึ่งผู้บังคับการเรือ และได้

เตรียมพร้อมที่จะทำงานเพื่อจัดให้ผู้ที่ไม่เคย ทะเลได้มี สภาพและคุณสมบัติเป็นที่เหมาะ สมต่อการ งานในทะเลต่อไปแล้ว

ผู้บังคับการเรือ; ขอให้ข้าพเจ้าชี้แจงให้ทราบถึงความจริงที่ข้าพเจ้า ได้ มีนาย ทหารผู้น้อยและทหารเป็นอันมากในเรือนี้ ซึ่งยังได้รับใช้การงาน ไม่นานเพียงพอที่จะได้มี โอกาสมาเยี่ยม ราชอาณาจักรของพระองค์ และเป็นผู้ที่เคยข้ามอิเควเตอรมาแล้ว ข้าพเจ้าขอให้ พระองค์ได้ ประทานกรุณา เป็นอย่างมากแก่เขาเหล่านั้นด้วย

พระสมุทร: อา! ผู้บังคับการเรือ ไม่ได้ละ ไม่ได้เราจะต้อง ทำอย่าง จริงจัง และ เป็นการตรงไปตรงมาที่สุด

แล้วผู้บังคับการเรือก็แนะนำนายทหาร ซึ่งได้เคยข้ามเส้นอิเควเตอรมาแล้วแต่กาลก่อนแก่พระสมุทร ต่อจากนั้นนายทหาร

เหล่านี้จะได้ไปสนทนาปราศรัยกับบริพารของพระสมุทรที่ใกล้ชิดพอสมควรแก่เวลา

ผู้บังคับการเรือ: ข้าแต่ท่าน ผู้เป็น ใหญ่ ใน ห้วงมหาสมุทรอันไพศาล ข้าพเจ้าขอมอบการบัง คับบัญชา ในเรือ ให้แก่พระองค์ท่านนานเท่าที่มีประสงค์

พระสมุทร: ดีแล้ว ผู้บังคับการเรือ ขอบใจท่าน (แล้วหันไป ตรัสแก่ นักเดินเรือ ของพระองค์) นักเดินเรือของพระสมุทรเดินขึ้นไปบนสะพานเดินเรือ และตั้งเข็มไปตามที่กำหนด

ราชบริพารตามเสด็จพระสมุทรไปยังที่ประทับ เมื่อพระสมุทรประทับเรียบร้อยแล้ว พิธีก็เริ่มด้วยนายทหารก่อน

ตัวละคร

แม่พระคงคา พระสมุทร ลูกหลวง

บีศาจใต้ทะเล (เลขานุการของพระสมุทร)

อนุศาสนาจารย์
นักเดินเรือ
นายยามประจำวัน
ผู้พิพากษา
ทนายความ
ช่างตัดผม
แพทย์
หมี
ตำรวจ

ต่อไปนี้จะได้นำตัวอย่างการข้ามอิเควเตอร์มาเล่าไว้พอสมควร

การข้ามอิเควเตอร์ของ ร.พ.ท. มหาจักรี

โดยเหตุที่การข้ามอิเควเตอร์ครั้งนั้น (๓ ส.ค. ๗๒) มีผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นทหารเรือชั้นลายครามน้อย พิธีจึงจัดให้มีตัวละครดังนี้ พระสมุทร แม่พระคงคา กัลบก แพทย์ หมี ภายในเครื่องแต่งกายเท่าที่จะหาได้ในเรือ มีผ้าใบ ผ้าธง ด้ายโท สี เขม่าไฟฯ

เมื่อ ร.พ.ท. มหาจักรีและร.ล.พระร่วง เรือตามเสด็จมาถึงเส้นอิเควเตอร์ ต่างก็ลงสมอ ร.ล. พระร่วงยิงสลุตคำนับ เมื่อ

สัญญาณแสดงว่าพระสมุทรกับราชบริพารเสด็จขึ้นมาบนเรือแล้ว นายยามได้ไปทำการต้อนรับเสด็จ พระสมุทรได้ทรงรับสั่งถามถึงนามเรือ และวัตถุประสงค์ในการเดินทางครั้งนี้ เมื่อนายยามได้ทูลตอบให้ทราบตามความประสงค์แล้ว ได้เชิญพระสมุทรเสด็จไปประทับ ณ ที่ซึ่งจัดไว้ทางท้ายเรือ โดยมีแตรเดี่ยวเป่าเพลงเดินนำ ณ ที่นี้ผู้บังคับการเรือได้เข้าเฝ้า พร้อมด้วยทหาร ประจำเรือทั้งหมด และทำการรับรอง พระองค์กับราชบริพาร

ต่อจากนั้น พระสมุทรได้ทรงกล่าวคำปราศรัยเป็นใจความว่า ตามประเพณีของชาวเรือ ย่อมถือเคร่งอยู่ในการทำพิธีข้ามอิเควเตอร์ และองค์พระสมุทรเองก็เคร่งอยู่ในพิธีนี้เช่นเดียวกัน ฉะนั้นถ้าผู้ใดละเลยเสีย พระองค์จะไม่ยกโทษให้เลย จะตามไปรบกวนให้ปราศจากความสุขอยู่เสมอ พระองค์ทรงยินดีที่เห็นทหารในเรือมาประชุมพร้อมกัน แล้วพระองค์ก็กล่าวคำอวยพรให้ทหารประสพแต่ความสุขสำราญทุกประการ เมื่อจบแล้วทหารได้ร้องชโยขึ้นพร้อมกัน แล้วพิธีตัดผม โกนหนวด รับประทาน ยาและ รับประ น้ำพระพุทธมนต์ ก็เริ่ม เป็นลำดับ จนตลอดทั่วทุกคน

การข้ามอิเควเตอรฺของเรือรังกวานเยอรมันครั้งสงครามโลก

พิธีนี้ได้จัด ให้ทหารประจำเรือคนหนึ่งแสดงเป็นตัวตริตัน บริพารของพระสมุทร แต่งกายด้วยผ้าปูที่นอน แล้วมาประกาศแก่ผู้บังคับการเรือว่า เขาเป็นผู้ได้รับคำสั่งจากองค์พระสมุทรให้มาแจ้งว่า พระองค์จะเสด็จมายังเรือวูลฟฺพร้อมด้วยบริพารด้วยความเต็มพระทัย เพื่อทรงจัดการกระทำพิธีรับศีลอันศักดิ์สิทธิ์ให้แก่บรรดาทหารประจำเรือ ที่ยังมิได้เคยข้ามอิเควเตอรฺมาแต่ก่อน กับทรงหวังว่าจะได้รับการต้อนรับโดยสมควรแก่เกียรติยศ ผู้บังคับการเรือได้ตอบว่า ท่านมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติยศ อันยิ่งใหญ่ ที่พระ สมุทรจะ ได้เสด็จมา สู่เรือในครั้งนี้ และได้เตรียมพร้อมอยู่แล้วในอันที่จะปฏิบัติการทุกสถานจนสุดความสามารถ เพื่อให้พระองค์ท่านได้ทรงเกษมสำราญ แล้วผู้บังคับการเรือก็เลี้ยงเบียรฺและบุหรี่แก่ตริตัน เมื่อเสร็จแล้วตริตันก็ลากลับไป

วันรุ่งขึ้น (วันเรือข้ามอิเควเตอรฺนั้นไม่ทราบชัด แต่อยู่ในระหว่างปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ หลังจากวันตรุษกับวันที่ ๑๕ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๗) องค์พระสมุทร พระผู้ทรงสมบูรณาญาสิทธิราชแห่งห้วงสมุทรอันไพศาล พร้อมด้วยพระ

ชายา (แม่พระคงคา) และเชตีส์ผู้ตามเสด็จก็ปรากฏขึ้น การแต่งองค์คงใช้ผ้าปูที่นอนตามอย่างตริตัน ทูตผู้มาแจ้งข่าวล่วงหน้า พระมัสสุอันยาวเฟื้อยของพระสมุทร ได้ถูกลมพัดสบัดปลิวอยู่ไปมา บนเบื้องศีรษะของเชตีส์ ซึ่งแสดงว่าเป็นบุรุษเพศนั้น ก็มีปุยเชือกบ้านยาวลงมาจดดาดฟ้าเรือ ซึ่งสมมติว่าเป็นผม บุคคลอื่นในกระบวนเสด็จล้วนแต่งกายน่าขบขันทั้งนั้น พวกผิวดำมอมตัวด้วยน้ำมันและเขม่าไฟในปล่อง ตลกหลวงสรวมหมวกทรงสูงสำหรับเข้าสมาคม และสรวมเสื้อหลังยาว ช่างตัดผมถือมีดโกนไม้เล่มมหึมา โฆษกก็แสดงโวหารอันไพเราะน่าฟังอยู่ตลอดเวลา ผู้บังคับการเรือได้ออกคำสั่งให้ผู้ที่จะต้องรับศีลทั้งหมดยืนตรงรับเสด็จ แล้วท่านเองนำเสด็จพระสมุทรพร้อมด้วยพระชายา และข้าราชบริพารของพระองค์ ไปสู่ที่รับเสด็จ องค์พระสมุทรประทับบนบัลลังก์ ซึ่งจัดไว้บนฝาปิดช่องแสงสว่างของห้องโถง

เมื่อพระสมุทรประทับเรียบร้อยแล้ว ก็มีพระดำรัสว่าพระองค์พร้อมแล้วที่จะทรงกระทำพิธีตามธรรมนิยมของชาวเรือ ผู้บังคับการเรือ ได้ทูลตอบ ขอบพระ กรุณาในการ ที่พระองค์ได้

อุตสาหเสด็จมาเยือนถึงเรือ และกราบทูลให้พระองค์ทรงทราบถึงความเต็มใจที่จะขอรับศีล

ต่อจากนั้นได้เริ่มพิธีรับศีลตามประเพณี ผู้บังคับเรือเป็นคนแรกที่เข้ารับศีลก่อน พระสมุทรได้ยื่นกล้องส่องตา ซึ่งทำด้วยขวดแชมเปญผูกติดกันให้ และรับสั่งว่า ให้ส่องดูท้องฟ้าเพื่อหาเส้นอิเควเตอร พอผู้บังคับการเรือยกกล้องขึ้นส่อง เหล้าในขวดก็ไหลเทราดลงบนศีรษะตลอดถึงเท้า แล้วนายทหารอื่นตลอดจนทหารประจำเรือ นักบินประจำเครื่องบินวูลฟุน้อยและนักบินตรวจการณ์ก็ได้รับกล้องจากพระสมุทรให้ส่องหาเส้นอิเควเตอรด้วยกันทุกคน แต่พิธียังไม่เสร็จเพียงเท่านั้น ถัดจากบัลลังก์ของพระสมุทรไปเพียงเล็กน้อย มีถังอาบน้ำทำด้วยผ้าใบถังหนึ่ง ใส่น้ำไว้สูงประมาณ ๕ ฟุต ที่ข้างถังมีช่างตัดผมของพระสมุทรกำลังละลายฟองสะบู่ใส่ถังอยู่ ผู้ที่ส่องกล้องดูเส้นอิเควเตอรมาแล้ว ต้องไปอาบน้ำในถังนี้ ข้างถังอาบน้ำอีกด้านหนึ่ง มีปล่องผ้าใบรับลม ซึ่งได้เอามาใช้สำหรับผู้ที่อาบน้ำแล้วคลานลอดออกไป เมื่อผู้ใดลอดเข้าไปแล้ว บริพารของพระสมุทร ๒ นาย ก็เอาสูบน้ำดับเพลิงฉีดเข้าไปในปล่องนั้นทั้งสองข้าง ครั้นถูกปล่อยออกจากปล่องนี้แล้ว บริพารอีกนายหนึ่งก็

เอาฟองสบู่ละเลงหน้าเข้าให้อีกอย่างไม่ปราณี แล้วส่งตัวไปให้ช่างตัดผมทำการโกนหนวดด้วยมีดโกนไม้ ทุกคนต้องอาบน้ำชำระร่างกายอีกครั้งหนึ่งจึงจะเป็นอันเสร็จพิธี นับว่าเป็นการให้ความสนุกสนานทั่วหน้ากัน

ก่อนพระสมุทรเสด็จกลับ พระองค์ได้ทรงประทานตรารูปใบจักรขนาดใหญ่ให้แก่ผู้บังคับการเรือ นักบินได้รับตรารูปเครื่องบิน และทุกคนได้ตราซึ่งทำเป็นรูปตามตำแหน่งหน้าที่ของตนด้วยกันทั้งนั้น

ฉากสุดท้ายของพิธี มีขอทานคนหนึ่งออกมาแสดงการเล่นต่าง ๆ ได้รับเบียร์และบุหรี่เป็นรางวัลหอบใหญ่ถนัด

การข้ามอิเควเตอร์ของเรือโดยสาร "จินการา"

ก่อนเรือจะข้ามอิเควเตอร์วันหนึ่ง ที่กระดานป้ายในเรือได้ติดข้อความวิทยุโทรเลขไว้ดังนี้

"นายเรือ จินการา

จะมาขึ้นเรือพรุ่งนี้เวลา ๑๐๐๐ บอกผู้โดยสารทั้งหลายให้นำเอาประกาศนียบัตรการข้ามอิเควเตอร์มาแสดง ถ้าไม่มีหรือนำมาแสดงไม่ได้ ให้แจ้งให้ทราบ

ว่าต้องไปรวมกันอยู่ที่ดาดฟ้าใกล้สระอาบน้ำ (ถ้าทำได้ให้แต่งกายด้วยเครื่องชุดอาบน้ำ)

กำลังมีงานด่วน

พระสมุทร"

วิทยุโทรเลขฉะบับนี้ สมมติว่าพระสมุทรได้ส่งมาให้ทางเรือทราบ แล้วนายเรือแจ้งให้ผู้โดยสารทราบอีกต่อหนึ่ง

วันรุ่งขึ้น (๑๓ มี.ค. ๗๗) เรือข้ามอิเควเตอร์ พอใกล้ถึงกำหนดเวลาที่พระสมุทรจะเสด็จมา ผู้โดยสารได้ไปรออยู่ ณ ที่กำหนดนั้น ภายในเครื่องแต่งกายตามหมาย เป็นการพร้อมเพรียงกัน เมื่อถึงกำหนดเวลา เสียงแตรกระทั่งขึ้นเป็นกังวาล ท่านผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ในทะเลพร้อมด้วยบริพารถือกรรไกร มีดโกน ขวาน และนายแพทย์ก็มาถึงเรือ องค์พระสมุทรได้กล่าวคำปราศรัยและสนทนากับผู้ที่เฝ้าอยู่ ณ ที่นั้นตาม ธรรมเนียมและด้วยสันถวไมตรีจิต แล้วประกาศว่าผู้ที่เคยข้ามอิเควเตอร์แล้วให้นำประกาศนียบัตรมาแสดง ไม่มีผู้ใดนำมาแสดงเลย แม้จะมีผู้อ้างว่าได้เคยข้ามแล้ว พระสมุทรก็ไม่ยอมฟัง

ต่อจากนั้นได้ลงมือจัดการกับผู้โดยสาร เป็นราย บุคคลไป มีการตรวจโรคด้วยเครื่องฟังเสียงขนาดยักษ์ และใช้ฆ้อนเคาะ

เมื่อเสร็จจากการตรวจโรคแล้ว ก็มาถึงการโกนหนวดโกนเคราด้วยมีดโกน ขวาน ใช้ปูนขาวละลายน้ำทำเป็นสบู่โกนหนวด แล้วอาบน้ำละลายปูนขาวผสมสีต่าง ๆ การสระผมนั้นใช้ไข่ดิบต่อยราดลงบนศีรษะทำเป็นยาสระผม การดื่มเหล้านั้นใช้น้ำสะบู่กับสีแดง ซึ่งจัดว่าเป็นเหล้าอย่างดีสำหรับรับศีล นอกจากนั้นขนมต่าง ๆ ที่เลี้ยงล้วนสะอิดสะเอียนทั้งสิ้น เมื่อเสร็จจากพิธีเหล่านี้แล้ว จึงอาบน้ำในสระอีกครั้งหนึ่ง ผู้โดยสารที่เป็นสตรีก็ถูกพระสมุทรทำพิธีแต่น้อย ถ้าเป็นผู้ชายก็หนักมือหน่อย ยิ่งถ้าเป็นผู้คุ้นเคยหรือตัวจอมก็ถูกเข้าอย่างหนักมือทีเดียว เมื่อเสร็จการทำพิธีข้ามอิเควเตอรแล้ว มีการแจกประกาศนียบัตรการข้ามอิเควเตอรให้ไว้เป็นสำคัญทุกคน

การเยี่ยมคำนับ

เนื่องจากการที่เรือต้องเคารพซึ่งกันและกันนั้นเอง เมื่อเรือรบของประเทศต่างกันมาจอดร่วมกันในอ่าว จึงได้เกิดมีประเพณีการเยี่ยมคำนับกันขึ้น โดยที่ฝ่ายที่จอดอยู่ก่อน ส่งนายทหารยศไม่เกินกว่านายเรือเอกไปเยี่ยม เพื่อไต่ถามถึงการเดินทางและความประสงค์ในการที่จะเดินทางต่อไป ตลอดจนขอทราบนามเรือและนามของผู้บังคับการเรือ และกล่าวรับรองว่า

จะช่วยเหลือการขัดข้องใด ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้ด้วยความยินดี เสร็จแล้วผู้บังคับการเรือที่มาจอดใหม่ จึงไปเยี่ยมผู้บังคับการเรือหรือนายพลเรือ ถ้ามี ยังเรือลำที่ส่งนายทหารลาดตระเวนมานั้น และมีการเยี่ยมตอบกันในระหว่างผู้บังคับการเรือต่อผู้บังคับการเรือ หรือนายพลเรือ หรือผู้แทนของนายพลเรือ ถ้ามีเรือชาติเดียวกันหลายลำก็ทำแต่เรือธง แต่จะทำให้ครบถ้วนทุกลำก็ได้ ถ้ามีเวลาพอ ถ้าเป็นเรือหลายชาติต้องกระทำจนครบ เมื่อวันเดียวกระทำการเยี่ยมคำนับไม่หมด ต้องกระทำในวันต่อมาในโอกาสแรกที่จะทำได้เสมอ นอกจากจะมีการเยี่ยมคำนับกันใน ระหว่าง ผู้บังคับการเรือ ทั้งหลายที่ได้จอด ร่วมอ่าวกันแล้ว ประเพณียังใช้ตลอดจนถึงผู้บังคับบัญชาทหารบนบกและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารอื่น ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประเทศเจ้าของเรือรบ ซึ่งประจำอยู่ ณ ท่าเรือนั้นด้วย ในการเยี่ยมคำนับนี้ อาจมีการยิงสลุตด้วยก็ได้

การวางพวงมาลาอนุสาวรีย์ทหารเสียชีวิตในสงคราม

การเยี่ยมคำนับนั้นเป็นการกระทำในระหว่างผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยกัน และได้รับการเยี่ยมตอบ ภายหลังสงครามโลกปี ค.ศ. ๑๙๑๔–๑๘ ได้เกิดมีประเพณีวางพวงมาลาอนุสาวรีย์

การเยี่ยมแสดงความยกย่องสรรเสริญผู้เสียสละเพื่อชาติ

ทหารเสียชีวิตในสงครามขึ้น โดยที่ประเทศทั้งหลายผู้เป็นฝ่ายในสงครามทั้งสอง ต่างได้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นไว้เป็นที่ระลึกในตำบลต่าง ๆ ทั้งในดินแดนของรัฐเองและในเมืองอื่น เมื่อทหารของประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรีต่อกัน ได้มีโอกาสเดินทางไปยังดินแดนที่ตั้งอนุสาวรีย์นั้นแล้ว ก็จะถูกยกย่องขึ้นโดยปริยายว่าเป็นผู้แทนของชาติหรือของกองทัพหน่วยใดที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ ในการที่ได้เคยมีสัมพันธไมตรีในทางทหารต่อกันมา และได้เคยร่วมน้ำใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการต่อต้านราชศัตรู นำพวงมาลาไปวาง เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นน้ำใจ ในการที่ได้พลอยมีความเศร้าสลดใจ ที่ทหารเหล่านั้นต้องมาเสียชีวิตลงและอีกทางหนึ่งนั้นก็เป็นการนิยมยินดีในการที่ประเทศนั้น ได้มีบุคคลผู้กล้าหาญ และมีใจรักชาติอย่างเต็มเปี่ยม แม้ชีวิตก็ยอมสละได้ ทำการป้องกันธรรมให้ดำรงอยู่ และป้องกันซึ่งเอกราชของชาติไว้ ผู้นำพวงมาลาไปวางนั้น เมื่อได้จัดวางยังที่แล้วและกระทำความเคารพแล้ว จะได้ทำกิริยาอยู่ในอาการสงบพึงพิจารณาด้วยการปลงและจดจำ ทอดสายตาไปทั่วอนุสาวรีย์เมื่อมีการปฏิบัติตามประเพณีนี้ ผู้เป็นเจ้าของดินแดนอันอนุสาวรีย์นั้นได้สร้างไว้เป็นที่ระลึกจะได้จัดกองเกียรติยศ วางยาม

ตามตำแหน่ง พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่มาประชุม ณ ที่นั้นตามสมควร ประเพณีในเรื่องนี้ย่อมกระทำกันทุกประเทศ แม้เป็นประเทศที่ได้เคยเป็นศัตรูกันมาในสงครามครั้งนั้นก็ตาม นอกจากนั้นถ้ามี อนุสาวรีย์ทหาร เสียชีวิต เช่นนี้ของฝ่ายตนอยู่ในดินแดนเช่นว่านั้น เช่น ณ ที่สถานทูตเป็นต้น ก็มีประเพณีกระทำเป็นการภายในเช่นกัน

การเยี่ยมห้องโถง

นายทหารเรือของประเทศทั้งหลายนั้น แม้จะเป็นประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันก็ตาม แต่เมื่อพบปะกันหรือเรือมาจอดร่วมอ่าวเดียวกัน ย่อมคบหาสมาคมกันฉันท์มิตรเสมอ ในการนี้จะมีการเชิญอีกฝ่ายหนึ่งไปในงานสโมสรสันติบาตใดๆซึ่งจัดขึ้นเป็นงานเฉพาะ หรือร่วมในงานที่มีอยู่แล้วตามกำหนด หรือเชิญให้เป็นสมาชิกของสมาคมหรือสโมสรใด ๆ เป็นพิเศษ ในชั่วระยะเวลาที่เรือพักอยู่ยังท่านั้น และได้รับสิทธิอย่างเช่นสมาชิกทุกประการ แต่สำหรับระหว่างเรือต่อเรือ และเป็นการเยี่ยมเยียนต่อกัน ซึ่งไม่ใช่เป็นทางการ นายทหารของเรือลำหนึ่งจะไปเยี่ยมห้องโถงนายทหารของอีกลำหนึ่งซึ่งจอดร่วมอ่าวเดียวกัน

จะเป็นเรือของเจ้าของอ่าวนั้นเองหรือไม่ก็ตาม เพื่อพบปะสนทนาวิสาสะกันอย่างฉันท์มิตรอันสนิท และผู้ที่มีชีวิตอันโลดโผน เผชิญภัย และตรากตรำต่อความร้ายของทะเลมาด้วยกัน และมีการกระทำตอบซึ่งกันและกัน เช่นการเยี่ยมคำนับอันเป็นประเพณีตามทางการเหมือนกัน ข้อห้ามมีอยู่ว่า แม้จะชอบพอสนิทสนมกลมเกลียวกันสักปานใดก็ตาม การเยี่ยมห้องโถงนายทหารจะทำก่อนการเยี่ยมคำนับไม่ได้

การแสดงอัธยาศัยไมตรี

เมื่อเรือรบเข้าไปจอดในอ่าวต่างประเทศ เป็นประเพณีที่เรือนั้นจะต้อง แสดงอัธยาศัยไมตรี ต่อกันตามแบบ ธรรมเนียมการนี้มีในงานของชาติเป็นต้น เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทำการอย่างใด อีกฝ่ายหนึ่งก็กระทำตามเช่นกัน เป็นต้นว่าฝ่ายหนึ่งแต่งธงราว เพราะตรงกับวันชาติของตน หรือวันประกาศอิสรภาพ หรือวันฉลองชัยชนะ หรือทำการลดธงครึ่งเสาเป็นการไว้ทุกข์ในการที่บุคคลสำคัญของชาติต้องเสียชีวิตเป็นต้น เรือรบของชาติที่อยู่ในอ่าวร่วมกัน ต้องแสดงอัธยาศัยไมตรี กระทำตามเสมือนหนึ่งว่าเป็นงานของชาติตนด้วย

การขอบคุณและอวยพร

เนื่องจากเหตุที่เรือรบของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันมักจะแวะเยี่ยมหรือเดินทางตรงไปเยี่ยมท่าเรือต่างประเทศ อันเรียกกันว่านโยบายการอวดธงนั้น ฝ่ายที่มาเยี่ยมย่อมได้รับการต้อนรับและเอื้อเฟื้อเป็นอันดี ในระหว่างที่เข้าไปพักอยู่ในท่าเรือนั้นๆ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นชาติที่มีสัมพันธไมตรีต่อกัน หรือเคยเป็นศัตรูต่อกันมา จึงเมื่อเรือเดินทางออกจากท่าเรือไป ย่อมเป็นประเพณีในมารยาท นิยมกันว่าต้องขอบคุณเจ้าของท่าและบุคคลผู้ใหญ่ที่ให้การต้อนรับและเอื้อเฟื้อนั้น นอกจากจะกระทำกันเมื่อลา ถ้ามีเวลาและโอกาสจะทำได้ บางครั้งก็กระทำด้วยจดหมาย เมื่อเรือรบมีวิทยุโทรเลขใช้กันทั่วไปแล้ว ถือกันเป็นประเพณีว่าเมื่อออกไปพ้นน่านน้ำ ๓ ไมล์ ต้องส่งวิทยุโทรเลขขอบคุณด้วยเสมอ ฝ่ายเจ้าของท่า เมื่อได้รับวิทยุโทรเลขเช่นนั้นแล้วก็จะตอบด้วยการอวยพร ขอให้การเดินทางเป็นไปโดยสวัสดิภาพ

การตั้งชื่อเรือรบ

แม้เรือรบจะเป็นทรัพย์สินของรัฐ แต่ก็มีสภาพบางอย่างเป็นเหมือนบุคคลคือมีชื่อและสัญชาติ ชื่อของเรือรบนั้นมักตั้ง

ต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่าตั้งตามเรื่องนิยายของชนชาตินั้น ๆ โดยเอาชื่อตัวสำคัญในนิยาย ที่มีความเก่งกล้าสามารถมาตั้งเป็นชื่อเรือ หรือตั้งชื่อให้มีความหมายหรือเป็นศัพท์ในภาษาของตน แสดงว่าเก่งกล้าสามารถไม่มีผู้ใดสามารถอาจสู้ได้ บางคราวก็ตั้งตามดินฟ้าอากาศ หน้าที่กิจการที่เรือนั้นจะต้องกระทำ หรือตั้งตามชื่อเมือง เป็นต้นเมืองหลวงเก่าของประเทศนั้น เมืองสำคัญ เมืองชายทะเล ตำบลสำคัญในทางประวัติศาสตร์และปัจจุบัน หรือตามนามของแม่ทัพบกแม่ทัพเรือบุคคลสำคัญของประเทศ พระนามของพระเจ้าแผ่นดิน เป็นชุด ๆ ไปเพื่อความสะดวกและจดจำได้ง่าย

เรือรบในราชนาวีไทยเรานั้น แต่เดิมมา โดยเหตุที่มีจำนวนเรือน้อยและต่างชั้นต่างชนิดกัน การตั้งชื่อจึงไม่สู้จะเป็นระเบียบเรียบร้อยนัก ปัจจุบันนี้ เรือปืนได้ชื่อตามเมืองหลวงแต่ครั้งโบราณ เรือตอร์ปิโด ตามเมืองชายทะเล เรือตอร์ปิโดรักษาฝั่ง ตามตำบลใหญ่ชายทะเล เรือทุ่นระเบิด ตามตำบลสำคัญในประวัติศาสตร์ของชาติ เรือดำน้ำ ตามเรื่องนิยาย และเรือลาดตระเวนซึ่งกำลังสั่งสร้างอยู่ ณ ประเทศอิตาลี จะได้ชื่อตามพระนามของพระมหากษัตริย์ไทย ผู้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไว้ได้

เนื่องจากการตั้งชื่อเรือรบและพิธีฉลองเรือ ดังกล่าวมาจึงมีบางประเทศที่ราษฎรในเมืองที่เรือรบนั้นได้ชื่อ ได้จัดหารายได้ เพื่อบำรุงรักษาเรือรบนั้นเป็นการช่วยรายจ่ายของกองทัพเรือ ซึ่งประเพณีนี้ยังไม่มีในประเทศไทย

รูปที่ติดหัวเรือรบ

อนารยชนเมื่อทำการได้ชัยชนะข้าศึก หรือสามารถทำการปราบสัตว์ร้ายได้ เขาจะเอาศีรษะข้าศึกหรือสัตว์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เป็นต้นกระดูกมาทำเป็นเครื่องประดับร่างกายของเขา เพื่อแจ้งให้ผู้อื่นทราบถึงความเก่งกล้าสามารถ ประเพณีเช่นนี้ได้เป็นที่นิยมใช้สืบกันมาจนถึงสมัยนักสู้และนักรบ ที่เมื่อได้ชัยชนะข้าศึกแล้ว ย่อมตัดศีรษะข้าศึกไว้เป็นสำคัญ และบางคราวก็ใช้เป็นประโยชน์ในการขู่ขวัญข้าศึกด้วย ปัจจุบันประเพณีเช่นนี้ยังคงมีอยู่ในดินแดนที่ยังขาดความเจริญรุ่งเรือง แต่กระนั้นก็นับว่าจะสูญสิ้นไปทุกทีในการทำสงครามทางเรือก็เช่นเดียวกัน ประเพณีย่อมสืบเนื่องมาแต่การนี้ เมื่อเรือลำใดทำการได้ชัยชนะต่อเรือลำอื่นก็มักจะตัดเอาหัวเรือตรงทวนหัวสุดข้างบนของเรือนั้น มาติดไว้

ที่หัวเรือของตน ในสมัยที่ยังถือไสยศาสตร์กันทั่วไปนั้น รูปที่ติดหัวเรือรบมักใช้รูปที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถป้องกันผีและปีศาจที่จะมาขึ้นเรือได้ ทั้งนี้ตามทางสันนิษฐานอาจเป็นได้ว่า เป็นเรื่องที่สืบมาจากความร้ายของทะเล และความรู้ความชำนาญในการเดินเรือในสมัยนั้น ยังไม่เจริญเพียงพอ ต่อมาในสมัยกลาง หัวเรือได้ทำเป็นรูปต่าง ๆ ตามนิยาย และรูปในทางศาสนา เพื่อแสดงเป็นเครื่องหมายให้เห็น หรือให้ทหารประจำเรือระลึกถึงความเก่งกล้าตามเรื่องในนิยายนั้น หรือขอให้รูป ในทาง ศาสนานั้น ให้ความคุ้มครองมิ ให้ประสบ ภัยพิบัติในการเดินทาง เมื่อจะต่อสู้กับศัตรูก็มีแต่จะได้ชัยชนะ ในสมัยปัจจุบันรูปที่ติดตรงทวนหัวเรือสุดตอนบนนี้ บางนาวีก็มี บางนาวีก็ไม่มี ในจักรพรรดินาวีญี่ปุ่นมีเป็นรูปดอกไม้คริซ ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำพระองค์ของพระเจ้าจักรพรรดิ ในราชนาวีไทยใช้รูปครุฑ ซึ่งเป็นเครื่องหมายประจำพระองค์ของพระเจ้าแผ่นดิน บางนาวีก็ใช้ตราอารม ส่วนสถานที่ติดนั้น บางนาวีก็เปลี่ยนที่ต่างกันไปบ้าง แต่คงอยู่ใกล้กับทวนหัวนั้นเอง

นิติธรรมในเรือรบ

เพื่อที่จะให้ทหารในเรือรบ ได้ระลึกถึงหน้าที่ของตน ในอันที่จะต้องกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปนั้น เป็นผลดียิ่งอยู่เสมอ จึงในเรือรบมักจะมีนิติธรรมทหารเรือชาติของตน ติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ในเรือ ในที่ที่เห็นได้ง่าย หรือในที่ซึ่งทหารในเรือจะต้องพบปะสะดุดตาอยู่เป็นนิจ ให้เป็นเครื่องระลึกขึ้นไว้ เช่น ตามช่องทางเข้าออก ทางขึ้นลง หรือที่อาวุธต่าง ๆ ประจำเรือเป็นต้น บางทีก็ตลอดไปจนถึงที่ทำการบนบกในลักษณะเช่นเดียวกัน ในนาวีฝรั่งเศสใช้คำว่า Honneur และ Partrie ซึ่งแปลว่า เกียรติยศและมาตุภูมิ ในราชนาวีไทยใช้คำว่า ชาติ เกียรติยศ กล้าหาญ และวินัย

เวลางานในเรือ

เวลางานในเรือรบของนาวีทั้งหลายนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นอย่างเดียวกันทั้งสิ้น ซึ่งภายหลังจากการตื่นนอนและเก็บเครื่องนอนเสร็จแล้ว ก็ต้องลงมือทำงานไปจนถึงเวลาชงชันครั้นแล้วจึงเป็นเวลาอาหารเช้า ภายหลังเวลาอาหารเช้าก็เป็นเวลางานหรือเวลาสำหรับศึกษา จนกว่าถึงเวลาพักและเวลา

อาหารกลางวัน ต่อจากนั้นก็เป็นเวลางานหรือเวลาสำหรับศึกษาในตอนบ่าย ไปจนถึงเวลาอาหารเย็น หลังจากอาหารเย็นก็เป็นเวลางานหรือเวลาศึกษาในตอนเย็นอีก ตอนค่ำไปจนถึงก่อนนอนเป็นเวลาสำหรับศึกษา ตามที่กล่าวมานี้เป็นเวลางานในเรือตามปกติเท่านั้น ถ้าเป็นเวลาฝึกหรือทำการใดเป็นพิเศษหรือมีงานรีบด่วนแล้ว ก็นับว่ามีแต่เวลากินกับนอนเท่านั้น เวลาพักไม่มีเลย สำหรับงานทำความสอาดเรือนั้น เมื่อเรือเข้าเมืองท่า บางนาวีเพื่อที่จะให้ทหารได้พักผ่อนและเพลิดเพลินลืมความยากลำบากทั้งปวงเสีย เขาใช้จ้างคนงานมาทำแทน แต่ประเพณีเช่นนี้ไม่มีใช้ในราชนาวีไทย ส่วนเวลางานในเรือโดยสารหรือเรือสินค้านั้น ก็ถือตามระเบียบเช่นว่ามานี้ แต่เวลาสำหรับศึกษาไม่มี

ตำแหน่งในเรือรบ

ในเรือรบลำหนึ่ง ๆ นั้น จัดให้มีนายทหารเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบในการงานทุกอย่างนายหนึ่ง และโดยปกติจะเป็นผู้มียศสูงสุด ในบรรดา นายทหาร ในเรือลำนั้น ๆ ด้วยผู้บังคับบัญชาสูงสุดและต้องรับผิดชอบในการงานทุกอย่างนี้เรียกตามตำแหน่งว่า ผู้บังคับการเรือ

ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาและรับผิดชอบ ถัดจากผู้ บังคับการเรือลงมา และเป็นผู้รับผิดชอบต่อผู้บังคับการเรือโดยตรงในการปกครองการงาน ระเบียบแบบแผนของเรือทุกอย่าง ตลอดจนวินัยของทหารในเรือนั้น เรียกตามตำแหน่งว่า ต้นเรือ

การดูแลบังคับบัญชาทหาร ให้ เป็นไป ตามระเบียบ ของเรือ ซึ่งจัดแบ่งออกเป็น ๒ กราบ คือกราบขวา และกราบซ้าย ในเรื่องที่เกี่ยวแก่วิชาความรู้ ความประพฤติ และความทุกข์สุขของทหาร ถัดจากต้นเรือลงมานั้น เรียกตามตำแหน่งว่า นายกราบ ถ้าเป็นเรือมีอาวุธ ต้นปืนและต้นตอรปิโดทำหน้าที่นายกราบด้วย

ผู้ซึ่งดูแลบังคับบัญชาทหารเหล่าปืน และรับผิดชอบในการปืน ถัดจากผู้บังคับการเรือลงมานั้น เรียกตามตำแหน่งว่า ต้นปืน

ส่วนผู้ซึ่งดูแลบังคับบัญชาทหารเหล่าตอรปิโด และรับผิดในการตอรปิโดและอาวุธอื่นนอกจากปืน ถัดจากผู้บังคับการเรือลงมานั้น เรียกตามตำแหน่งว่า ต้นตอรปิโด

ในการเดินเรือนั้นมีนายทหารนายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบใน

การนี้ ตลอดจนเครื่องมือเดินเรือทั้งปวง ถัดจากผู้บังคับการเรือลงมาเรียกตามตำแหน่งว่า ต้นหน

นายทหารซึ่งจัดให้ เป็นผู้ดูแลความเรียบร้อย และ รับผิดชอบในความปลอดภัยทั้งปวงอันจะบังเกิดแก่เรือในวันหนึ่ง หรือในชั่วระยะเวลาหนึ่ง เรียกตามตำแหน่งว่า นายยาม ถ้าเป็นเรือจอดต้องอยู่ยาม ๒๔ ชั่วโมง ถ้าเป็นเรือเดินอยู่ยามตามกำหนดเวลา สุดแต่จะเป็นยามสั้นหรือยามตามธรรมดา ซึ่งต้องอยู่ ๔ ชั่วโมง สำหรับแผนกพรรคกลินก็ดำเนินเช่นเดียวกับที่กล่าวนี้เหมือนกัน

ในการบินนั้น ถัดจากต้นบินลงมามีนายป้อมเป็นผู้รับผิดชอบตามที่ต้นบินได้มอบหมายไว้ เรียกตามตำแหน่งว่า นายทหารประจำแผนกบิน

การดูแลและรับผิดชอบในเครื่องมือเครื่องใช้ของเรือ ถัดจากต้นเรือลงมานั้น มีนายทหารนายหนึ่ง เรียกตามตำแหน่งว่า สรั่งเรือ ในการบินก็เช่นเดียวกัน มีนายทหารนายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในเครื่องใช้และองค์วัตถุของบิน เรียกตามตำแหน่งว่า สรั่งบิน สำหรับการตอรฺปิโด เรียกตามตำแหน่งว่า สรั่งตอรฺปิโด

ผู้ซึ่งดูแลและรับผิดชอบในบรรดาเรือเล็กทั้งหลายสำหรับใช้แก่เรือใหญ่ ถัดจากต้นเรือลงมานั้น เรียกตามตำแหน่งว่า ต้นเด่น

ในการบังคับบัญชาทหารเหล่าพรรคกลิน และรับผิดชอบในเครื่องจักรใหญ่น้อยของเรือทั่วไปนั้น เป็นหน้าที่ของนายทหารพรรคกลินที่มียศสูงที่สุดในเรือ เรียกตามตำแหน่งว่า ต้นกลเรือผู้มีอาวุโสรองลงมา เรียกตามตำแหน่งว่า รองต้นกล นายทหารอื่น ๆ พรรคเดียวกัน เรียกตามตำแหน่งว่า นายช่างกล

นายทหารประทวนยศชั้นจ่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและดูแลความทุกข์สุขของทหาร อย่างใกล้ชิดกับทหารที่สุดนั้น รับผิดชอบตรงต่อนายกราบของตน เรียกตามตำแหน่งว่า นายตอนตามเหตุ ผลที่ในเรือ แบ่งที่อยู่ และการทำงานออก เป็นส่วนของดาดฟ้าเรือ

แต่เดิมมา ในราชนาวีไทยเรา โดยเหตุที่การจัดให้มีทหารเรืออย่างแบบอารยประเทศนั้นเป็นของใหม่ จึงจำเป็นต้องจ้างชาวต่างประเทศเข้ามารับราชการ การเรียกตำแหน่ง'หล่านี้ จึงเป็นการแตกต่างกับปัจจุบัน เช่นตำแหน่งผู้บังคับ

การเรือ เรียกทับศัพท์ว่ากัปตัน จ่าเรือนั้นเรียกตามยศคือ จ่าเอกเรียกว่านายท้าย จ่าโทเรียกว่านายเสา จ่าตรีเรียกว่ากลาสีใหญ่ ทหารอื่น ๆ เรียกว่า กลาสีเล็ก ต้นปืนเรียกว่าต้นหนปืน นายทหารประจำปืนหรือนายป้อม เรียกว่านายร้อยปืน จ่าประจำปืนเรียกว่านายสิบ นายทหารพรรคกลิน เรียกว่าอินทเนีย ที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า "Engineer" และนอกจากนั้นยังมีการเรียกชื่อเครื่องใช้อื่น ๆ ที่เพี้ยนไปจากศัพท์เป็นอันมาก แต่บัดนี้นับวันจะหายไปทุกที เพราะเรามีศัพท์ของเราใช้เองแล้ว

ส่วนตำแหน่งซึ่งบังคับบัญชาเรือหลายลำนั้นก็มี ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือหรือแม่ทัพเรือ สุดแต่ว่าเรือที่มารวมกันนั้น จะมีจำนวนมากน้อยอย่างไร และแบ่งหน่วยยุทธวิธีเป็นอย่างใด

จะอย่างไรก็ดี ตำแหน่งในเรือเหล่านี้ ในราชนาวีไทยไม่มีสมญาเลย จะมีก็แต่การเรียกให้สั้น เช่นตอรฺปิโด เรียกว่าต้นตอรฺ และดูเหมือนจะมีแต่ตำแหน่งนี้ตำแหน่งเดียวเท่านั้นด้วย

ในราชนาวีอังกฤษ ตำแหน่งต่าง ๆ ในเรือ มักจะเรียกกันตามสมญาเช่น ผู้บังคับการเรือ เรียกว่า The Skipper,

The Old Man, The Owner. ต้นเรือเรียกว่า The Bloke, The First Lieutenant, Jimmy The One, Number One. ต้นปืนเรียกว่า Guns, Gunnery Jack. ต้นตอร์ปิโดเรียกว่า Torps. ต้นหนเรียกว่า The Pilot. ครูพลศึกษาเรียกว่า The Indiarubber Man. สมุหบัญชีเรียกว่า The Pay, Paybob, Purser. นายทหารพรรคนาวิกโยธินเรียกว่า The Soldier. อนุศาสนาจารย์เรียกว่า The Padre, The Sky Pilot, Holy Joe. นายทหารประจำเรือเรียกว่า Salt Horse Officer. จ่ายามเรียกว่า Tommy Pipes. พลประจำปืนเรียกว่า Blue Light. สารวัตรเรียกว่า Crushers. ช่างไม้เรียกว่า Chippy Chaps. ทหารพรรคนาวิกโยธินเรียกว่า Leathernecks. คนสัญญาณเรียกว่า Bunting Tossers. พันจ่าเรือและจ่าเรือที่อาวุโสกว่าเรียกว่า Shandy Chiefs. พนักงานวิทยุโทรเลขเรียกว่า Sparkers. เป็นต้น

ผู้บังคับการเรือย้ายตำแหน่ง

เป็นประเพณีในราชนาวีอังกฤษ ที่เมื่อผู้บังคับการเรือจะต้องย้ายตำแหน่ง หรือเปลี่ยนการบังคับบัญชา เวลาจะไป

จากเรือเป็นครั้งสุดท้าย ภายหลังที่ได้ส่งหน้าที่เรียบร้อยแล้ว ทหารในเรือลำนั้นจะมารวมกัน ณ บริเวณบันไดข้างเรือ เมื่อผู้บังคับการเรือลงนั่งในเรือโบตกระเชียง ซึ่งมีนายทหารเป็นคนประจำกระเชียงเรียบร้อยแล้ว และเรือจะออกจากเรือใหญ่ไปขึ้นบก ทหารจะเปล่งเสียงอวยชัย ๓ ครั้ง

ประเพณีเช่นนี้ไม่มีใช้ในราชนาวีไทย

คำพูดในนาวี

ชนชาติหนึ่ง ๆ ต่างก็มีคำพูดอันเป็นภาษาของตน ชนในชาติเดียวกัน ต่างหมู่ต่างคณะกัน ย่อมมีคำพูดเป็นความหมายเข้าใจกันแต่ในหมู่คณะของตน ในนาวีก็เช่นเดียวกัน คำพูดซึ่งเข้าใจความหมายซึ่งกันและกันในระหว่างหมู่คณะมีอยู่เป็นอันมาก แต่บางคำผู้อื่นอาจเข้าใจความหมายด้วยก็ได้

นอกจากตำแหน่งในเรือดังกล่าวมาแล้ว ในราชนาวีอังกฤษมีคำพูดซึ่งใช้กันแพร่หลาย และจะได้นำมากล่าวแต่โดยสังเขปต่อไปนี้ เรือดำน้ำเยอรมันเรียกว่า **Fritz** ที่ทำการสารวัตรทหารเรียกว่า **Scotland Yard** ค่ายทหารเรือบนบกเรียกว่า **a stone frigate** นาวีออสเตรเลียเรียกว่า **wallabies**

หีบห่อซึ่งเป็นที่สงสัยว่าเป็นของต้องห้ามในการสงครามเรียกว่า rabbit. Portmouth เรียกว่า Pompey Plymouth or Devonport เรียกว่า Guzzle. Chatham ไม่มีเรียก แต่ผู้ที่มาจากเมืองนี้ถูกเรียกว่า Chatham Rats เมื่อทหารผู้ใดถูกตัดลาพูดว่า a drop of leave การนอนพักเวลากลางวันพูดว่า having a caulk หรือ caulking the deck ในราชนาวีไทยพูดว่า สมุย เมื่อจะให้ผู้อื่นหยุดพูด หรือบอกให้เขาทราบว่าจงหยุดพูดเรื่องนั้น ๆ เสียที่เถิดเบื่อเต็มทนแล้ว พูดว่า clew up หรือ pipe down เมื่อกล่าวถึงทหารรับใช้พูดว่า Lady of the Gunroom ซึ่งในสมัยโบราณผู้กระทำหน้าที่นี้เป็นชาวนิโกร การนอนคว่ำลงบนปืนเพื่อรับโทษโบยพูดว่า To marry the Gunner's daughter เมื่อผู้นั้นถูกโบยด้วยหางเชือกพูดว่า To buy goose แต่เมื่อการโบยเป็นเพียงเบา ๆ ไม่ถึงแก่เลือดออกพูดว่า goose without gravy เมื่อต้องการให้ทหารออกแรงทำงานให้เต็มกำลังพูดว่า Lend us your pound here เมื่อต้องการให้ทำงานให้เร็ว หรือทำให้ผึ่งผายพูดว่า Bear a hand เมื่อกล่าวถึงทหารร่างเล็กพูดว่า King John's man เมื่อกล่าวถึงทหารที่ไม่ชอบเล่นหัวรู้จักมักจี่กับใครพูดว่า White

mice จงทำหน้าที่ของท่านพูดว่า Two hands for the king. เมื่อสงสัยความจริงในเรื่องใดที่พูดอยู่นั้นพูดว่า Tell that to the Marines.

ในราชนาวีไทยก็มีคำพูดเช่นที่กล่าวนี้อยู่บ้างเหมือนกัน เช่นถั่วเขียวต้มน้ำตาลเรียกว่ายาหมอศรี กระเทียมดองเรียกว่านกกระจาบ ผักเขียวเรียกว่าหมูทะเล หัวฉ่ายโป๊เรียกว่าไก่งวง มันฉาบเรียกว่าเถาวัลย์เปรียง คนหลังยาวเรียกว่าตัวเสฉวน การขัดหินทรายดาดฟ้าไม้เรียกว่ากินขนมปังกับน้ำตาลทราย เมื่อเปรียบเทียบความรู้และแสดงว่าไม่รู้หรือรู้น้อยพูดว่า เรียนมาจากวัดแจ้ง

สตรีกับเรือรบ

แม้ในบางครั้งสตรีจะได้รับเกียรติยศในกิจการที่เกี่ยวแก่เรือรบเช่นเป็นผู้กระทำพิธีปล่อยเรือลงน้ำเป็นต้น แต่เหตุผลจะมีมาอย่างไรยังไม่อาจยืนยันหรือสันนิษฐานได้ ที่เป็นประเพณีของเรือรบทุกนาวีถือกันว่าสตรีนั้นจะค้างแรมในเรือไม่ได้ ส่วนการลงไปในเรือรบเพื่อกิจอย่างใด ๆ ในชั่วระยะเวลาหนึ่งนั้นได้ แต่กระนั้นก็ดี เมื่อเสร็จกิจธุระอันพึงติดต่อกับทหารในเรือแล้วต้องรีบกลับ เว้นแต่จะเป็นเวลาที่ทางการเปิดโอกาสให้สตรีอยู่

ได้ภายในกำหนดเวลานั้น ๆ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองประเทศที่มีนาวีใหญ่ จึงมักจัดเรือส่วนตัวไว้สำหรับท่านนายพลเรือ หรือจัดให้มีเรือพระที่นั่งเป็นพิเศษ ซึ่งในเรือเหล่านี้สตรีจะค้างแรมในเรือได้ ตามที่กล่าวมานี้มิได้หมายถึงการโดยสารในเรือช่วยรบ ซึ่งได้รับอนุญาตเป็นทางการแล้วนั้น นอกจากในเรือรบจะห้ามการแรมคืนแล้ว สถานที่ราชการบนบกของบางนาวียังมีการห้ามขาดมิให้สตรีเข้าไปก็มี

สำหรับเรือสินค้าหรือเรือโดยสาร นอกจากสตรีผู้โดยสาร อันมีหน้าที่ต้องเดินทางแรมคืน บริษัทเดินเรือทั้งหลายมักจะมีข้อบังคับกล่าวห้ามไว้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นพิเศษจากบริษัท

ธงไชยเฉลิมพล

เมื่อมนุษย์มีความรู้ในวิชายุทธศิลปมากขึ้น ได้มีผู้คิดแบ่งแยกกองทัพออกเป็นกอง ๆ เพื่อให้ทำการยุทธได้ผลและเด็ดขาดมากยิ่งขึ้น เช่นแบ่งเป็นกองหน้า กองกลางหรือกองหลวง กองหลังหรือกองหนุน เหล่านี้เป็นต้น และเพื่อที่จะได้ทราบถึงฐานะและหน้าที่ของกองทหารเหล่านั้น จึงเกิดมี

ความจำเป็นในการที่จะต้องมีเครื่องหมายแสดง การนี้ได้ใช้ผ้าสีเป็นธงสำหรับกองทหารขึ้น และอาจนับว่าเป็นต้นกำเนิดของธงประจำกองทหาร หรือที่เรียกว่าธงไชยเฉลิมพลในปัจจุบัน

ประเทศไทยครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อจัดกองทัพไปกระทำสงคราม ก็ได้ใช้ธงสีต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายของกองทัพกองละสีเหมือนกัน

ในแผ่นดินสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ กรุงรัตนโกสินทร์ กองทหารของประเทศไทยได้มีธงประจำกองใช้เป็นปึกแผ่นและอยู่ในระเบียบเป็นครั้งแรก และต่อแต่นั้นมาก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้างตามกาลสมัย แต่จะอย่างไรก็ดี ธงนั้นย่อมมีลักษณะและสีเป็นธงชาติรวมอยู่ด้วยเสมอ เพื่อให้ทหารระลึกถึงชาติ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เป็นจอมทัพและเป็นผู้ประทานธงประจำกองให้แก่กองทหารนั้น ๆ

เหตุที่กองทหารต้องมีธงประจำกองนั้น นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังแสดงว่ากองทหารนั้นมีความมั่นคง เป็นปึกแผ่น ได้ทำการหัดไว้ดี จะทำการรบมีชัยต่อข้าศึก เพราะธงประจำกองนั้นย่อมถือกันว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ทหารจะหมดความเกรงกลัวข้าศึก

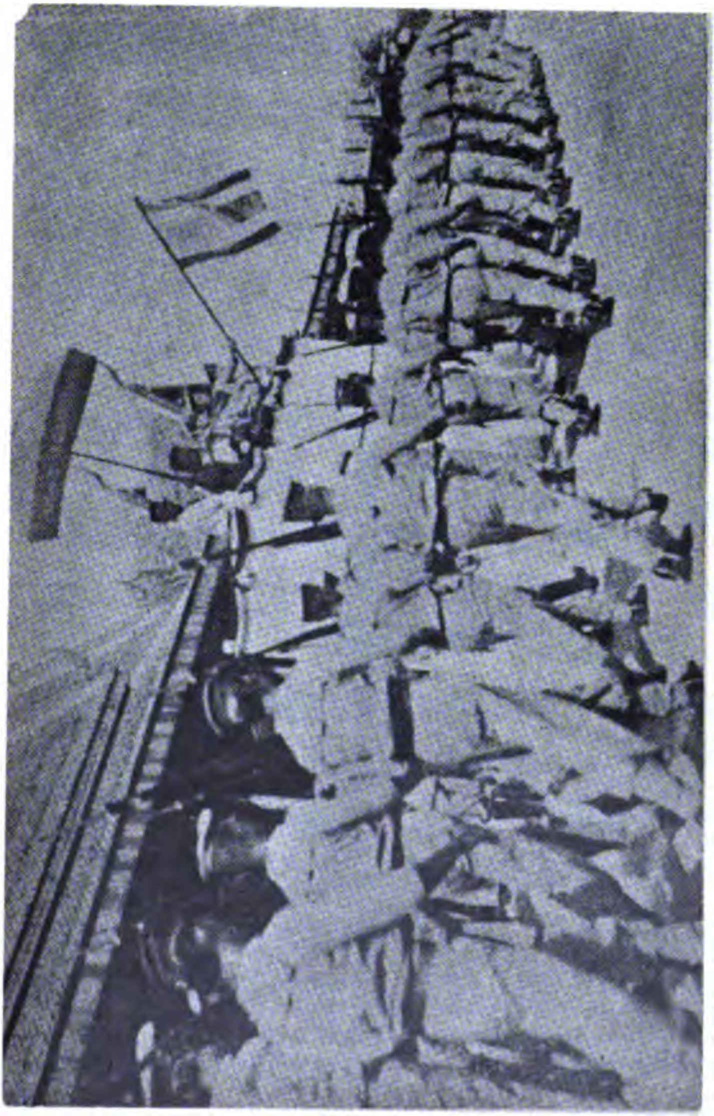
ในสงครามทางเรือ ประวัติการได้แสดงให้ทราบว่า ได้มีการแบ่งกอง และมีการใช้ธงสีเช่นทางบกเหมือนกัน แต่ทั้งนี้น่าจะเป็นมูลเหตุนำมาซึ่งการใช้ธงยศ และธงตำแหน่ง ในเรือรบมากกว่า

ทหารเรือนั้นตามที่เป็นจริง ย่อมต้องทำการเกี่ยวเนื่องในดินแดนอยู่ด้วย โดยที่สงครามทางเรือหาได้สิ้นสุดลง ด้วยการทำลายกองทัพเรือของข้าศึกเท่านั้นไม่ และการนี้อาจเป็นประเพณีสืบมาจากการทหารบก ที่เมื่อกองทหารยาตราไปที่ใดก็มีธงประจำกองไปด้วย ฉะนั้นทหารเรือที่ยกพลขึ้นบกจากเรือและไปทำการบนดินแดน จึงมีธงประจำกองไปกับกองทหารนั้นด้วย โดยทั้งนี้ได้ใช้ธงฉานเป็นธงประจำกองชั่วคราว

สำหรับกองทหารพรรคนาวิกโยธินของราชนาวีไทย ซึ่งบัดนี้ได้จัดให้เป็นผู้รับหน้าที่ในการสงครามฝ่ายบกในหน้าที่ของทหารเรือนั้นได้รับพระราชทานธงประจำกองถาวรแล้วรวม ๒ กองพัน

พิธีสาบานธง

การที่ทหารกล่าวคำปฏิญาณสาบานออกมาให้ดังปรากฏต่อหน้าธงไชยเฉลิมพลนั้น เรียกว่าพิธีสาบานธง จัดเป็น

ทหารที่สาบานธงแล้วรับประน้ำพระพุทธมนตร์

ประเพณีเก่าแก่ในกองทัพบกมาแต่ก่อน ภายหลังจึงนำมาใช้แก่ทหารหน่วยอื่น โดยปกติมักจะให้ทหารใหม่กระทำร่วมกับทหารเก่า ทั้งนี้เพื่อแสดงว่า ทหารใหม่นั้นมีความมุ่งหมายและเข้าใจในความประสงค์ของการเป็นทหารแล้ว ขอให้ทหารเก่ารับรู้ไว้ นอกจากนั้นยังเป็นการเปล่งวาจาออกมาตามคำปฏิญาณสาบานนั้น โดยให้เทพยดาฟ้าดินรู้เห็นเป็นพยานในความตั้งใจของทหารเหล่านั้น กับทั้งยังจะปรากฏแก่ผู้อื่นที่ได้มาประชุม ณ ที่นั้นด้วย ในพิธีนี้มีพิธีทางศาสนาเข้าร่วมด้วย เสร็จแล้วทหารจะได้รับประน้ำพระพุทธมนต์โดยทั่วกัน

วันทหารเรือ

นาวีของประเทศต่าง ๆ เป็นอันมาก จัดให้มีวันหนึ่งหรือหลายวัน ทุกปี ซึ่งวันนั้นมักจะตรงกับวันสำคัญที่กองทัพเรือได้ตั้งขึ้น หรือได้แก้ไขดัดแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือได้ทำการสำคัญใด ๆ แล้วมีงานมหกรรมฉลอง เรียกวันนั้นว่า วันทหารเรือ ราชนาวีอังกฤษจัดให้มีงาน ๗ วัน จึงเรียกว่าสัปดาห์นาวี และนอกจากจะได้มีงานฉลองเป็นงานใหญ่แล้วยังจัดให้เป็นงานของประชาชนทั่วไปด้วย โดยจะได้เปิดโอกาส

ให้ประชาชนลงชมเรือในนาวีได้ทั่วถึงกันทุก ๆ ลำ หรือเป็นส่วนมาก ซึ่งนำมาจอดไว้ ณ ฐานทัพ จัดให้มีการแสดงและการกระทำใน หน้าที่และกิจการของทหารเรือบางอย่าง เท่าที่ทำได้ ให้ประชาชนได้ชม ในราชนาวีไทย เรื่องวันทหารเรือโดยตรงยังอยู่ในความดำริของทางการ เท่าที่ทำมาแล้วเคยทำร่วมในคราวงานฉลองรัฐธรรมนูญหรืองานอื่น

การถือลาง

เมื่อชาวบูกินิสหรือมากัสซารอยู่ในทะเล และแล่นเรือผ่านที่ซึ่งเขาเชื่อว่า มีผีคอยหลอนหลอกอยู่ เขาจะสงบเงียบเท่าที่เขาจะกระทำได้ ถ้าเขาต้องการจะพูด เขาก็ใช้ชี้และบอกด้วยกิริยาท่าทางแทนคำพูด เป็นต้นว่า น้ำ ลม ไฟ การครัว การรับประทาน หม้อข้าว และอื่น ๆ โดยเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่เป็นทั้งของชาวบูกินิสและมากัสซาร และดังนั้นผีที่คอยหลอกหลอนอยู่นั้น จึงไม่สามารถเข้าใจอากัปกิริยาทั้งสองอย่างนี้ได้เลย ถึงอย่างไรก็ดี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ก็ยังปรากฏว่าอากัปกิริยาที่ใช้เป็นเพียงการแสดงด้วยการใช้ท่าทาง หรือไม่ก็ยืมเอาคำธรรมดามาใช้ โดยให้มีความหมายอื่นแทนเท่านั้น

เป็นต้นว่าน้ำก็ใช้ศัพท์ที่ใช้กันอยู่น้อยมากนั้นว่าฝน หม้อข้าวเรียกว่าอ้ายดำ ข้าวสุกเรียกว่าผู้ที่ถูกกิน ปลาเรียกว่าใบไม้ ไก่เรียกว่าผู้ซึ่งอยู่ในเล้า และลิงเรียกว่าผู้ซึ่งอยู่บนต้นไม้ ชาวเกาะสำเลเยอร์ ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งใต้ของซีลีบีส จะไม่ออกชื่อของเขา เมื่อเขาเดินทางอยู่ในทะเล ในทางเดินเรือสายที่กำหนด และในการเดินเรือเขาจะไม่พูดถึงอากาศดี ด้วยการออกชื่อโดยตรง เหตุผลทั้งสองประการนี้ จะเป็นการเกี่ยวข้องกับผี เมื่อชาวหมู่เกาะสำปูติ ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของชะวา กำลังอยู่ในทะเล เขาจะไม่พูดว่าเขาอยู่ใกล้เกาะสำปูติ เพราะว่าถ้าเขาพูดเช่นนั้น เขาจะต้องถูกพายุหอบออกไปให้ไกล หรือไม่ก็ต้องประสพภยันตรายอย่างอื่น เมื่อลูกเรือชาวกาเลลารีส กำลังข้ามทะเลไปยังพื้นดิน ซึ่งอยู่ห่างในระยะพอสมควร เป็นต้นว่าระยะทางเรือเดินสักวันหนึ่งหรือสองวัน เขาจะไม่กล่าวขวัญถึงเรือใด ๆ ที่จะโผล่มาให้แลเห็น หรือนกชนิดใด ๆ ซึ่งอาจจะบินผ่าน โดยที่เขาเชื่อว่า ถ้าเขาทำเช่นนั้น เขาจะต้องถูกผลักใส่ให้เดินออกไปนอกทาง และจะไม่ถึงพื้นดินที่เขาจะเดินทางไปนั้นได้เลย นอกจากนั้น เขาจะไม่กล่าว

ถึงเรือของเขาเลย หรือแม้แต่ส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นต้นว่าถ้าเขาต้องการกล่าวถึงหัวเรือ เขาจะใช้คำว่าปากนก กราบขวาของเรือใช้คำว่าดาบ กราบซ้ายของเรือใช้คำว่าโล่ห์ ชาวเทอรฺเนตและชาวเกาะซานยี เชื่อว่าจะมีอันตรายมาก ในการที่จะชี้ไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือออกชื่อสิ่งนั้น ในขณะที่เขาอยู่ในทะเล ครั้งหนึ่งเมื่อชาวยุโรปผู้หนึ่ง เดินทางไปกับลูกเรือชาวเทอรฺเนต เขาได้ถามลูกเรือคนหนึ่งถึงชื่อของหมู่เกาะเล็ก ๆ ซึ่งได้ผ่านไป เขาเป็นคนช่างพูดมาแต่ก่อน แต่คำถามได้ทำให้เขาต้องหยุดพูดลงในทันทีทันใด "นาย" เขาพูด "นั่นเป็นการศักดิ์สิทธิ์เหลือเกิน ถ้าผมบอกกับนาย เราจะต้องถูกพายุ และเรือก็จะต้องแล่นทวนน้ำ หรือบางทีก็อาจต้องประสพความทุกข์เข็ญอย่างหนัก เมื่อเรือจอดแล้ว ผมจะบอกให้นายทราบว่าหมู่เกาะนั้นมีชื่อว่าอย่างไร" ชาวเกาะซานยีนอกจากภาษาธรรมดาแล้วยังมีภาษาโบราณซึ่งมีบางพวกเท่านั้นเข้าใจ ภาษาโบราณนี้มักจะใช้บ่อย ๆ เมื่อเขาอยู่ในทะเล และในบทเพลงที่เป็นที่นิยมทั่วไป และในพิธีเฉพาะคนนอกศาสนา เหตุผลที่ต้องใช้ภาษาโบราณเมื่ออยู่ในเรือนั้น เพื่อเป็นการปิดบังผีไม่ให้เข้าใจเรื่องและมาทำลายแผนการเดินทางเสีย ชาวนูฟูรฺในนิวกินีของ

ฮอลันดา เชื่อว่าถ้าเขากล่าวถึงชื่อเกาะ ซึ่งหัวเรือของเขากำลังแล่นตรงไป เขาจะถูกพายุ ฝน หรือหมอก อันจะทำให้เรือเดินหลงออกไปนอกทาง

ชาวประมงอังกฤษถือว่า ถ้าเมื่อเดินทางจะไปลงเรือ ได้แลเห็นกระต่าย จะประสพโชคร้าย และถ้าผู้ใดได้พบเห็นหนังสือเก่า ๆ อันเป็นหนังสือที่กล่าวถึงเวทย์มนต์แล้ว ก็จะเห็นได้ว่าแม่มดนั้นมักจะปลอมตัวเป็นกระต่าย นอกจากนั้นชาวประมงมักจะสวมตุ้มหูเพื่อทำให้เขามีชีวิตรอดอยู่ได้ และโดยเฉพาะเพื่อให้เขามีสายตาดีขึ้น ความจริงในเรื่องการเจาะหู อาจมีบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อยู่ก็ได้ ดังที่เราจะได้พบว่า ในการต่อสู้เพื่อชิงรางวัลแต่ดั้งเดิมนั้น ในทางปฏิบัติที่เป็นธรรมดาเมื่อมีการแพ้ จะมีการกัดหูของผู้แพ้ เพื่อที่จะทำให้คืนสติและความรู้สึก และเมื่อเช่นนั้นแล้วเขาก็จะกลับเข้าทำการต่อสู้ได้อีก ชาวประมงโดยมากไม่นิยมใช้หินสีขาวเป็นอับเฉา หรือใช้มีดด้ามสีขาว แต่ก็ไม่มีผู้ใดทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด การออกเรือในวันศุกร์หรือในวันที่ ๑๓ ของเดือน มีต้นกำเนิดสืบเนื่องมาจากคัมภีร์ ซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไป การที่เอาพระสอนศาสนาไปในเรือ มักจะคิดกันว่าเป็นโชคร้าย โดยที่บีศาจมัก

จะมาคอยรบกวนอยู่เสมอ และทั้งจะมาเยี่ยมเรือบ่อย ๆ เพื่อคอยแข่งดีชิงดีกับพระสอนศาสนานั้น และด้วยเหตุผลอันนี้เอง จึงมีผู้ไม่ปรารถนาจะนำพระสอนศาสนาไปในเรือด้วย เพื่อที่จะให้ลมพัดเป็นประเพณีที่ต้องปักมีดเข้ากับเสาเรือ โดยให้มีดที่ปักกับเสานั้นด้ามมีดชี้ไปทางทิศที่ต้องการให้ลมพัดมา ทั้งนี้เป็นการเชื่อตามความคิดที่ว่า พายุที่มีฟ้าผ่านั้นเกิดขึ้นทางทิศที่ต้องการ ในประเทศทางตะวันตก เชื่อกันว่าวิญญาณของชาวเรือแต่โบราณมานั้น สถิตย์อยู่ในนกนางนวล ถึงกระนั้นก็เป็นแต่เพียงเรื่องตามนิยายของชาวเรือโบราณ ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปเท่านั้น แต่จะอย่างไรก็ตาม การถือเช่นเดียวกันก็มีอยู่ในรัสเซียเหนือ ที่เชื่อว่าภายหลังที่ผู้ถึงแก่กรรมไปแล้วครบ ๓ สัปดาห์ วิญญาณจะเข้าไปสิงอยู่ในนกพิราบ การเชื่อชนิดนี้มีอยู่ในประเทศอื่นอีกหลายประเทศเหมือนกัน

คนไทยเราเมื่อต้องการจะให้ลมพัดใช้ผิวปาก เกาเสาใบหรือกอดเสา แต่การผิวปากในเรือรบ ถือว่าเรือจะถูกพายุหรือคลื่นลมจัด ถ้าลมแรงเกินไปหรือเป็นพายุ ให้เอามีดขัดโคนเสาใบ ยิ่งผู้ขัดมีดเป็นสตรีพรหมจารีด้วยยิ่งดี และเป็นการเชื่อตลอดจนถึงผู้อยู่บนบก ที่เมื่อเกิดพายุขึ้นเกรงจะได้รับภัย

ได้ใช้มีดขัดล่อง การออกเรือนั้นมีคำกล่าวอยู่ว่า "วันศุกร์ขึ้นเขา วันเสาร์ลงทะเล" จึงมีผู้ถือว่าการออกเรือวันศุกร์ไม่ดี เรือจะประสพภยันตรายหรืออุบัติเหตุ ออกเรือวันเสาร์จะประสพโชคดี แต่บางครั้งก็มีผู้ถือทั้งวันศุกร์และวันที่ ๑๓ ของเดือน และเมื่อจะออกเรือนั้น ถ้าถอนสมอไม่ขึ้นหรือโซ่สมอขาด ย่อมเป็นลางว่า การเดินทางจะไม่ราบรื่น ในเวลากลางคืน เมื่อได้ยินเสียงนกกะปูดร้อง แสดงว่าน้ำขึ้น วันใดที่นกนางนวลลงหากินในทะเล เป็นการแสดงว่าวันนั้นอากาศดี ทหารเรือถือว่าท้องฟ้าแดงในเวลากลางคืนทะเลเรียบ ถ้าท้องฟ้าแดงในเวลาเช้าอากาศจะร้าย ลมจะเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากคำเตือนในอุตุนิยมวิทยาที่ว่า "A red sky in the morning, Sailors take warning: A red sky at night, Is a sailor's delight." หรือ "A red sky at night, Is the shepherd's delight: A red sky at morning Is the shepherd's warning." หรือ the evening red and morning grey, Are sure signs of a fine day: But the Evening grey and morning red, Make the sailor shake his Head." หรือ "The evening red and the morning

grey, Are the signs of a bright and cheery day; The evening grey and the morning red, Put on your hat, or you' ll wet your head." ชาวโป๊ะถือว่าท้องฟ้าแดงปลาทูเข้าโป๊ะมาก ถ้าเป็นฤดูทำเคยพวกช้อนเคยถือว่าตัวเคยเข้าฝั่ง เรือค้าขายที่จะทำให้เจ้าของหรือพ่อค้าดำเนินกิจการเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นนั้น อยู่ที่แม่ย่านางเรือ จึงมีการประน้ำมนต์และเรือสินค้า เส้นปิดทองและเจิมด้วยเครื่องหอมในที่ซึ่งถือว่าแม่ย่านางสถิตย์อยู่

หนังสือที่ช่วยในการเรียบเรียง

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖

พระราชกำหนดการยิงสลุต ร.ศ. ๑๓๑

ข้อบังคับหน้าที่ราชการเรือ พ.ศ. ๒๔๕๖

ข้อบังคับว่าด้วยการเคารพ

แบบฝึกหัดเรือโบต

ประวัติการยุทธยุคเรือกระเชียง

โดยนายนาวาโท หลวงสินธุสงครามชัย

ศิลปากรปีที่ ๒ เล่ม ๑

เรื่องเรือวูลฟ์

คำให้การของนายทหารเก่า ๆ

นาวิกศาสตร์ ปีที่ ๓ เล่ม ๘ และ ๑๐

ปีที่ ๖ เล่ม ๒ และ ๙

ปีที่ ๑๑ เล่ม ๔

ปีที่ ๑๔ เล่ม ๑

ปีที่ ๑๘ เล่ม ๙

ปีที่ ๑๙ เล่ม ๗, ๘ และ ๙

Naval Customs and Traditions

by Rear—Admiral Gerard Wells.

A few Naval Customs, Expressions, Traditions, and Superstitions

by Commander W.N.T. Beckett.

Naval Customs, Traditions and Usage

by Lieutenant-Commander Leland P. Lovette, U.S. Navy.

United States Naval Institute Proceedings, October 1935.

A Short Course in Elementary Meteorology

by W.H. Pick, B.Sc., F.C.P.,F. Inst. P.

The Wonder book of the Navy.

The Golden Bough part II by Frazer.

รายชื่อหนังสือชุดภาษาไทยที่พิมพ์จำหน่ายแล้ว ๗๕ เล่ม

๑ / ๑๐๑ ไตรภูมิพระร่วง

๒ / ๒๐๑-๒ ชุมนุมฉันท์ดุษฎีสังเวย เล่ม ๑-๒ ๒๐๓ ประชุมกาพย์เห่เรือ ๒๑๐ ชุมนุมตำรากลอน ๒๑๓ อุเหนคำฉันท์

๓ / ๓๐๑-๓ ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ เล่ม ๑-๓ ๓๐๘ พระนิพนธ์เสด็จประพาสไทรโยค ๓๑๒ พระราชนิพนธ์จดหมายรายวัน เมื่อคราวเสด็จประพาสชวาครั้งหลัง

๔ / ๔๐๑ บ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์ ๔๐๒ รามเกียรติ์ชุดเบิกโรง ๔๐๓ พระศุนหเศป ๔๐๕ ศกุนตลา สาวิตรี ๔๑๗ บทละครพูดเรื่องกุศโลบาย ๔๑๘ บทละครพูดเรื่องผิดวินัย

๕ / ๕๐๑ พิมพ์พิไล ๕๐๒ แม่ศรีครัว บ๋อยใหม่ หมั้นไว้ ตาเงาะ ๕๐๔ หนูจ๋า-เอ๊ะ ๕๐๖ ทนายเจ้าเล่ห์, แม่ครัวจำเป็น ๕๑๗ หัวใจทอง การเมืองเรื่องรัก

๖ / ๖๐๑ นิราศลอนดอน ๖๐๓ นิราศสุนทรภู่ เล่ม ๑ ๖๐๖ นิราศตังเกี๋ย นิราศพระอภัย นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่

๗ / ๗๐๑-๒ ตำนานพระพุทธเจดีย์ เล่ม ๑-๒

๘ / ๘๐๑-๒ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร. ๑- ร. ๒ ๘๐๓ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร. ๓ เล่ม ๑ ๘๐๕-๖ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร. ๔ เล่ม ๑-๒ ๘๑๐-๑๑ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา พงศาวดารเหนือ เล่ม ๑-๒ ๘๑๒-๓ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เล่ม ๑-๒

๙ / ๙๐๑-๒ ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ เล่ม ๑-๒

๑๐ / ๑๐๐๑ เตือนใจ ๑๐๐๒ ชุมนุมปาฐกถา ๑๐๐๓-๔ กองทัพธรรมเล่ม ๑-๒ ๑๐๐๕ ประเพณีทำบุญในพระพุทธศาสนา